

Mešihat IZ u Crnoj Gori donio rezoluciju o tumačenju islama

Na proširenoj sjednici Mešihata, održanoj 22. 11. 2006. godine u Podgorici, donešena je Rezolucija koja je prosljedena svim imamima na području Mešihata.

- Zaključujući da bi neke pojave mogle imati štetu za duhovno jedinstvo muslimana, na šta nas upozoravaju i posljednji događaji u Novom Pazaru, napadi na vjerske službenike, ranjavanja, ponižavanja i sl., što je naišlo na oštru osudu javnosti, te prihvatanje Rezolucije Rijaseta Islamske zajednice BiH i Mešihata IZ-e Sandžaka, koja je prosljedena svim imamima na području BiH i Sandžaka, a u kontekstu iste Mešihat je odlučio da se tim povodom oglasi i dostavi svoju Rezoluciju. S tim u vezi, Mešihat je formirao Komisiju koja će pratiti primjenu Rezolucije na našem području i njeno sprovođenje u džamijama – stoji u dopisu koji je Mešihat dostavio svim imamima u Crnoj Gori i pozvao ih da Rezoluciju pročitaju na hutbi u petak 1.12.2006. godine.

Nastavak na strani 2.

Ummet u Kur'anu i ummet danas

I Mi smo tako vas učinili zajednicom središnjom da biste bili svjedoci protiv svijeta ostalog, i da Poslanik bude protiv vas svjedok (Al-Baqare, 143).

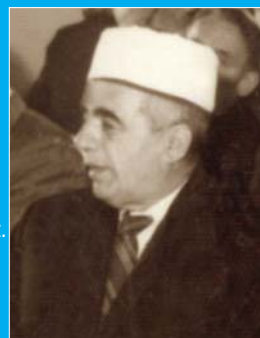
Današnja pozicija muslimanskog ummeta u svijetu ne podudara se sa izrečenim kur'ansko-sunnetskim određenjima pojma ili koncepta ummeta. Posljedice takvoga stanja su, dakako, poražavajuće, što je i prirodna konzekvenca napuštanja koncepta ummeta u savremenoj političkoj praksi muslimana u svijetu.

Kao muslimani tu ideju mi ne možemo prihvatiti, štaviše, ona je suštinski neprihvatljiva za muslimane kao jedan ummet, ummet Muhammeda, s.a.w.s.

str. 3-5

Simpoziumi përkujtimor për rahmetli Hfz. Bakallin

Në Ulqin, më 25.11.2006., në sallën e Bibliotekës së qytetit u mbajt Simpoziumi përkujtimor për rahmetli H. Hfz. Shyqyri ef. Bakallin, ish kryetar të Kryesisë së BI në Mal të Zi.

Rezolucija Mešihata IZ u Crnoj Gori o tumačenju islama

Neka je hvala Allahu, dž.š., koji daje da svijet bude ispunjen svakim dobrom, koji nas je na to uputio, jer da nas Allah nije tome naputio, ne bismo bili upućeni. Neka je najiskreniji salavat i selam na onog kojeg je Allah, dž.š., poslao kao milost svjetovima, i kao dokaz ljudima, uzoriti naš učitelj - Muhammed, istinoljubivi i pouzdani. I neka je salavat i selam na njegovu časnu porodicu, njegove časne i pojerljive ashabe; i neka je salavat i selam na sve koji su ih slijedili do Dana dužnoga.

I

Allahovom milošću muslimani Crne Gore i šire su primili islam u petnaestom vijeku po Miladu i od tada do danas njihovi potomci vjerno čuvaju i hrabro nose taj emanet. Skoro će šest vjekova otkako su se muslimani u Crnoj Gori upoznali sa šahadetom - *Nema boga osim Allaha i Muhammed je Allahov poslanik.*

Onoliko koliko su bili vezani za Osmansku carevinu, toliko su naši muslimani ostali vjerni Islamskoj zajednici nakon što su ostavljeni da sami čuvaju vjeru i njeguju kulturu u kojoj je prepoznatljivo načelo univerzalne vjere u Jednog Boga i u kojoj je prisutna svijest o ummetu.

Muslimani su, dakle, univerzalni ummet zato što je islam univerzalna vjera utemeljena na dva osnovna principa:

Prvo, Allah, dž.š., je prvi i zadnji za sve što postoji. Samo je Bog, koji nije rodio i nije rođen, i kojem ništa i niko nije ravan, vridjedan poštovanja i obožavanja. Samo je On sudija. Svi se na kraju Bogu, dž.š., vraćamo.

Drugo, islam se temelji na univerzalnom moralnom imperativu: "pozivaj na dobro i odvrćaj od zla." A to znači: vjeruj iskreno, govori istinito, radi pošteno i ponašaj se moralno. Nemoj vje-

rovati lažno, nemoj govoriti neistinito, nemoj raditi nepošteno i nemoj živjeti nemoralno.

Tokom duge i burne povijesti ummet je bio izložen velikim potresima zbog napada izvana, ali i zbog slabosti iznutra. Ne zanemarujući silu vanjskih napada, danas je mnogo opasnija "sila" koja ummet potresa iznutra. Ta sila je opasna zato što bezočno kida korijene na kojima raste i razvija se univerzalni ummet. Nema drugog puta da se ta sila zaustavi, već da se ummet sjeti ove hazreti Omerove mudrosti:

- Bili smo niko i ništa, pa nas je Allah islamom uzdigao. I zato kad god smo tražili uzdignuće mimo islama, Allah bi nas vratio tamo gdje smo bili - niko i ništa (Rivajet: Ibn Ebi Subejbe).

Tome treba dodati i zapažanje Enes ibn Malika, koji je rekao: *- Nema napretka za ummet osim da shvati da ono što je bilo dobro na početku, dobro je i na kraju, a to su Allahova knjiga i Alejhisselamov sunnet.* To znači da za nas nema drugog puta, već da se svi držimo za jedno - Allahovo uže - da se ne udaljavamo jedni od drugih, da se ne razjedinjemo, da se ne razbijamo... (Kur'an, Al Imran:103)

II

Kao najstarija priznata Islamska zajednica na Balkanu, Allahovom milošću, muslimani u Crnoj Gori su prihvatili instituciju islama u devetnaestom vijeku i na taj način sačuvali univerzalnu vjeru u Jednog Bog i ostali vjerni principu univerzalnog ummeta. Zato je Islamska zajednica dar Božiji kojeg se ne smije nijekati, niti ga se smije obeščašćivati. Ko to ne razumije, ne može suditi o našim muslimanima; ko to ne poštuje, nema pravo ničim naše muslimane učiti - ni vjeri koju oni znaju, ni vjernosti ummetu koju oni čvrsto drže.

Sa sjednice Mešihata

III

Zapažajući na neprimjerenu agresivnost pojedinaca i grupa u tumačenju islama, kao i fizičkih i verbalnih napada na pojedinim mjestima;

Slušajući neumjesne ocjene o Islamskoj zajednici od ljudi koji nemaju puno životno iskustvo islama u Crnoj Gori;

Osjećajući opasnost od sračunate podjele i razdora među našim muslimanima, Mešihat IZ-e u Crnoj Gori, u prisustvu članova Mešihata i glavnih imama, na svojoj redovnoj sjednici, održanoj u srijedu, 22. novembra, 2006. godine, na temelju Rezolucije i Adene Rijaseta IZ-e u Bosni i Hercegovini, donosi sljedeću

REZOLUCIJU

1. Mešihat IZ-e je već duže vrijeme suočen sa pojavom neprimjerenog tumačenja islama od nekih pojedinaca i grupa koje uznemiravaju muslimane i od postojećeg dobra koje se ogleda u jedinstvu *kelime-i teshida* i *tevhidi kelime*, podstiče se fitneluk, (smutnja) koji vodi razdoru i raskolu među muslimanima.

2. Mešihat IZ-e je odlučan u namjeri da zaštiti originalnost vjekovne tradicije IZ-e koja se pokazala životnom u svim prilikama kroz koje su prolazili naši muslimani zadnjih vjekova, pose-

bno u kriznim trenucima za njihov opstanak kakvi su bili sukobi u našem okruženju devedesetih godina. Stoga, Mešihat IZ-e poziva imame, hatibe i muallime da u svom radu u džamiji, mektebu, i na bilo kojem drugom javnom mjestu, budu dosljedni u tumačenju institucionalnog učenja islama na temeljima Kur'ana, Sunneta i našeg tradicionalnog iskustva, Hanefijskog mezheba.

3. Mešihat IZ-e poziva sva udruženja i sve organizacije sa islamskim predznakom u Crnoj Gori da predstave Mešihatu IZ-e svoje programe rada koji imaju veze sa islamom i muslimanima kako bi se ti programi uskladili sa opštim načelima rada i djelovanja i time pomoglo da slika o islamu i muslimanima bude adekvatna i da se zna ko je za što odgovoran.

4. Mešihat IZ-e osuđuje svaku vrstu klevete i etiketiranja bilo koga u IZ-i, posebno na osnovu mezhebske ili ideološke predrasude. IZ-a je jedinstvena u svom doktrinarnom i institucionalnom učenju islama i odbija bilo kakve podjele po mezhebima. Mešihat IZ-e poziva muslimane u Crnoj Gori da ne nasijedaju krivim i zlonamjernim informacijama, već da imaju povjerenje u organe i institucije IZ-e.

5. Mešihat IZ-e osuđuje izjave

u kojima se omalovažava IZ-a u Crnoj Gori i vrijeđa ulema koja je vjekovima na ovim prostorima čuvala i u najtežim vremenima sačuvala islam. To nije samo protivno duhu islamskog morala, već je i protiv mira i sigurnosti naših muslimana. Islamska zajednica u CG nema namjeru dokazivati svoju pravovjernost nikome osim Bogu dž.š., a ponajmanje onima koji su gluhi da čuju i slijepi da vide da je IZ-a i njezina ulema simbol časti i ponosa ummeta.

6. Mešihat IZ-e nalaze imamina, hatibima, muallimima, muderrisima u IZ-i da se na vrijeme i pravilno informišu o stavovima Mešihata IZ-e o bitnim pitanjima za duhovno jedinstvo muslimana, te da te stavove dosljedno provode u praksi. Mešihat IZ-e još jednom ponavlja da oni koji na bilo koji način unose nemir u džamije pod izgovorom provedenja "prave vjere" nijesu dobromamjerni ljudi. Sve džamije su vlasništvo IZ-e i niko ne može ništa raditi u džamiji bez znanja i nadzora organa IZ-e.

7. Mešihat IZ-e je isuviše uložio napora u očuvanju časti i ugleda naših muslimana u najtežim vremenima da bi dozvolio da to sada neko narušava zbog nagovora ljudi koji nemaju ni znanja, ni osjećanja za sudbinu islama i muslimana u našoj zemlji.

8. Islamska zajednica u Crnoj Gori je uvijek bila značajan faktor stabilnosti u Crnoj Gori, i s toga ničim neće dopustiti da se to naruši.

9. Ovu Rezoluciju će čitati hatibi na džumi-namazu u svim džamijama, te strogo se pridržavati njezinog slova i duha kao oficijelnog stava IZ-e.

10. Allahu Svemoguću, osnaži nas na putu pozivanja na dobro i odvrćanja od zla! Amin!

U Podgorici, 22.11.2006.
Reis, Rifat Fejzić

Ummet u Kur'anu i ummet danas

Ka ummetizaciji muslimanskog ummeta

U tekstu se najprije ispituje leksičko-semantičko značenje riječi *ummet*, potom, navode kontekstualne situacije ili "značenjska lica" riječi *ummet* u Kur'anu. Ističe se, da prema semantičarima Kur'ana, riječ *ummet* u Kur'anu ima devet različitih kontekstualnih značenja. Nakon toga, pažnja je usmjerena ka tumačenjskom ispitivanju i značenjskom određenju kur'anske sintagme *ummeten* weseten u 143. ajetu sure *El-Baqare*, koji je poslužio kao svojevrsni motto ovoga teksta. Tumačenjsko ispitivanje spome-nute sintagme urađeno je na temelju različitih komentara Kur'ana (tefsira) iz klasičnog i savremenog doba. Zatim, govori se o *ummetu* kao poli-tičkoj zajednici muslimana. Temeljni zaključak ovoga odjeljka ukazuje na dalekosežne i pogubne posljedice za-mjene transnaci-onalnog koncepta ummeta u političkom uređenju muslimanskog svijeta u koncept naci-onalnih muslimanskih država, koji je, kao takav, još dominantan na po-litičkoj sceni Svijeta islama. Na kraju, nakon iznošenja odlika musulimanskog ummeta na temelju prethodnih razma-tranja i analiza, autor poziva savre-mene muslimanske mislioce i ulemu da povedu široku međumuslimanku raspravu o ideju ummetizacije muslimanskog ummeta, jer ponovno oživljava-rije ideje ummeta, prema autoru, nameće se kao važno pa i sudbonosno vjersko i političko pitanje muslimanske savremenosti i budućnosti te je, stoga, potre-bno snažnije govoriti o ummetizaciji muslimanskog ummeta na svim nivoima.

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا

I Mi smo tako vas učinili zajednicom središnjom da biste bili svjedoci protiv svijeta ostalog, i da Poslanik bude protiv vas svjedok (El-Baqare, 143).

Leksičko značenje riječi *ummetun*

Riječ *ummetun* u Kur'anu spomenuta je na pedeset i jednom mjestu u formi jednine i na trinaest mjesta u formi množine (*umemun*).¹ Prema semantičarima Kur'ana

(*ehlu'l-me'aanii*), ova riječ u Kur'anu ima devet različitih kontekstualnih značenja. Prije nego što navedem primjere kontekstualnih značenja riječi *ummetun* u Kur'anu, zakratko ću se osvrnuti na njezino temeljno (leksičko) značenje. Jezikoslovac Ibn Qutejbe (umro 276. H./889.) veli da je temeljno značenje ove riječi "vrsta/grupa ljudi" (*sinf mine'n-naas*) ili "zajednica" (*el-džema'ah*). Također, prema ovom jezikoslovcu, nekada riječ *ummetun* znači "vrijeme", "doba" (*hiin*), ili, pak, može označavati "vodu" (*imam*), odn. "učena čovjek u vjerskim pitanjima" (*rebbani*). Riječ *ummetun*, napominje dalje Ibn Qutejbe, katkada je sinonim riječi *ed-din* (vjera). Jedan drugi poznati jezikoslovac, Ibn Faris (u. 208. H./823.), navodi da riječ *ummetun* u osnovi znači "ljudski stas" (*el-qaametu*), argumentujući to stihom: *We inne mu'awijete'l-ekremiin, hisanu'l-wudzuhi tiwala'u'l-umem*. Prema Ibn Farisu, *ummetun* može označavati i "veliku blagodat, nimet" (*el-kethiretu en-nimeh*).²

Nije teško uočiti leksičko-semantičku vezu između riječi *ummetun* i riječi *ummun* (majka). Zapravo, kako nam jezikoslovci objašnjavaju, riječi *imam*, *umm* i *ummetun* dijele zajednički korijen glagola *emmeme* (عمم). Za osnovu ili temelj bilo čega ili bilo koje stvari kaže se da je to *ummetun* (*we aslu kulli šej'in: ummetun*). Ova leksičko-semantička veza između riječi *ummetun* i *ummun* nosi i simboličku vezu u kojoj razaznajemo ideju da se prema *ummetu* (zajednici vjernika okupljenih u vjeri u jednog Boga Allaha, dž.š.) trebamo odnositi onako kako se odnosimo i prema rođenoj majci. Nadalje, iz odnosa ovih riječi *ummetun* i *ummun* izvire snažna poruka: samo se u krilu ummeta osjećamo bezbrižnim i sigurnim isto onako kako nam taj osjećaj daruje toplo majčinsko krilo.

Kontekstualno značenje riječi *ummetun* u Kur'anu

Kako je već istaknuto, prema semantičarima Kur'ana, riječ *ummetun* u Kur'anu ima devet različitih kontekstualnih značenja. Poznati semantičar Kur'ana iz petoga

stoljeća po Hidžri, Ebu 'Abdullah el-Husejn b. Muhammed ed-Damegani, u svom izvrednom djelu pod naslovom *El-Wudzuuh we'n-nazaa'ir li elfaaz kitaabillahi'l-'azaiz* navodi sljedeća značenja riječi *ummetun*:

1) *ummet* kao skupina ljudi (*'usbeh*): npr. u ajetima:

وَمَنْ ذَرَّبْنَا أُمَّةً مُسَلِّمَةً لَكَ (El-Baqare, 128), tj. *'usbeten*, (... i potomstvo naše nek bude Tebi odana skupina...);

ثَلَاثَةٌ كَذَلِكَ نَبَأُ خَلْقِ (El-Baqare, 134), tj. *'usbetun*, (Ta skupina je bila i nestala...);

لَيْسُوا سِوَا مَنْ أَهْلَ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَلِيمَةٌ يَلُونُ لَيْتَ لِلَّهِ (Alu 'Imran, 113), tj. *'usbetun*, (Nisu svi isti Sljedbenici Knjige. Ima ih jedna skupina ispravnih koji čitaju Allahove ajete...);

وَمَنْ قَوْمٌ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ (El-E'araf, 159), tj. *'usbetun*, (U narodu Musaovu ima skupina koja na istinu napućuje i prema njoj sude.);

2) *ummet* kao zajednica ljudi okupljenih u istoj vjeri (*el-milleh*),

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً (El-Baqare, 213), tj. *milleten*, (Svi ljudi su sačinjavali jednu vjerujuću zajednicu...)

وَلَنْ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً (El-Mu'minun, 52, El-Enbija', 92), tj. *milletukum milleten wahideten*, (Ova vaša zajednica – jedinstvena je zajednica vjernika...)

كَذَلِكَ رَزَقْنَا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ (El-En'am, 108), tj. *li kulli ehli milletin*, (Tako smo svakoj zajednici lijepima postupke njihove predstavljali.);

وَلَوْ لَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً (Ez-Zukhruf, 33), tj. *milleten wahideten*, (A da neće svi ljudi postati jedna zajednica vjernika...);

3) *ummet* kao određen broj godina (*siniine ma'duudeh*):

وَلَنْ أَخْرَجْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ (Hud, 8), tj. *siniine ma'duudeh*, (Ako im Mi kaznu za nekoliko godina odgodimo...);

وَأَذْكُرَ بِعَذَابِ أُمَّةٍ (Jusuf, 45), tj. *sinin*, (...sjeti se poslije nekoliko godina...);

4) *ummet* kao narod (*qawmun*):

أَنْ تَكُونَ أُمَّةً هِيَ أَرْبَى مِنْ أُمَّةٍ (En-Nahl, 92), tj. *en jekuune qawmun ekthere*

min qawmin, (...zato što je jedan narod mnogobrojniji od drugog.);

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنَسَكًا (El-Hadždž, 67), tj. *we li kulli qawmin*, (Svakom narodu propisali smo vjerzakon...);

5) *ummet* kao predvodnik, imam koji se sljedi (*imaam*):

إِنَّا إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا (En-Nahl, 120) – (Ibrahim je bio predvodnik (imam), pokoran...);

6) *ummet* kao prošli nevjernički i drugi narodi (*el-umemu'l-khaalije mine'l-kuffaari we gajrihim*):

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ (Junus, 47), tj. *el-umeme'l-khaalije*, (Svaki narod u prošlosti imao je poslanika.);

وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ (Fatir, 24), tj. *el-umeme'l-khaalije*, (...a nije bilo naroda u prošlosti kome nije dolazio opominjatelj.);

7) *ummet* kao ummet Muhammeda, a.s., tj. muslimani (*ummetu muhammedin*):

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ (Alu 'Imran, 110), tj. *el-muslimin*, (Vi ste najbolji muslimani koji su se ikada pojavili...);

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا (El-Baqare, 143), tj. *ummeten 'adlen bejne'n-nas*, (I tako smo od vas stvorili pravednu zajednicu med' ostalim ljudima...);

8) *ummet* kao posebni nevjernički narodi (*el-kuffaar khaasah*):

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَّةٌ (Er-Ra'd, 30), tj. *el-kuffaar*, (I tako smo te poslali nevjerničkom narodu prije kojeg su bili i nestali drugi nevjernički narodi...);

9) *ummet* kao stvorenja

وَلَا طَائِرُ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَّةٌ مِمَّا تَكَلَّمُ (El-En'am, 38), tj. *khalqan mithlukum*, (... i sve ptice koje na krilima svojim lete stvorenja su poput vas...)³

Učenjak Er-Ragib Isfehni (u. 503. H./1109.) u svome *Rječniku kur'anske leksike (Mu'džem mufredaat elfaazi'l-Qur'an)* dodaje da riječ *ummetun* u 22. ajetu sure *Ez-Zukhruf*: *إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَى أُمَّةٍ* – znači

vjera (diin) – (Mi smo zatekli pretke naše u vjeri...)⁴

Ummet kao zajednica središnjeg puta

U suri El-Baqare (143) muslimanska zajednica opisana je kao pravedna, odnosno središnja zajednica (ummetun wesetun). Šta znači pojam središnji (wesatun) u ovome ajetu i šta on podrazumijeva u sadržajnom smislu? Odgovor možemo naći u komentarima klasičnog i savremenog doba. Ovdje ćemo predočiti nekoliko takvih komenatra nevedenoga ajeta.

Znameniti komentator Kur'ana, El-Mawerdi (u. 450. H./1058.), u svom vrijednom komentaru Kur'ana tumači da riječ wesetun ima tri značenja: a) odabranost; b) zauzimanje sredine u poimanju stvari, jer muslimani imaju srednji put u pogledu vjere; oni ne pretjeruju u vjeri niti umanjuju njenu važnost, kao što to čine Jevreji koji su izmijenili Allahovu Knjigu, ubijali vjerovjesnike i iznijeli laž na svoga Gospodara. Otuda je Uzvišeni Allah muslimane opisao kao one koji se drže sredine, jer je Njemu, Uzvišenom, najdraža sredina stvari; c) pravednost, jer je pravednost sredina između uvećavanja i umanjivanja - za ovu treću značensku mogućnost El-Mawerdi navodi, od Ebu Se'id el-Khudrija, da je sam Vjerovjesnik, s.a.w.s., o Allahovim Riječima: وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا rekao da riječ wesetan ovdje znači 'adlen (pravednost).⁵

فيه ثلاثة تأويلات: أحدها: يعني خياراً، ... والثاني: أن الوسط من التوسط في الأمور، لأن المسلمين تَوَسَّطُوا في الدين، فلا هم أهل غلو فيه، ولا هم أهل تقصير فيه، كاليهود الذين بدلوا كتاب الله وقتلوا أنبياءهم وكذبوا على ربه، فوصفهم الله تعالى بأنهم وسط، لأن أحب الأمور إليه أوسطها. والثالث: يريد بالوسط: عدلاً، لأن العدل وسط بين الزيادة والنقصان، وقد روى أبو سعيد الخدري، عن النبي صلى الله عليه وسلم في قوله تعالى: { وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا } أي عدلاً

Glavoviti mufessir, autor najpoznatijeg i najčitanijeg tradicionalnog komentara Kur'ana među suunitskim muslimanima, Ibn Kethir (u. 774. H./1372.), u svome tefsiru Tefsiru'l-Qur'ani'l-'azim navodi kako se riječ wesetun ovdje navodi u značenju "odličnosti, izvrsnosti, odabranosti". Ibn Kethir dalje kaže da je Allahov Poslanik, s.a.w.s., bio wesetun među svojim narodom, tj. "najplemenitijeg roda između njih". Iz te riječi, riječi wesatun, kako navodi ovaj komentator, izvodi se sintagma es-

salatu'l-wusta, koju Kur'an koristi za "središnji namaz" (tj. ikindiju-namaz), koji jeste "najvrjedniji namaz". Ibn Kethir potom navodi jednu vjerodostojnu predaju u kojoj se kaže da je Uvišeni Allah ovaj ummet učinio najodabranijim time što ga je odlikovao: najsavršenijim propisima, najboljim metodama i najjasnijim pravcem (الوسط ههنا): والخيار، والأجود؛ وكان رسول الله صلى الله عليه وسلم وسطاً في قومه، أي: أشرفهم نسباً، ... ومنه الصلاة الوسطى التي هي أفضل الصلوات، وهي العصر، كما ثبت في الصحاح وغيرها. ولما جعل الله هذه الأمة وسطاً، خصها بكل الشرائع وأقوم المناهج وأوضح (المذاهب).⁶

Poznati komentator Kur'ana En-Nesefi (u. 701. H./1301.) u svome tefsiru, tumačeći riječ wesetun služi se cjelovitim ajetom sure El-Baqare,

u kome se također govori o promjeni Kible, te veli da je ovaj ummet najodabraniji od svih drugih ummeta baš kao što je i pravac ovog ummeta najodabraniji među svim pravcima. I En-Nesefi, također, potvrđuje da riječ wesetun znači pravednost koja podrazumijeva uravnoteženost između krajnosti kojima se ummet ne približava. I kao što je Kibla ovog ummeta u sredini između istoka i zapada tako je i ovaj ummet u sredini između pretjerivanja i umanjivanja/ponižavanja. Kršćani su oni koji su pretjerali kada se Mesija opisali kao Božanstvo, dok su Židovi ponizili časnu Merjemu optuživši je za blud, kao i Isaa, a.s., da je on čedo zinaluka, zaključuje ovaj komentator (أُمَّةً وَسَطًا { خياراً. وقيل: للخيار وسط لأن الأطراف يتسارع إليها الخلل والأوساط محمية أي كما جعلت قبلكم خير القبيل جعلتكم خير الأوساط، أو عدولاً لأن الوسط عدل بين الأطراف ليس أو بعضها أقرب من بعض. أي كما جعلنا قبلكم متوسطة بين المشرق والمغرب جعلناكم أمة وسطاً بين الغلو والتقصير فإنكم لم تغلوا غلو النصارى حيث وصفوا المسيح بالألوهية، ولم

تقصروا تقصير اليهود حيث وصفوا مريم بالزنا (وعيسى بأنه ولد الزنا).⁷

Veliki učitelj tradicionalne mudrosti i autor jednog od najvećih komentara Kur'ana u XX stoljeću, 'Allameh Sejjid Muhammed Husejn Tabtaba'i u svome Mizanu, kada tumači ovaj ajet, kaže da riječ wesetun znači "izbjegavanje bilo koje krajnosti" (فالوسط هو المتخلل بين الطرفين لا إلى هذا الطرف ولا إلى ذلك الطرف). Muslimanki ummet, prema Tabataba'iju - za razliku od Jevreja, kršćana, mnogobožaca i idolopoklonika, od kojih su se jedni posvetili samo tjelesnom ili materijalnom aspektu ljudskoga života (mnogobošci i idolopoklonici) te tako negiraju proživljenje na budućem svijetu i svaki kvalitet duhovnoga života, a drugi se

الجانبيين - جانب الجسم وجانب الروح - على ما يليق به ويندب إلى جمع الفضيلتين، فإن الإنسان مجموع الروح والجسم لا روح محضاً ولا جسم محضاً ومحتاج في حياته السعيدة إلى جمع كلا (الكاملين والسعادتين المادية والمعنوية).⁸

Drugi komentatori Kur'ana u XX stoljeću, kao što su npr. Sejjid Qutb, šejh Mahmud Šeltut, Ebu'l-'Ala el-Mewdudi i dr., u svojim tefsirima naročito će isticati središnju poziciju muslimanskog ummeta u svakom pogledu: poimanju, osjećaju, organiziranju, odnosima...

Ovdje treba naglasiti da u Kur'anu i kerim ističe središnju poziciju muslimanskog ummeta i u drugim ajetima, kao što su:

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ الْبَيْنَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا (El-Furqan, 67);

posvetili isključivo duhovnosti i monaškom načinu života odbijajući sferu materijalnoga (kršćani) – Uzvišeni Allah je učinio ummetom sredine tako što ime je podario vjeru koja zagovara srednji put kojim se izbjegava bilo koja krajnost. Zapravo, ističe Tabataba'i, vjeru koja zagovara i materijalne i duhovne vrijednosti, jer je čovjek "spoj duha i tijela, a ne samo čistoga duha ili samo čistoga tijela". Otuda je čovjeku za sretan život "potrebno da objedini obadviije vrijednosti i radosti: materijalnu i duhovnu", naglašava Tabataba'i (وهذا الأمة بالنسبة إلى الناس - وهم أهل الكتاب والمشركون - على هذا الوصف فإن بعضهم - وهم المشركون والوثنيون - إلى تقوية جانب الجسم محضاً لا يريدون إلا الحياة الدنيا والاستكمال بملذاتها وزخارفها وزينتها، لا يرجون بعثاً ولا نشوراً، ولا يعابرون بشيء من الفضائل المعنوية والروحية، وبعضهم كالنصارى إلى تقوية جانب الروح لا يدعون إلا إلى الزهائية ... لكن الله سبحانه جعل هذه الأمة وسطاً بأن جعل لهم ديناً يهدي منطلقيه إلى سواء الطريق وسط الطرفين لا إلى هؤلاء ولا إلى هؤلاء بل يقوي كلا من

وَلَا تُجْعَلْ يَدُكَ مَغْلُوبَةً إِلَى عَدُوِّكَ وَلَا تَبْسُطْهَا (El-Isra', 29).

Iz navedenih komentatorskih spoznaja i kur'anskih ajeta zaključuje se da središnja pozicija ili put sredine kojim je opisan ummet muslimana podrazumijeva savršenu ravnotežu (te'adul) u svim mogućim aspektima muslimanskog vjerovanja, djelovanja i mišljenja. Zadaća muslimanskih učenjaka i naučnika današnjeg vremena jeste da povrate tu narušenu ravnotežu savremene muslimanke zajednice u svakom pogledu: naučnom, kulturnom, ekonomskom, političkom...

Ummet kao politička zajednica svih muslimana

Uputno se je ovdje podsjetiti da drugi član Medinske povelje glasi: "Vjernici sačinjavaju jednu zajednicu

izvan ostalih ljudi" (*innehum ummetun wahidetun min duni'n-nas*).⁹ Tako je, dakle, Allahov Poslanik Muhammed, s.a.w.s., definirao zajednicu muslimana vjernika.

Iz historije islama poznato nam je da su do pada Bagdada 1258. g., kao glavnog grada i sjedišta muslimanskog hilafeta od 750.-1258., muslimanska društva bila uspostavljena na centralnom uređenju koncepta ummeta. Pad Bagdada označio je kraj centralizovane muslimanske vlasti. U ovom uređenju koncept ummeta, više nego države, zauzimao je primarnu poziciju. Ujedinjujući faktori muslimanskih društava bili su: zajedničko vjerovanje u jednoga Boga, dž.š., i zajednički obredi, kao što su namaz, post i hadž i dr. Naravno, i unutar ovoga uređenja postojale su značajne razlike. Nakon pada Bagdada, veliki imperijalni i društveni sistemi, koji su utemeljeni u srednjem vijeku, pokazuju znake unutarnjih slabosti, premda oni još imaju izvanjsku formu. U smiraj XVIII stoljeća, Otomanska imperija kontrolirala je veliki dio Balkanskog poluotoka, veći dio mediteranskog primorja Afrike i sve arapske zemlje u istočnom mediteranskom bazenu. Mogulska imperija nastavlja da bude najveća politička sila u Južnoj Aziji, a Safavidska imperija vlada Perzijom. Izvan ovoga jasno određene državnog sistema, postojala je široka periferija muslimanske zone. U centralnoj Aziji dugo su postojali *kanati*, koji su se protezali od istočne Evrope do Kine. U jugoistočnoj Aziji pojavljuju se novi *sultanati* kao posljedica utjecaja muslimanskih učitelja i trgovaca. U zapadnoj Africi nove države pojavljuju se kao rezultat temeljnih promjena u plemenskoj strukturi i srednjovjekovnim imperijama.¹⁰

Tokom kolonijalne ere, ovaj transnacionalni koncept ummeta zamijenjen je drugim operativnim sistemom koji je, po svome porijeklu, karakteristično zapadnjački. Ovaj novi koncept bio je nacionalizam koji narasta do ideje države kao temelja političkog jedinstva, omeden konkretnim granicama. Ova promjena bila je nešto više od puke teorijske formulacije ova dva koncepta; ona je, zapravo, imala dalekosežne posljedice po muslimanski svijet. Duh nacionalizma temelji se na kulturnim i lingvističkim postavkama. Na Zapadu, ovaj koncept je doveo do različitih političkih država koje su naširoko definirane na temelju

jezika, kulture i geografskih granica. Ove zemlje su od svojih građana zahtijevale lojalnost u ime patriotizma. Naprimjer, osnovna obaveza Rusa definirana je kao lojalnost Rusiji, a za Nijemce, lojalnost Njemačkoj. S druge strane, islam ne priznaje bilo kakvu fragmentaciju ljudskoga roda na temelju kulture i jezika. Pojava nacionalizma u muslimanskom svijetu, tokom kolonijalnog perioda, proizvela je, prvi put u historiji muslimanskog svijeta, ideju koja je podijelila ummet po nacionalnoj i regionalnoj osnovi – podjelu zbog koje oni i danas pate. Ona je prozvela veliki broj zemalja u muslimanskom svijetu i formirala nacije i države izvan onoga što je bila zajednica vjernika, dijeleći je, kao što se dešavalo i međusobnim ratovima.¹¹

Ka ummetizaciji muslimanskog ummeta

Na osnovu izloženoga, prema našem mišljenju, možemo doći do nekoliko značajnih zaključaka. Kur'ansko-sunnetsko određenje pojma *ummet* i leksičko-semantička analiza kur'anskih riječi *ummet* i *wesetun* ukazuju nam na slijedeće odlike muslimanskog ummeta:

- a) muslimanski ummet je zajednica vjernika mimo ostalih zajednica;
- b) muslimanski ummet je ujedinjen u vjerovanju u jednog i jedinog Boga, dž.š., i zajedničkim obredima islama;
- c) muslimanski ummet posjeduje najsavršenije propise, najbolje metode i najjasniji pravac;
- d) muslimanski ummet je odabrani ummet nad ostalim ummetima u svijetu;
- e) muslimanski ummet jeste ummet pravde i pravednosti u međusobnim odnosima i poslovima kao i prema drugim ummetima;
- f) muslimanski ummet jeste ummet ravnoteže i uravnoteženosti u svim aspektima ljudskoga vjerovanja, djelovanja i mišljenja;
- g) muslimanski ummet je zajednica sredine u svakom pogledu;
- h) muslimanski ummet izbjegava krajnosti u materijanim i duhovnim vrijednostima;
- i) članovi muslimanskog ummeta prema ummetu imaju majčinski osjećaj;
- j) ummet znači sigurnost za svakog člana ummeta.

S druge strane, današnja pozicija muslimanskog ummeta u svijetu ne podudara se sa izrečenim kur'ansko-sunnetskim određenjima pojma ili

koncepta ummeta. Posljedice takvog stanja su, dakako, poražavajuće, što je i prirodna konzekvenca napuštanja koncepta ummeta u savremenoj političkoj praksi muslimana u svijetu. Danas postoji nemali broj glasova, kako od strane zapadnjačkih orijentalističkih krugova, jednako tako i od strane sekulariziranih muslimana, koji ideju ummeta proglašavaju "politički mrtvom". Kao muslimani tu ideju mi ne možemo prihvatiti, štaviše, ona je suštinski neprihvatljiva za muslimane kao jedan ummet, ummet Muhammeda, s.a.w.s. Nasuprot takvoj pogrešnoj tendenciji, ulema i mislioci muslimanskog ummeta trebaju iznova predstaviti i artikulirati vjerski, politički i svaki drugi koncept ummeta u savremenom dobu. Svakako, potrebno je jasno reći da ideja ummeta nije politički mrtva. Ona je živa i živi u srcima miliona muslimana u različitim dijelovima svijeta. Začudujuće je da se danas o ideji ummeta puno ne govori, čak ni među krugovima ulema. A upravo je muslimanska ulema ta koja treba prva započeti *ummetizaciju* muslimanskog ummeta. Ideja ummeta ne briše nacionalne identitete muslimanima; oni i dalje ostaju kao takvi, ali nadnacionalni koncept ummeta natkriljuje svaki nacionalni identitet i sve muslimane povezuje bratskom ljubavlju i jednakošću pred Uzvišenim Stvoriteljem, Koji je rekao: إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُ (El-Hudžurat, 13). S obzirom na turbulentnu političku situaciju u svijetu, na stanje i globalnu poziciju muslimanskih država i društava, ideja ummeta nameće se kao važno pa i sudbonosno vjersko i političko pitanje muslimanske savremenosti i budućnosti. Zato je danas, smatram, potrebno snažnije govoriti o *ummetizaciji* muslimanskog ummeta na svim nivoima.

Na kraju, prisjetimo se riječi Allahovog Poslanika, s.a.w.a., koji je u svojoj besjedi na "oproštajnom hadždžu", između ostalog, rekao:

*Narode, uistinu imaš samo jednoga Boga i jednoga pretka: svi vi potječete od Adema i Adem je od gline stvoren. Najdostojniji Boga je onaj među vama koji ga se ponajviše boji. Ni jedan Arap bolji nije od ne-Arapa, osim po vjeri svojoj (Ejjuhe'n-naas, inne rabbekum wahidun we inne ebaakum waahidun. Kullukum li adem we ademu min turaab. Ekremekum indellahi etqaakum. We lejse li 'arebijin 'alaa 'adzemijjin fadlun illa bi't-taqwaa).*¹²

Fusnote

¹ Muhammad Fu'ad 'Abd al-Baqi, *Al-Mudžam al-mufahris li alfaz al-Qur'an al-karim*, Dar al-hadith, Al-Qahira, 1996, 99.

² Navedeno prema: Ibn al-Džawzi, *Nuzha al-ayun al-nawazir fi 'ilm al-wudžuh wa al-naza'ir*, Dar al-kutub al-'ilmiyyah, Bayrut, 2000, 44.

³ Al-Damagani, Abu 'Abdullah al-Husayn b. Muhammad al-Damagani, *Al-Wudžuh wa al-naza'ir li alfaz kitabillah al-'aziz*, I-II, Iyha' al-turath, Al-Qahira, I, 1996, 120-22.

⁴ Isfahani, Al-Ragib, *Mu'džam mufradat al-alfaz al-Qur'an*, Dar al-kutub al-'ilmiyyah, Bayrut, 1997, 30.

⁵ Al-Mawardi, Abu al-Husayn 'Ali b. Habib al-Basri, *Al-Nukat wa al-'uyun*, I, Al-Turath al-islamiyy, Al-Kuwayt, 1986, 164-65. Čuveni komentator Al-Qurtubi u svome tefsiru kaže da Al-Tirmidhi drži da je ovaj hadis *hasenun sahihun* (Al-Qurtubi, *Al-Džami' li ahkam al-Qur'an*, I, Mu'assasah manhil al-'irfan, Bayrut, bez godine izdanja).

⁶ Ibn Kathir, *Tafsir al-Qur'an al-'azim*, I, Maktaba dar al-fihya' & Maktaba dar al-salam, Riyad, 1994, 260.

⁷ Al-Nasafi, 'Abdullah, *Tafsir al-Nasafi*, I, Dar ihya' al-kutub al-'arabiyya, bez mjesta i godine izdanja., 79.

⁸ Al-Tabataba'i, 'Allamah Sayyid Muhammad Husayn, *Al-Mizan fi tafsir al-Qur'an*, preuzeto sa web-sajta: <http://www.al-tafsir.com>, 1. 11. 2006.

⁹ Dr. Muhammad Hamidullah al-Haydar Abadi (priredio), *Madžmu'a al-watha'iq al-siyasiya lil 'ahd al-nabawii wa al-khilafah al-rašidah*, Al-Qahira, 1956, 15. V. cjeloviti tekst Medinske povelje u izvorniku i prijevodu u: Enes Karić (priredio), *Ljudska prava u kontekstu islamsko-zapadne debate*, Pravni centar, Fond za otvoreno društvo BiH, Sarajevo, 1996, 285-297.

¹⁰ V.: Muzaffar Iqbal, "Islam and the West in the Emerging World Order", u: Zafar Ishaq Ansari & John L. Esposito (ed.), *Muslims and the West*, Islamic Research Institute, Islamabad, and Center for Muslim-Christian Understanding, Washington, 2001, 251-52.

¹¹ Ibid., 257-58.

¹² Dr. M. H. Abadi (priredio), *nav. dj.*, 283; v. E. Karić (priredio), *nav. dj.*, 295-300.

Veo žene u islamu u uporedbi sa velom žene u judeo-kršćanskoj tradiciji

Na Zapadu, vjerovatno najvećim simbolom tlačenja i ropstva muslimanske žene smatraju nošenje vela, koji se kod nas, u narodu, naziva hidžab ili mahrama. Upravo tu se može postaviti retoričko pitanje: „Da li je tačno da u judeo-kršćanskoj tradiciji nema ničega sličnog velu u muslimanskoj tradiciji?“

U svojoj knjizi „Jevrejska žena u rabinskoj literaturi“, rabin dr. Menachem M. Brayer (profesor tumačenja Biblije na Yeshiva univerzitetu), govori o toj temi. Bio je običaj, prema dr. Brayeru, da žena Jevrejka izlazi među ljude glave pokrivena velom, koja je, katkad, pokrivena čak i po licu, ostavljajući samo jedno oko slobodno. On navodi neke od slavni drevnih rabina koji kažu: „To ne priliči ženama Izraelovim da šetaju oko glava otkrivenih“, kao i „Proklet bio čovjek koji dozvoli da kosa njegove žene bude videna... žena koja pokazuje svoju kosu da izgleda ljepše, donosi siromaštvo.“

Rabinski zakon zabranjuje recitiranje, blagosiljanje ili molitvu u prisustvu gologlave udate žene jer se otkrivanje ženske kose smatra nekom vrstom nagosti.

Dr Brayer također spominje da „Ukoliko jevrejska žena za vrijeme Tannaitic perioda ne pokriva svoju kosu, to se smatra ugrožavanjem njene skromnosti. Ukoliko je njena kosa otkrivena, ona može biti kažnjena sa četiri stotine zuzima za ovaj prekršaj.“ Doktor Brayer također objašnjava da veo jevrejske žene nije uvijek podrazumijevao znak skromnosti. Ponekad, veo simbolizira znak razlikovanja i luksuza, prije nego li skromnosti. Veo može da personificira i dignitet i superiornost žena plemkinja. On također predstavlja žensku nepristupačnost, njenu odanost i pripadnost njenome mužu. U Starom zavjetu jasno stoji da je otkrivanje ženske glave velika sramota i to je razlog zbog kojeg sveštenik treba da razotkrije osumnjičenu preljubicu i osudi njeno teško iskušenje. (5:16-18)

Veo je označavao žensko samopoštovanje i socijalni status. Žene iz nižih klasa su obično nosile veo kako bi odavale utisak pripadnosti višem društvenom sloju. Činjenica da je veo bio znak plemenitosti bila je razlog zbog kojeg prostitutkama u staroj jevrejskoj zajednici nije bilo dozvoljavano da pokrivaju svoju kosu. Prostitutke su, ipak, često nosile specijalne mahrame u pokušaju da izgledaju što respektabilnije. Jevrejske žene u Evropi nastavile su da nose veo sve do

19. stoljeća, kada su se neki njihovi običaji promijenili u okruženju evropske sekularne kulture. Vanjski pritisci evropskog načina života u 19. stoljeću prisilili su mnoge od njih da skinu svoje velove i hodaju gologlave. Neke jevrejske žene otkrile su da im čak veoma odgovara da tradicionalni veo zamijene perikom, kao drugim vidom pokrivanja njihove kose. Danas mnoge pobožne Jevrejke ne pokrivaju svoju kosu izuzev kada ulaze u sinagogu. Neke od njih, kao one koje pripadaju sekti Hasida, još uvijek nose perike.

Šta je sa kršćanskom tradicijom? Dobro je poznato da su katoličke redovnice pokrivalo svoju kosu skoro dvije hiljade godina, ali to nije sve. Sveti Pavle u Novom zavjetu daje veoma interesantan stav o velu: „Ali htio bih da znate: svakome je muškarcu glava Krist, glava ženi muž, a glava Kristu Bog. Svaki muž koji se moli ili prorokuje pokriveno glavu sramoti glavu svoju. Svaka pak žena koja se moli ili prorokuje gologlava sramoti glavu svoju. Ta to je isto kao da je obrijana. Jer ako se žena ne pokriva, neka se šiša; ako li je pak ružno ženi šišati se ili brijati, neka se pokrije. A muž ne mora pokrivali glave, ta slika je i slava Božja; a žena je slava muževa. Jer nije muž od žene, nego žena od muža. I nije stvoren muž radi žene, nego žena radi muža. Zato žena treba da ima "vlast" na glavi poradi anđela.“ (I Korinćani 11:3-10)

Sveti Petar obrazlaže uputu da žena nosi veo time što veo predstavlja znak autoriteta muškarca, koji predstavlja ugled i slavu Božiju, preko žene koja je stvorena od muškarca.

Sveti Tertulijan, u svojoj poznatoj raspravi „Zastiranje djevice“ piše: „Mlada žena, nosi svoj veo na ulici, pa ćeš ga nositi i u crkvi, nosit ćeš ga među strancima, ali i među svojom braćom...“

Među kanonskim zakonima današnje katoličke crkve postoji i zakon koji zahtijeva od žena da pokrivaju svoje glave u crkvi. Neke kršćanske sekte, kao što su Amiši i Menoniti, do današnjeg su dana zadržale pravilo pokrivanja žena. Razlog pokrivanja žena, prema njihovim crkvenim vodama, je u tome što: „pokrivanje glave je znak potčinjenosti muškarcu i Bogu.“, što je zapravo isto obrazloženje koje daje sveti Pavle u Novom zavjetu.

Na osnovu primjera koje smo naveli, očigledno je da islam nije taj koji je prvi uveo pokrivanje glava, ali islam svakako odobrava tu obavezu. Qur'an preporučuje svakom vjerniku i

vjernici da imaju toliko duga pokrivala za glavu kako bi ona pokrila i njihov vrat, pa i njihove prsi: „Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim... I reci vjernicama neka obore svoje poglede i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim; i neka ne dozvole da se od ukrasa njihovih vidi išta osim onoga što je ionako spoljašnje, i neka velove svoje spuste na prsa svoja...“ (Q 24:30,31).

Qur'an je sasvim precizan u tome da je veo suštinski bitan za skromnost, ali se postavlja pitanje: „Zašto je skromnost bitna?“ I tu je Qur'an veoma precizan: „O poslanice, reci ženama svojim i kćerkama svojim, i ženama vjernika svojih neka spuste haljine svoje niza se. Tako će se, daleko od kuće, najlakše prepoznati pa neće napastovane biti.“ (33:59)

U tome je poruka, skromnost (čednost) je propisana da zaštiti ženu od napastovanja, skromnost je zaštita.

Prema tome, glavna svrha vela u islamu je zaštita. Islamski veo, za razliku od vela u kršćanskoj tradiciji, nije simbol muškog autoriteta nad ženom niti je simbol ženske potčinjenosti muškarcu. Islamski veo, za razliku od vela u judaističkoj tradiciji, nije znak bogatstva i potrebe za izdvajanjem udatih žena plemenita roda. Islamski veo je samo znak skromnosti s glavnom namjenom da zaštiti ženu, svaku ženu koja ga nosi. Islamska filozofija je, uz to, pristaša tvrdnje da je bolje biti siguran i preventivan nego kasnije žaliti.

Qur'an do te mjere brine o zaštiti ženskog tijela i ženske reputacije, da određuje da čovjek koji se usudi lažno optužiti ženu za blud, bude najstrože kažnjen: „One koji okrive poštene žene, a ne dokažu to s četiri svjedoka, sa osamdeset udaraca biča izbičujte i

nikada više svjedočenje njihovo ne primajte; to su nečasni ljudi.“ (24:4).

Uporedimo ovu strogu qur'ansku odredbu sa ekstremno blagim kažnjavanjem za silovanje koja se navodi u Bibliji: „Ako se dogodi da muškarac sretno djevicu kojoj nije obećao da će je oženiti i siluje je, a zatim to bude otkriveno, on će platiti djevočinom ocu 50 šekela u srebru. On zatim mora oženiti djevojku kao kaznu što je izvršio nasilje nad njom.“ (Deut.22:28:30).

U ovom slučaju se može postaviti jedno jednostavno pitanje, ko je stvarno kažnjen, čovjek koji samo plaća kaznu za silovanje ili djevojka koja je natjerana da se uda za čovjeka koji ju je silovao i koja je osuđena da s njim živi do kraja svoga života. Drugo pitanje koje također treba postaviti jeste, šta više štiti ženu, qur'anski stavovi ili biblijski labavi stavovi?

Pojedini ljudi, posebno na Zapadu, pokušavaju ismijati argumente smjernosti (skromnosti) kao način ženske zaštite. Njihov je argument da je najbolja zaštita za ženu povećanje edukacije, civiliziranog ponašanja, kao i samokontrole. Mi ćemo na to reći: „Lijepo, ali nedovoljno!“

1. Ako je civiliziranost dovoljna zaštita, zašto se onda žena u Sjevernoj Americi ne usuduje sama proći mračnom ulicom – čak ni preći sama praznim parking prostorom?

2. Ako je edukacija jedino rješenje, zašto onda, recimo, visokorespektirani univerziteti imaju 'bezbjednosnu službu' zaduženu da patrolira studentskim kampusima.

3. Ako je samokontrola odgovor, zašto nas onda svaki dan mediji izvještavaju o slučajevima seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu. Primjeri takvih optužbi za seksualno uznemiravanje u posljednjih nekoliko godina uključuju slučajeve mornaričkih oficira, univerzitetskih profesora, senatora, sudija najvećih pravosudnih organa, pa i predsjednika Sjedinjenih Američkih Država!

Nisam mogao vjerovati mojim očima kada sam pročitao naredne statistike objavljene u brošuri Dekanata ženskog ureda Queens univerziteta:

- U Kanadi, jedna žena je seksualno zlostavljana svakih šest minuta;
- Jedna od tri žene u Kanadi bit će seksualno zlostavljane u nekom periodu svoga života;
- Jedna od četiri žene je u opasnosti od silovanja ili pokušaja silovanja u toku njenog životnog vijeka;
- Jedna od osam žena bit će sek-

sualno zlostavljane dok pohađaju koledž ili univerzitet;

• Istraživanje je utvrdilo da je 60% kanadskih mladića univerzitetske dobi izjavilo da će izvršiti seksualno napastovanje u slučaju da su sigurni da neće biti prijavljeni ili otkriveni.

Nešto je temeljno pogrešno u našem društvu. Zbog toga je neophodno napraviti radikalne promjene u našoj kulturi i u stilu socijalnog života. Kultura skromnosti i umjerenosti nasušno nam je potrebna, skromnosti u odijevanju, u govoru, kao i u načinu ponašanja, kako muškaraca, tako i žena. U suprotnom, strašne statistike bit će, iz dana u dan, sve strašnije, a ceh ovakvoga stanja platit će, nažalost, ponajprije i ponajviše žene. Zbog toga društva, poput francuskog, koje istjeruje mlade žene iz škola zbog njihove skromnosti u odijevanju, na kraju prave štetu sama sebi. Velika je ironija savremenog svijeta da se nošenje vela duboko poštuje kao simbol svetosti u slučaju kada ga nose katoličke redovnice u svrhu pokazivanja autoriteta muškarca, dok je nošenje vela muslimanske žene u cilju zaštite vlastitog tijela i vlastite ženstvenosti, izvrgnuto podsmijehu i osudi kao simbol represije nad ženom.

Na islam treba gledati kao na religiju koja je donijela ogromno poboljšanje statusa žene u društvu, kao na religiju koja ženama garantira mnoga prava koja moderni svijet prepoznaje tek u ovome stoljeću. Islam još ima veoma mnogo toga što može ponuditi savremenoj ženi: dostojanstvo, poštovanje i zaštitu u svim segmentima i svim stadijima njenog života od rođenja pa do smrti. Napokon, islam ženi pomaže da dodatno prepozna i izbalansira sredstva za ispunjenje svih njenih duhovnih, intelektualnih, psihičkih i emocionalnih potreba. Zato nije nikako iznenađenje da danas ima sve više prelazaka na islam žena u zapadnim zemljama, a da ih najviše ima u Engleskoj. Prema nekim statistikama, u Sjedinjenim Državama žene prelaze na islam u odnosu 4 : 1 u korist žena.

Islam ima tako mnogo da ponudi našem društvu koje je u velikoj potrebi za moralnim savjetovanjem i rukovođenjem. U tom smislu ambasador Herman Eilts, u svome svjedočenju pred komisijom Inostranih poslova Predstavničkog doma Kongresa Ujedinjenih Nacija, održanog 24. juna 1985. godine, rekao je: „Svjetska muslimanska zajednica koja danas živi u našem susjedstvu broji više od milijardu ljudi. To je jedan impresivan podatak. Ali, ono što je za mene isto toliko impresivno jeste da je islam danas najbrže rastuća monoteistička religija. To je nešto s čim mi moramo računati. Nečega veoma ispravnog ima u islamu. Nečega što je primamljivo dobro me broju ljudi.“ **Dr Bajram Mulic,** New York

Vrijednost održavanja porodičnih veza

Ebu Ejjub el-Ensari, r.a., prenosi da je jedan beduin zaustavio Poslanika, a.s., dok je ovaj putovao i upitao ga:

„Reci mi šta će me približiti raju i udaljiti od pakla?“ Poslanik, a.s., mu odgovori: „Obožavaj Allaha i ne pripisuj mu druga, redovno obavljaj namaz (molitvu) daj zekat (porez) i održavaj rodbinske veze.“

Kada proučavamo sunnet/hadis (djela i riječi Muhammeda, a.s.) veoma je važno znati povod zbog čega je izrečen i osobu kojoj je upućen. Ponekad je Poslanik, a.s., više naglašavao određeni aspekt jer je bio važan, ili više relevantniji, samoj osobi. Poslanik, a.s., ne samo da je svoje drugove, ashabe, znao veoma dobro, već je veoma dobro znao način života koji se živio u djelovima Arabije, znajući prvenstveno razlike između nomadskog i gradanskog načina života, i kako te razlike utiču na njihova stanovišta. Nadalje, Poslanik, a.s., je vrlo dobro znao kako će pojedini ljudi reagirati u određenim situacijama. To nije iznenađujuće jer je Poslanik, a.s., još od dana kada je primio prvu revelaciju (Objavu), vodio mnogo računa o ljudima i njihovim karakteristikama.

Katkad, Poslanik, a.s., je naglašavao određeni aspekt islama u toj mjeri da čovjek pomisli da je on najvažniji od svih aspekata. Zato nalazimo da jedan isti aspekt biva reduciran i da u nekoj drugoj situaciji zauzima sekundarnu važnost. Zadatak učenjaka je da pomire te razlike kako ne bi bilo mjesta kontradikciji u islamskom učenju. To nije teško postići osobi koja je obučena prikladnom vrstom znanja. Zapravo, to je postignuto, na jedan veličanstven način, od strane učenjaka koji su se posvetili proučavanju sunneta, crpeći iz raznih hadisa veoma važna pravila koja svaki musliman mora znati.

Kada primijetimo da se određeni aspekt u islamu naglašava od strane Poslanika, a.s., u nekim prilikama i pod raznim okolnostima, onda taj aspekt dobija na važnosti. Njegovo frekventno ponavljanje od strane Poslanika, a.s., ukazuje na njegovu univerzalnu primjenu i visoku poziciju na listi islamskih vrijednosti i navika.

Jedan od aspekata koji se često ponavljao od strane Poslanika, a.s., je potreba održavanja rodbinskih veza. Važno je znati šta se misli pod održavanjem i uspostavljanjem rodbinskih veza u islamskom kontekstu. Rodbina

jedne osobe je kolektivno nazvana u arapskom **rahim**. Jezički ova riječ znači „materica“. Kada se ova riječ upotrebljava da ukaže na nečiju rodbinu, onda ona uključuje njegovu cijelu rodbinu, bez obzira je li bliža ili dalja, koja nasljeđuje ili ona koja ne nasljeđuje, uključujući i ženinu rodbinu s kojima se može stupiti u brak. Drugim riječima, ona se odnosi na njegovu porodicu u najširem smislu te riječi. Korijen iz koje je ova arapska riječ (rahim) derivirana označava milost i sažaljenje. U hadisu kojeg bilježe Ahmed, Hakim i Buhari u svojoj knjizi El-Adabu-l-mufred kojeg prenosi Abdurrahman ibn Avf od Poslanika, a.s., se kaže:

„Allah je rekao: “Ja sam Er-Rahman (Milostivi) i Ja sam stvorio srodstvo (rahim) čiji je naziv izvedenica iz Moga imena. Onoga ko ih bude održavao, Ja ću ga blagosloviti, a onog ko ih bude prekidao Ja ću Svoju milost od njega rastaviti.“

Ovaj hadis-kudsi naglašava aspekt održavanja rodbinskih veza apelujući na samilost i ljubaznost među rodbinom. Veliki broj hadisa govori o rodbinskim vezama i akcentira potrebu održavanja rodbinskih veza putem lijevog odnosa, pomoći i brige. Islam se gnuša same pomisli na raspravu među rodbinom, i naveliko cijeni i poštuje one koji na prvo mjesto stavljaju pravo svojih rodaka a sve u cilju održavanja dobrih veza sa njima.

Čovjek koji je u ovom hadisu pitao Poslanika, a.s., je imao jasan cilj. On je htio da izbjegne Allahovu kaznu na Sudnjem danu čineći dobra djela u

svom životu. Za njega, kao za sve iskrene vjernike, paklena vatra je stvarnost. Ona očekuje svakog ko se izloži Allahovom nezadovoljstvu. Nema većeg uspjeha u ovom životu od spasenja od paklene Vatre. U Kur'anu, Allah, dž.š., kaže:

„Svako živo biće će smrt okusiti! I samo na Sudnjem danu dobićete u potpunosti plaće vaše, i ko bude od vatre udaljen i u Džennet uveden - taj je postigao šta je želio; a život na ovome svijetu je samo varljivo naslađivanje“ (Alu Imran: 185).

Zato, sve što će muslimana učiniti bližim tom trijumfu, ima veliku važnost. Pitanje nomada upućeno Poslaniku, a.s., nam otkriva da je on u potpunosti razumio stvarnost nagrade i kazne na Sudnjem danu. On je htio znati šta će ga približiti raju a šta udaljiti od pakla.

Poslanik, a.s., odgovor je veoma bitan. On prvo ukazuje na najvažnije islamsko vjerovanje, doslovno, na jednoću Allaha, dž.š. Nikakvi partneri Mu se ne mogu pripisati. Zato je odmah u hadisu naglašena ta činjenica:

„Obožavaj Allaha ne pripisujući Mu nikoga.“

Nakon toga Poslanik, a.s., je naglasio nomadu da mora redovno obavljati namaz i dijeliti zekat. Te dvije dužnosti su skoro uvijek zajedno spomenute u Kur'anu i Sunnetu. Za muslimana, navođenje ove dvije osnovne dužnosti, u ovom kontekstu, nisu iznenađujuće. One, i vjerovanje u Allahovu jednoću su prva tri stuba, od postojećih pet, na kojima je izgrađena islamska vjera.

Medutim, ono što je iznenađujuće je to što Poslanik, a.s., nije spomenuo druge dvije glavne dužnosti, post u mjesecu Ramazanu i hodočašće u Mekki. Umjesto toga on je naveo dužnost održavanja rodbinskih veza. Neki učenjaci kažu da je ovaj aspekt islamskih dužnosti bio veoma značajan za samog beduina. To je zaista bila izrazita stvarnost u arapskom društvu u kojem su se vodili ratovi zbog beznačajnih povoda protiv plemena svojih rodaka. Značaj hadisa je što se on može primijeniti u svim društvima i kod svih ljudi. Kao što smo vidjeli, on stavlja održavanje rodbinskih veza na isti nivo sa glavnim dužnostima islama.

Adil Salahi
S engleskog,
Džemo Redžematović

Delegacija iz svih odbora Islamske zajednice u RCG, posjetila je više značajnih mjesta i institucija Islamske zajednice u BiH

Nezaboravni susreti

- Nastavak iz
prethodnog broja -

U periodu od 21. do 24. 08. 2006. godine, višočlana delegacija u organizaciji Mešihata Islamske zajednice u RCG posjetila je Potočare, Srebrenicu, Tuzlu, Olovo, Sarajevo, Visoko, Jablanicu, Mostar, Počitelj, Stolac i Trebinje. U prethodna dva broja Elifa objavljena su dva dijela reportaže sa obilaska gradova Bosne i Hercegovine. U ovom broju objavljujemo preostali dio reportaže.

TREBINJE

Trebinje je smješteno uz obalu rijeke Trebišnjice. Osmanlije su ovaj grad osvojili 1466. godine. Trebinje je utvrđeno u prve tri decenije XVIII vijeka za vrijeme kapetana Osman-paše Resulbegovića. On je 1698. godine sagradio prvi stari grad (ičhisar), 1721. novi grad i Hendek a 1828 ograđen je bedem oko grada i dovedena voda iz Trebišnjice pred glavnim ulazom. Ovdje su Osmanlije u toku viševjekovne uprave podigli više značajnih objekata: džamije, mektebe, medresu, sahat-kulu, ruždiju, tabije i kule, karavan-saraj, mostove, hamam.

Prva džamija u Trebinju sagrađena je u Policama, nedaleko od obale Trebišnjice, na mjestu gdje je sada park, pored hotela Leotar. Ne zna se kada je podignuta, kao ni čija je zadužbina. Mjesto na kome je bila locirana, zvalo se "menčetina", iskrivljeno od riječi "mesdzidina". Sagrađena je u drugoj polovini XVII vijeka, a bila je kratkog vijeka. Zapalili su

je uskoci iz Dalmacije koji su pod komandom Stojana Jankovića i Ilije Smiljanića često napadali na Trebinje i okolinu. Oni su pljačkali i ubijali muslimansko stanovništvo, a mlade odvodili i prođavali kao robove u Napulju, Firenci, Đenovi i drugim mjestima. Poznati mostarski historičar, Hifzija Hasandedić, o tragediji ove džamije je zapisao: "Jedne godine na Bajram ujutro uskoci su navalili na džamiju u Policama i dok su muslimani u njoj klanjali svijlu ih pobili i preklane bacili u Trebišnjicu.

Njihove leševe izbacila je Trebišnjica, niže na nekoliko mjesta: na Šehitima, Oglavcima i ispod Gomiljana. Na ovim mjestima se i sada nalaze njihovi grobovi i nekoliko nišana bez natpisa. Tada je i zapaljena džamija u Policama koja nikada više nije obnovljena. Pred njom se je nalazilo groblje (mezari) s više nišana, koji su prije 1930. godine s ovog mjesta nestali. Tada je u Trebinju ostalo mnogo djece nezbrinute. Trebijska ulema je tada uvela običaj da se prilikom svakog Bajrama prikupljaju sredstva za pomoć djece čiji su očevi poklani na Bajram u džamiji u Policama. Ovo je vremenom preraslo u jedan čisto dječiji bajramski običaj za koje su su djeca danima radovala, pripremala i uvježbavala glasno učenje kasida. Poslije klanjanja bajram-namaza muška bi djeca formirala manje grupe i pošla od džamije trčeći od kuće do kuće, jer su morali prvi dan do noći obići sve muslimanske porodice ne samo u Trebinju nego i susjednim selima. Kad bi dje-

Džamija Osman-paše Resulbegovića u Trebinju

ca ušla u dvorište prve kuće, onda bi jedan između njih koji je imao najljepši glas, glasno proćuo Euzu, Bismilu Kasidu a ostali su ga pratili sa amin. Kućni domaćini su sa ostalim članovima svojih porodica doćekivali djecu kod kuće saslušali bi u dvorištu njihovo učenje a zatim ih novcem darivali. Ovaj običaj koji je uvela trebijska ulema imao je i socijalnu stranu".

U Trebinju dolazimo oko ikindijskog vremena. Kapije harema džamije su zatvorene. Imam, Husein ef. Hodžić je službeno u Gackom, ostavlja svoje obaveze i žurno dolazi. Uspostavljamo vezu i moli nas da ga saćekamo. No, pod nekim emocijama nesigurnosti zbog uvreda pojedinih prolaznika, dolazimo u restoran "MG" na rućak. Ubrzo imam Husein efendija nas poziva da se nademo u džamiji. Odlazimo u grupi, i ikindiju mamaz smo klanjali u džamiju Osman-paše Resulbegovića (Pašina džamija). Nakon klanjanja ikindije namaza imam Husein efendija Hodžić je izrazio izvinjenje što nije ranije znao za ovu posjetu da nas doćeka domaćinski, i da je zbog neod-

ložnih poslova bio u Gackom. On se zahvalio na našoj posjeti, kojom je prilikom istakao da je ovo ujedno i njemu velika podrška kada nas vidi u tolikom broju. Rekao je: „Ja ću iskoristiti vaše prisustvo i upoznati vas sa stanjem razvoja vjerskog života na ovom području. Pri tom ne znam odakle da počnem jer toga ima dosta da se kaže, kao i to, ne znam koliko ćete mi vremena dati da vam predoćim naše stanje u Trebinju i okolini. Ako uporedimo prilike iz vremena kada sam došao i sada, zaista postoji objektivna nada za optimizam. I ja sam u tome zaista optimista. Neke stvari ne idu kako sam ćovjek želi, ali moramo shvatiti da se svijest mijenja, razum polako dolazi, lakše se komunicira, saraduje, slobodnije kreće i radi. Posla imamo sa izgradnom džamija, povraćajem oduzete imovine Islamskoj zajednici, održavanjem mezara... Medžlis imamo, ali ćlanovi, ili većina njih nije ovdje. To mi otežava rad na realizaciji mojih projekata, a njih je mnogo. Znaće, kada ste sami kolike su tu odgovornosti i zadaci. Imao sam

kollegu koji je ovdje postavljen od Rijaseta Islamske zajednice u BiH. Vidio je prilike u kojima ja radim i za koje se borim. Ni dva mjeseca nije izdržao. Pozivam i nekog od vas ili koga bi mi vi preporučili da radi u Trebinju. Imao bi nadprosjećan republički standard života. Ostao bih vam zahvalan, a meni pomogli i olakšali. U Trebinju i okolini su u toku ovog nesretnog rata sve džamije porušene. Ovu smo obnovili i svećano otvorili prošle 2005. godine. Bila je vaša delegacija na njenom otvorenju što im se i sada zahvaljujem. Sagrađili smo i otvorili zgradu Medžlisa Islamske zajednice, a radimo na pripremi još jedne porušene džamije u Trebinju i njegovoj okolini, i tako polako ostvarujemo naše želje za obnovom a najveća nam je želja da se što više Trebinjaca vrati u svoj grad, na svoje ognjište“, kazao je imam Husein efendija Hodžić, koji se još jednom zahvalio na posjeti što mu prićinjava veliko zadovoljstvo. U ime delegacije, na upućenim rijećima dobrodošlice, vremenu kojeg je izdvojio za nas, zahvalio se Bajro Agović.

Husein ef. Hodžić je u posljednjem periodu službovao kao imam u SR Njemaćkoj. U meduvremenu Rijaset Islamske zajednice BiH je raspisao oglas za imama u Trebinju. Pošto se na konkursu nije niko javio, Husein efendija je odlučio da napusti imamsku službu u SR Njemaćkoj i da se prihvata imama u Trebinju. I pored velikih problema koje je imao u ovom gradu, neprijatnosti koje je doživljavao, izazovima koje je imao, ostao je ćvrst u svojoj odluci i naumu da se u ime Allaha bori za ostvarenje postavljenih zadataka na doprinosu razvoja vjere islama u ovim krajevima, izgradnji vjerskih objekata i povratku progrihkih. Zaista je to jedinstven primjer koji treba da bude pouka za mnoge druge naše vjerske službenike-imame.

Trodnevnu posjetu Islamskim zajednicama i institucijama u BiH završili smo 24. avgusta.

(KRAJ)

Bajro Agović

Papske strategije oživljavanja hrišćanstva

Govor koji je papa održao u Regensburgu u suštini je napad na evropski sekularizam, kao što je i hitan poziv za obnavljanje sveopšte katoličke doktrine i prakse u Evropi. U takvoj perspektivi, upotreba antiislamskog citata vizantijskog cara savršeno se slaže. Ona se može vidjeti kao način konsolidovanja Evrope protiv neprijatelja i, samim tim, kao ohrabrivanje svih Evropljana da istaknu svoje hrišćanske korijene. Izgleda da je želio da rizikuje islamski bijes da bi konsolidovao evropsku bazu

Krajem septembra, papa Benedikt XVI, održao je govor na svom starom Univerzitetu Regensburgu, u Njemačkoj. U tom govoru on je izrekao i kratak dio u kojem je citirao jednog vizantijskog cara iz XIV vijeka, koji je načinio neprijateljsku analizu islama. Ovaj kratak dio bio je veoma negativno primljen u islamskom svijetu i doveo je do buna i mnogobrojnih osuda. Papa se branio, do sada već četiri puta, ali samo zato što je izazvao toliko konsternacije. Ukratko, rekao je da je procjena islama bila fundamentalno pogrešna.

Poslije ove diplomatske neumješnosti, svjetski analitičari su raspravljali o tome kako je neko toliko inteligentan, kao što je papa, mogao da napravi takvu "grešku". Možda to i nije bila greška već promišljaj.

Razmotrimo prirodu rimokatoličke crkve, koja egzistira skoro 2000 godina. To je crkva koja vjeruje da služi istini – istini o Bogu i nezaobilaznoj ulozi crkve u nastojanjima vjere u Boga. Crkva smatra da je njena uloga da evangelizuje čitav svijet u cilju stvaranja svijeta u kojem sve osobe, bez izuzetaka, praktikuju rimoka-

toličku vjeru.

Razmotrimo sad njenu istoriju i institucije. U početku, u pogledu broja sljedbenika, to je bila crkva u širenju. Širila se polako, prvenstveno u Evropi i djelovima Bliskog istoka, u periodu od oko hiljadu godina. U 11. vijeku suočila se sa prvom brojno značajnom šizmom, raskolom sa Istočno-pravoslavnom crkvom. Rezultat raskola je suženje djelokruga rimokatoličke crkve, uglavnom u zapadnoj i centralnoj Evropi. U 16. vijeku u crkvi je započeta Protestantska reformacija, koja je dovela do gubitka sljedbenika u većem dijelu sjeverne Evrope. Od 18. vijeka na dalje primjetno je smanjenje broja katolika koji praktikuju vjeru, usljed, kako je tvrdila, „tumora“ sekularizma i od slobodne misli u Evropi.

U periodu poslije 1945. broj katolika praktikanata u panevropskom svijetu dramatično je opadao zbog sekularnih vrijednosti. Ne samo da se smanjivao broj katolika u zemljama u kojima je većina populacije bila nominalno katolička - Italija, Španija, Francuska, Belgija, Austrija, Irska, Kvebek - već je i pristupa-

nje sveštenstvu takođe dramatično opadalo. U manjoj mjeri u široko katoličkoj Latijskoj Americi gdje je, međutim, crkva počela da gubi u korist evangelističkog protestantizma. Međutim, na globalnom jugu, crkveno članstvo se i dalje širi zbog kombinacije tamošnje više stope nataliteta i manjih izazova sekularizma. Zbog toga, crkva više nije prije svega evropska. Ima više članova na globalnom jugu.

Problem crkve nije u gubitku u korist drugih religija. Katolici se nijesu preobratili u islam, judaizam ili budizam. Niti su se muslimani, Jevreji i budisti preobratili u katolicizam. Crkveni organizacioni problemi duboko su unutar hrišćanskog svijeta. Pitanje crkve poslije 1945. bilo je kako reagovati na ovo iznenadno i masivno mjenjanje pravca vjetrova. Postoje tri različite papske strategije za ponovno ojačavanje položaja katoličke crkve - strategija Jovana XXIII, Jovana Pavla II i Benedikta XVI.

Jovan XXIII pozivao je na *aggiornamento* crkve, što znači "učiniti crkvu savremenom". Ekumenski koncil, koji je sazvao, Vatikan II, napravio

je mnoge promjene u praksi crkve; fleksibilnije viđenje spasenja izvan crkve, liturgija manje zasnovana na upotrebi latinskog jezika, veća uloga biskupskog kolegijuma... Izgleda da su ove promjene prije svega ciljale na susret implicitnih i eksplicitnih kritika katolika u evropskom svijetu, koji su željeli da crkva bude više u skladu sa savremenim zapadnim vrijednostima. Vatikan II desio se istovremeno sa porastom tzv. teologije oslobođenja unutar crkve, posebno u Latijskoj Americi. Njegov cilj, izgleda, bio je da pobije viđenje po kojem je crkva pristalica ultrakonzervativnih stavova.

Bilo je mnogo kritika unutar same crkve da su te reforme "otišle predaleko". Jovan Pavle II ponovo je istakao tradicionalne katoličke vrijednosti o seksualnosti, ulozi žene u crkvi i subordinaciji biskupa papi. Napao je teologiju oslobođenja i zamijenio je biskupe reformiste u panevropskom svijetu tradicionalistima. Njegova strategija za obnovu izgleda da je imala u fokusu potencijal crkve na globalnom jugu. Iz tog razloga stavio je neuobičajen naglasak na ulazak u dijalog s drugim religijama. Izgleda da je mislio da će rezultat biti veći uspjeh crkve u neevropskim regijama.

Benedikt XVI, očigledno, ima treću viziju. On se slaže s Jovanom Pavlom II da će *aggiornamento* obezbijediti

obuzdavanje. Ali se ne slaže da budućnost crkve zavisi od medureligijskog dijaloga. Njegova strategija fokusirana je na ponovno osvajanje tradicionalne baze crkve - na njene evropske korijene. Govor koji je održao u Regensburgu u suštini je napad na evropski sekularizam, kao što je i hitan poziv za obnavljanje sveopšte katoličke doktrine i prakse u Evropi.

Ovo se slaže s njegovom prethodnom kritikom mogućeg ulaska Turske u Evropsku uniju i njegovim neuspjelim insistiranjem da predloženi ustav Evropske unije uključi eksplicitnu referencu o centralnoj ulozi hrišćanstva u Evropi. U takvoj perspektivi, upotreba antiislamskog citata vizantijskog cara savršeno se slaže. Ona se može vidjeti kao način konsolidovanja Evrope protiv neprijatelja i, samim tim, kao ohrabrivanje svih Evropljana da istaknu svoje hrišćanske korijene. Izgleda da je želio da rizikuje islamski bijes da bi konsolidovao evropsku bazu.

Tri strategije - *aggiornamento*, dalje širenje na globalnom jugu posredstvom ekumenizma i konsolidovanje evropske baze na tradicionalnim katoličkim osnovama. Koja će od njih, i hoće li bilo koja, biti plodonosna u vijeku koji je počeo? **Imanuel Volerstijn**

Preveo:

Muharem Demirović

Vijest

Papa u posjeti Turskoj

Papa Benedikt XVI tokom svoje prve posjete jednoj većinski muslimanskoj zemlji pozvao je na solidarnost između religija. Njegov dolazak u Tursku smatrao se kontroverznim zbog papinih komentara o islamu, koji su izazvali gnjev muslimana, ali i zbog političkih ciljeva Turske, koja želi da uđe u EU, a sadašnji papa se svojevremeno tome javno protivio.

Papa je pozivom na solidarnost

religija danas nastojao da ublaži gnjev muslimana zbog njegovih izjava, kao i da premosti jaz između rimokatolika i pravoslavnih hrišćana.

Papa je prvo došao u administrativnu prijestonicu Ankaru, gdje ga je dočekao premijer Redžep Tajip Erdoan. Tokom simboličkog 20-minutnog susreta na aerodromu premijer, Erdoan zatražio je od pape podršku za prijem Turske u EU.

U razgovoru sa Erdoanom, papa Benedikt je naglasio da Turska predstavlja "most" između religija i pozvao na solidarnost između kultura. "Zaista sam želio da dodem u Tursku, zato što je Turska postala most... između religija", rekao je Benedikt turskom premijeru. Papa je dodao da je Turska demokratska islamska država i da je želio da je posjeti zato što voli njenu kulturu.

PROTESTI

U Turskoj je, dva dana uoči posjete, 25.000 ljudi protestovalo zbog papine posjete Turskoj jer su mnogi muslimani

revoltirani septembarskim govorom Benedikta XVI. Prema novinskim izvještajima, oko 3.000 policajaca ima zadatak da čuva papu u Turskoj. Policija se priprema i za papin dolazak u Istanbul, gdje će papa provesti najveći dio četvorodnevne posjete Turskoj.

Benedikt XVI treći je papa koji je kročio na tlo Turske. Prije njega to su učinili Pavle VI 1967. i Jovan Pavle Drugi 1979. Međutim, posjeta sadašnjeg pape je najsloženija do sada jer su odnosi muslimana i Zapada najzategnutiji u posljednjih nekoliko decenija.

(B92, 28. 11)

ELIF

gazetë islame

Historia, shkencë dhe qytetërim Islam:

Si e ndryshuan botën shpikësit muslimanë

Në Muzeun e Shkencës dhe Industrisë në Manchester të Anglisë, është hapur një ekspozitë me moton *Ekspozita e 1001 shpikjeve: Zbulojmë trashëgiminë muslimane në Botën tonë*. Kjo ekspozitë, e cila është hapur në mars dhe do të jetë e hapur deri në shtator të këtij viti, ka për qëllim ngritjen e vetëdijes së njerëzve rreth kontributit të muslimanëve drejt qytetërimit modern. Kjo ekspozitë, e vizituar nga një numri jashtëzakonisht i madh vizitorësh, si qytetarë, nxënës shkollë, studentë e akademikë, vazhdon të jetë në qendër të vëmendjes edhe për media të shumta botërore. Paul Valley, ka renditur 20 shpikjet më me ndikim, duke identifikuar kështu edhe gjenitë që qëndrojnë prapa tyre.

1. Tregohet se një arab me emrin **Halid** po ruante dhinë e tij në rajonin e Kaffas në Etiopinë Jugore, kur papritur vëren se kafshët e tij qenë bërë më energjike pasi kishin hëngër disa lloj kokrrash. Më pas ai zien kokrrat për të përgatitur kështu kafën e parë. Nga shënimet e para rreth kësaj pije mësojmë se ajo eksportohet prej Etiopisë në Jemen ku konsumohej nga sufistët të cilët kishin nevojë që të rrinin rruguar gjatë natës për tu lutur nëpër raste të caktuara. Ka fundi i shekullit XV kafeja mbërrin në Meke dhe Turqi prej nga bën rrugën drejt Venedikut më 1645. Në Angli do të silljet më 1650 nga një Turk i quajtur Pasqua Rosee i cili hap kafenenë e parë në Lombard Street të Londrës. Kahwa arabe u bë kahve turke pastaj caffè italiane dhe në fund coffee angleze.

2. Grekët e vjetër mendonin se ne mund të shohim vetëm atëherë kur rrezet e diellit ndeshen me sytë tonë. Njeriu i parë i cili realizoi se drita në fakt depërton në sy, në vend se të reflektohet nga syri, që matematikani, astronomi, dhe fizikani musliman i shekullit të X, **Ibn Haithem**. Ai shpiku aparatën e parë fotografik kur vërejti se si drita depërton përmes një vrime në kaminat e dritares. Duke e bazuar në faktin se sa më e vogël vrira, aq më e mirë fotografia, ai punon për të

sjellë aparatën e parë të njohur si Camera Obscura (nga fjala arabe kamara që do të thotë dhomë e errët apo private). Ai gjithashtu njihet si njeriu i parë i cili transferoi fizikën prej një aktiviteti filozofikë në atë eksperimental.

3. Një lloj shahu ishte luajtur në Indinë e lashtë, por loja të cilën ne e njohim sot vjen nga Persia. Prej atje ishte përhapur drejt perëndimit në Evropë – për tu sjellë në Spanjë në shekullin e X nga Mursët – dhe drejt lindjes deri në Japoni.

4. Një poet, astronom, muzikant, dhe inxhinier musliman i quajtur **Abbas ibn Firnas**, një mijë vjet para vëllezërve Rajt kishte bërë përpjekje të pa reshtura për të konstruktuar një makinë fluturuese. Më 852 ai kërcen nga minarja e Xhamisë së Madhe të Kordobës duke përdorur një pelerinë të lëshuar të kapur në krahë të drunjtë. Shpreson të rrëshqas lehtës si zog, por nuk ia del dot. Megjithatë pelerina ia ngadalëson rënien, duke krijuar kështu atë që mendohet të jetë parashuta e parë, kurse vet mbetet me ca plagë të vogla. Më 875, në moshën 70 vjeçare, pasi kishte përsosur një makinë, me mëndafsh nga puplave të shqiponjës ai provon përsëri, kësaj rradhe duke kërcyer nga maja e një bjeshke. Fluturon në lartësi duke qëndruar në ajër për dhjetë minuta por përplaslet gjatë zbritjes - duke konkluduar, saktësisht, se shkak i përplasjes që mosvënia e një bishti makinës së tij që ta ngadalëson zbritjen. Tot aëroporti ndërkombëtar i Bagdadit si dhe një krater në Hënë janë të emëruar sipas tij.

5. Larja dhe pastrimi janë obligime fetare për muslimanët, arsye kjo që si duket i shtyri ata të cilin edhe sot e përdorim. Edhe egjiptianët e lashtë posedonin një lloj sapuni, sikurse që kishin edhe romakët të cilët e përdorin më shumë si pomadë. Por qenë arabët ata që kombinuan lëngun e bimëve me hidroksid sodium dhe elemente tjera aromatike siç është vaji i trumzës. Një nga tiparet neveritëse të Kryqtarëve, që diktohej nga hunda e arabëve,

ishite fakti se ata nuk pastroheshin. Shamponi në Angli është sjellë nga një musliman i cili më 1759 kishte hapur një banjë me avull në bregdetin e Grighton-it për tu emëruar më vonë mjeshtrë i shamponit në oborrin e mbretërit George IV dhe William IV.

6. Distilimi, metoda e ndarjes së lëngjeve nga mbeturinat gjatë zierjes, është zbuluar rreth vitit 800 nga shkencëtari më i shquar i Islamit, **Xhabir ibn Hajjan**, i cili transformoi alkiminë në kimi, duke shpikur gjithashtu edhe shumë nga aparatet dhe metodat bazë akoma në përdorim sot si – lëngëzimin, kristalizimin, distilimin, pastrimin, oksidimin, tretjen dhe filtrimin. Përveç kësaj, ai gjithashtu kishte zbuluar edhe acidin sulfurik dhe nitrik, dhe me anë të shpikjes së aparatit distilues, ai kishte arritur t'i jep botës ujë trëndafil si dhe parfume tjera me përbërje alkooli (megjithatë konsumimi i tyre është i ndaluar sipas Islamit). Ibn Hajjan vuri në dukje eksperimentimin sistematik dhe ishte themeluesi i kimisë moderne.

7. Një nga shpikjet më të rëndësishme mekanike në historinë e njerëzimit, aparati për të ngritur ujin nga poshtë lart, është fryt i punës së një inxhinieri të zgjuar muslimanë i quajtur **el-Xhazari**. Libri i tij i vitit 1206 *Libri i njohurisë mbi aparatet e holla mekanike*, tregon se ai gjithashtu kishte shpikur apo përpunuar përdorimin e valvave dhe pistonave, sajoi disa nga orët e para mekanike që lëviznin me ujë dhe peshë dhe ishte babai i robotëve. Në mesin e 50 shpikjeve tjera të tija, është edhe brava me kod.

8. Qepja nën astar do të thotë lidhja e dy shtresave të pëlhurës me një shtresë izoluese në mes. Nuk është e qartë nëse ishte zbuluar në botën muslimane apo ishte importuar atje nga India dhe Kina. Por është e sigurt se në Perëndim kishte ardhur përmes Kryqtarëve. Ata e panë atë që përdorej nga luftëtarët Saraçin, të cilët bartnin këmbë të qepura e të ngjyrosura

të mbushura me kashtë në vend të parzmoreve. Këto këmbë shërbenin edhe si mbrojtëse, madje më efektive krahasuar me parzmoret e metala të rënda të Kryqtarëve.

9. Harku i mprehtë, karakteristikë e katedraleve Gotike të Evropës ishte një shpikje e marrë nga arkitektura Islame. Ishte shumë më i fortë se sa harku i rrumbullakët i përdorur nga Romakët dhe Normanët, gjë që lejonte ndërtimin e ndërtesave më të mëdha, më të larta, më komplekse dhe më grandioze. Huazime tjera nga gjenitë muslimanë përfshinë edhe kubet e hullizuara, dritaret në stil trëndafil dhe teknikat për ndërtimin e kubeve. Kështjellat evropiane gjithashtu ishin një përshtatje e atyre të Botës Islame me të çara si shigjetë, mur mbrojtës me frëngji, fortifikatë dhe parapet. Arkitekti i kështjellës së Henri të V-t ishte musliman.

10. Dizajni i shumë instrumente moderne kirurgjike është i njëjtë me ato të sajara në shekullin e X nga një kirurg musliman i quajtur **el-Zahrawi**. Shkalpetat e tij, sharra për eshtra, pinçetat, gërrshërë e vogla për operimin e syve dhe shumë nga 200 instrumentet të cilat ai i kishte sajuar, sot janë të njohura për kirurgun modern. Ai ishte që zbuloi se fije të që përdoren për qepje të brendshme treten vetvetiu (zbulim ky që vërtetoi kur majmun i tij kishte ngrënë telat e lahutës së tij). Në shekullin e XIII, një mjek tjetër musliman i quajtur Ibn Nafis, përshkroi qarkullimin e gjakut, 300 vjet para se William Harvey ta zbulonte këtë. Mjekët muslimanë gjithashtu shpikën mjete anestezike nga perzierjet e opiumit dhe alkoolit si dhe zhvilluan gjilpëra më zgavra për të thithur perden e syve, një teknik kjo edhe sot në përdorim.

11. Mulliri me erë ishte shpikur më 634 për një kalif Persian dhe ishte përdorur për të bluar dritë dhe tërheq ujë për vaditje. Në shkretëtirat e gjera të Arabisë, kur përrnjtë sezonal thaheshin, i vetmi burim i energjisë mbetej era që frynte me muaj

nga një drejtim. Mullinjtë kishin gjashtë apo dymbëdhjetë fleta të veshura me pëllurë apo gjethe palme. Kjo ishte 500 vjet përpara se mulliri i parë me erë të dukej në Evropë.

12. Metoda e vaksinimit nuk është shpikur nga Jenner dhe Pasteur por ishte sajuar në botën Myslimane dhe ishte sjellë në Evropë nga Turqia nga bashkëshortja e ambasadorit Anglez në Stamboll më 1724. Fëmijët në Turqi ishin vaksinuar për të luftuar linë të paktën 50 vjet para se Perëndimi ta zbulonte atë.

13. Stilografia ishte shpikur për Sulltanin e Egjiptit më 953, pasi kishte kërkuar një stilolaps i cili nuk do t'ia njoollste duart apo rrobat. Ky stilograf ruante ngjyrën në një rezervuar, dhe sikurse stilolapsat modern, kalonte ngjyrën në maje me një aksion kombinues të gravitetit dhe kapilarit.

14. Sistemi i numërimit i cili përdoret anekënd botës për nga origjina me sa duket është nga India por stili i shifrave është Arab dhe për herë të parë u duk në botim në veprat e matematikanëve si **El-Kawarizmi** dhe El-Kindi rreth vitit 825. Algebra është quajtur për nder të librit të El-Hawarizmit, *Aljabr ua-al-Muqabilah*, shumë nga përmbajtja e së cilës akoma është në përdorim. Veprat e dijetarëve Myslimanë të matematikës u importuan në Evropë 300 vjet me vonë nga matematikani italian Fibonacci. Algoritmet si dhe teoria e trigonometrisë vijnë nga bota muslimane. Zbulimet e E-Kindit rreth zëbrthimit të frekuencave, bënë gjithë kodet e botës antike të shpjegueshme, duke krijuar kështu bazat e kriptologjisë moderne.

15. **Ali ibn Nafi**, i njohur me nofkën Zirjab (Zogu i zi) erdhi nga Iraku në Kordobë në shekullin e nëntë duke sjellë me vete konceptin e ushqimit me tre pjata - supë, pastaj peshk apo mish dhe në fund frute dhe arrë. Ai po ashtu paraqiti gotat e kristalta (të cilat ishin shpikur pas eksperimenteve me gurë të kristallt nga Abbas Ibn Firnas -

shih nr. 4)

16. Qilimat konsideroheshin si pjesë e Parajsës nga Myslimanët e mesjetës, duke iu falënderuar metodave të avancuara të endjes që kishin, ngjyrave, sensit për dizajn si dhe arabeskave të cilat ishin bazë e artit Islam. Për krahasim, dyshemetë e Evropës ishin prej dheu deri sa qilimat Arabe e Persian u paraqiten.

17. Çeku modern vjen nga fjala arabe saqq, një përbitim i shkruar për ta paguar mallin kur ai të jetë shpërndarë, për t'iu shmangur kështu bartjes së parave nëpër terrene të rrezikshme. Në shekullin e IX, një biznesmen mysliman ka mundur të kthejë në para në Kinë një çek të lëshuar në Bagdad.

18. Në shekullin e IX, për shumë shkencëtar myslimanë forma sferike e tokës ishte një e vërtetë e pa diskutueshme. Argument për këtë, thotë **Ibn Hazm**, është se Dielli gjithnjë është në pozitë vertikale nga cilado pikë të Tokës. Kjo ishte 500 vjet para se Galileo të realizonte këtë. Kalkulimet e astronomëve myslimanë ishin aq të përpikta sa që në shek. IX ata llogaritin se perimetri i Tokës është 40.253 km – më pak se 200 km të pa saktë. Shkencëtari El-Idris, më 1139 i pat ofruar globin e botës oborrit të Mbretit Roger të Sicilisë.

19. Megjithëse kinezët kishin shpikur barutin salpetër të cilin e përdornin për fishkëzjarë, ishin arabët ata që e përpunuan atë, ku bashkë me nitrat kaliumi, e përdornin për nevoja ushtarake. Pajisjet ndezëse të myslimanëve i patën futur tmeririn Kryqtarëve. Në shekullin e XV ata veç kishin shpikur një raketë, të cilën e quajtën 'vezë vetë lëvizëse dhe djegëse', dhe një torpedo – një lloj bombe me një shtizë në majë e cila ngulej në anijen e armikut për të eksploduar më pas.

20. Evropa mesjetare kishte kuzhinë dhe kopsht me barishte, por ishin arabët ata të cilët zhvilluan idenë e kopshtit si një vend të bukurisë dhe meditimor. Kopshtet e bukura mbretërore për herë të parë në Evropë u hapën në Spanjën e myslimanëve të shek. IX. Ndër lulet të cilat e kanë origjinën në kopshtet e myslimanëve është edhe karafil dhe tulipani.

Jeton Mehmeti

"Ka disa njerëz që thonë: "Zotî ynë na jep Ti neve në këtë botë!" për të nuk ka asgjë në botën tjetër. E, ka prej tyre që thonë: "Zotî ynë na jep të mira në këtë jetë, të mira edhe në botën tjetër, dhe na ruaj prej dënimt të zjarrit!". Të tillët e kanë shpërblimin nga ajo që e fituan. Allahu është i shpejtë në llogaritë." (Al-Bakare 2: 200 - 202)

"Lutja (duaja) është esenca e adhurimit (Ibadetit)." (Tirmidhi, Hadithi 3293)

Lutja është komunikimi me Zotin. Çdokush që beson në Zotin lutet gjithashtu. Por "si" dhe "për çfarë" lutet e gjitha kjo varet nga konceptimi i Zotit dhe botëkuptimi i jetës. Paganët e Arabisë faleshin sikurse tha ajeti i mësipërm. Sipas një analize të publikuar në *Newsweek*, shumica e amerikanëve luten, dhe shumë nga ata përditë. Lutën për shëndet, siguri, dashuri, dhe për lehtësim të "të gjithë listës së vuajtjeve, fatkeqësive njerëzore". Por, udhëzimi për në rrugën e drejtë, mbrorjtja nga ferri (xhehenemi), dhe suksesi për në Botën tjetër nuk përmenden.

E çfarë është më intriguose, gjuha e predikimit perëndimor për lutjen. Në letërsinë perëndimore Zotit përshkruhet si një njeri i vjetër i urtë, i zgjuar që ndodhet në qiell dhe lutjet paraqiten sikur kërkesa për zgjidhje të problemeve dhe është "detyrë e Tij për t'i zgjidhur ato". Sipas një votimi të bërë në *Newsweek* "85% të amerikanëve thonë që e pranojnë dështimin e Zotit në plotësimin e lutjeve të tyre." Dështimi i Zotit?! Ata bashkëbisedojnë: "A është Zotit i padrejtë apo vetëm paraqitet në atë mënyrë?" Të tjerët, sikurse edhe Karl Sagan, i cili vdiq duke i qëndruar besnik mosbesimit të tij pati thënë: "A duhet dikush që të ja përkujtojë Zotit kur dikush është i sëmurë?"

Kjo gjë është në nivel disa shkallë më të ulët se sa paganët e Arabisë. Këtu është në pyetje arroganca e arritjeve në shkencë dhe teknologji. Në fakt në një rast shëruetit kristian u bashkuan me shkencëtarët për të provuar një "eksperiment" rreth përcaktimit të Lutjes. Në Qendrën e Kurimit Artrit në Florida, një grup pacientësh iu drejtuan "lutjet për shërim" nga profesionalistë të ushtruar

Qëllimi i Lutjes

nga Ministria Shëruese Kristiane (CHM), kurse grupit tjetër iu dhanë trajtimit mjekësorë. Një vit më vonë, një njoftim nga CHM deklaroi sukses duke pranuar që studimi ishte i diskutueshëm. Por, megjithatë i dha CHM-s mundësinë në treg për video dhe kualifikim të profesionalistëve të cilët mund të shëronin me lutje! Dikush mendon të ankohe, qahet për arrogancën e shkencëtarit i cili po mundohet të studiojë "sjelljen e Zotit", apo të qesh me tregtarin që mundohet të shesë "lutje shëruese" në atë botëkuptim.

Për një besimtarë kjo është blasfemi (sharje e Zotit) i rangut më të lartë. Lutja nuk është një kërkesë më edukatë për të drejtë. Zotit na e dha në jetën dhe çdo gjë që ne posedojmë pa pasur asnjë të drejtë mbi të. Është projekti, dizajnimi i Tij dhe ka një qëllim. Gjendja jonë, të shëndosh apo të sëmurë, pasuria dhe varfëria jonë, gëzimet dhe hidhërimet tona, suksesi jonë i dukshëm dhe dështimet, arritjet dhe humbjet tona – të gjitha këto janë vetëm një sprovë.

"Ai është që krijoi vdekjen dhe jetën, për tju provuar se cili prej jush është më vepërmirë. Ai është ngadhënjyesi, mëkat-falësi." (Al Mulk, 67:2)

Suksesi apo humbja përfundimtare e jona – në Botën tjetër – do të varet vetëm se si vepruam në rrethanat e ndryshme që Ai vendosi për ne. A kërkuam ndihmën e Tij kur kishim nevojë për ndihmë apo ishim shumë arrogant për ta kërkuar atë? A e pranuar vullnetin e Tij kur gjërat nuk shkuan ashtu siç deshëm? A treguam mirënjohje për të mirat e Tij apo ishim krenar nga arritjet tona? Dhe në të gjitha rrethanat

a i ndoqëm urdhrat e Tij apo ishim të preokupuar të merakosur, me kërkesat tona?

I lutemi Atij sepse vetëm Ai mund të japë. Ai nuk i jep llogaritë askujt, nuk është i përgjegjshëm i asnjë autoriteti dhe çdokush është i përgjegjshëm tek Ai. Ai ka fuqi mbi çdo gjë dhe askush nuk mund ta mposht Atë. Dituria e Tij është e pafund dhe e jona jashtëzakonisht e vogël në krahasim me të Atij. Ai është Zotit; ne jemi robërit e Tij. Ai mund të na i plotësojë lutjet tona; apo të na shpërblejë për to në Botën tjetër; apo Ai mund të na jap diçka më të mirë nga ajo që kërkuam. Në secilin rast, personi që lutet nuk humbet kurrë, sepse lutja është nënshtrimi, bindja, përulja më e lartë ndaj Tij. "Profeti Muhammed a.s. ishte më i mirë i njerëzimit sepse ai ishte më i mirë në nënshtrimin e tij ndaj Allahut," thotë Manzoor Naumani. "Çdokush që i studion lutjet e tij nuk mund të mbetet pa u magjepsur nga mirëkuptimi perfekt që reflektojnë ato kundrejt marrëdhënive tona me Krijuesin."

Një nga ditët më të mërztitura të jetës së tij ishte në qershor 610 në vizitën e tij në Taif. Paganët e Taifit jo vetëm që u qeshën dhe u tallën me thirrjen në besimin në një të vetmin Zot, por dërguan gjithashtu çapëkenët e tyre për ta gjuajtur atë me gurë derisa të mbathurat e tij u mbushën me gjak. I dëshpëruar Profeti a.s. iu drejtua Allahut xh.sh.: "O Allah, drejt Teje ankohe, shfaq pakënaqësi ndaj dobësisë time, paaftësisë time, dhe përulësinë time përpara njerëzve. O më i Mëshirshmi i mëshiruesit, Ti je Zoti i të dobët. Dhe Ti je Zoti im. Në

duart e kujt do të më besosh mua? Në disa të huaj të cilët do të më keqtrajtojnë mua? Apo tek ndonjë armik i cili më dominon mua? Nëse nuk je zemëruar me mua atëherë nuk shqetësohem por ndihma Jote mbështetëse do të ishte më e lehtë për mua. Unë mbështetem në dritën e Miratimit Tënd ku të gjitha errësirat ndriçohen dhe gjërat e kësaj bote dhe të tjetër janë me drejtësi të përgatitura, nëse unë bëhem shkak i zemërimit dhe hidhërimt Tënd. Ty dhe vetëm Ty të takon e faljes dhe ndëshkimut derisa të arrihet Kënaqësia Jote. Nuk ka fuqi dhe as forcë përveçse përmes Teje." (Sirat ibn Hisham, Vol. 2, f. 33) Fjalë prekëse!

Trembëdhjetë vjet më vonë situata kishte ndryshuar tërësisht. E gjithë Arabia ishte nën dominimin e Islamit. Paganizmi ishte zhdukur i gjithi. Në Haxhin e Lamtumirës rreth 124,000 shoqëruar ishin mbledhur të kryenin Haxhin me Profetin a.s.. Dhe atje në rrafshinat, fushat e Arafatit, kjo ishte lutja e tij: "O Allah! Ti më dëgjon mua dhe më sheh mua dhe din gjithçka që kam thënë dhe që kam fshehur. Asgjë nga gjërat e mija nuk janë të fshehura nga Ti. Jam një njeri në shqetësim, një njeri në nevojë, një blypës, një njeri i frikësuar. I rrëfaj të metat e mija. Të përgjërohem Ty kokulur si një njeri në nevojë. Të lutem Ty si një njeri i ulur mëkatar. Të kërkoj Ty sikurse një person në mundim qafa e së cilës përulet përpara Teje; i cili qan përpara Teje; të cilit i gjithi trupi dridhet përpara Teje. O Zot! Mos më lerë të dëshpëruar në lutjen time, dhe bëhu më i Mëshirshmi dhe më i Buti ndaj meje. O më i miri i atyre të cilët kërkojnë! O më i miri i atyre që japin!" Fjalë prekëse.

Si në kohët më të mira ashtu edhe në kohët më të vështira, Profeti Muhamed a.s. ishte i njëjti shërbëtor i Allahut. Lutjet e tij mbeten një mrekulli e gjallë që thërresin të gjithë njerëzit pa paragjykimë të reflektojnë mbi burimin e atij niveli të vetëdijes së Allahut xh.sh.

Për këtë Umet, lutjet e tij janë një nga dhuratat më të mëdha shpirtërore. Sa fatkeqësi për ata pasues që ngelin të pa ditur për këto lutje.

Nga **Khalid Baig**
Shqipëroi Brunilda Brasha

Kushtet e Islamit në Kur'an dhe Bibël

Në çdo etapë të formësimit të fesë së vërtetë, e cila nis me Ademin a.s. (Adamin) si njeriu dhe pejgamberi i parë dhe vazhdon më tej, përmbajtja është e njëjtë. Ndryshime duken vetëm në konkluzionet shoqërore në përputhje me zhvillimet e jetës njerëzore.

Sipas kësaj, përmbajtja e institucionit si produkt i njoftimit hyjnorë nga Ademi a.s. e gjerë të pejgamberi i kohës së fundit dhe e quajtur "fe" është gjithmonë po ajo dhe emri i kësaj përmbajtje është "Islam".

Kështu Muhamedi a.s. ka hënë: "Të gjithë profetët janë mes tyre vëllezër prej të njëjtit baba dhe feja e tyre është një!". (Buhariu)

Nisur nga kjo, Islami nuk i përket posaçërisht dhe vetëm përmbajtjes së Kur'anit ashtu siç pandehet përgjithësisht. Të gjitha fetë qiellore, me formën e tyre para korrigeimeve njerëzore, janë e njëjta gjë, domethënë, Islam. Kur'ani e përkrahuan këtë të vërtetë: "Feja e pranueshme të All-llahu është Islami". (Ali Imran 19)

Po të thellohem pak dhe të studiojmë do të vërejmë se; si në Kur'an po ashtu edhe në Bibël, do të gjejmë kushtet që përmban feja Islame, të cilat janë: Dëshmia (shehadeti); Falja e Namazit, Dhënia e Zeqatit, Agjërimi i Ramazanit dhe Vizita e shtëpisë së shenjtë - Qabes.

Le të shohim në vijim rreth këtyre pesë kushteve të Islamit:

1. Dëshmia (Shehadeti)

Shehadeti do të thotë të dëshmosh, të pohosh ekzistimin e Allahut Një dhe adhurrimit vetëm Atij dhe të vërtetuarit se Muhamedi është rob dhe i dërguar i Tij. Kjo dëshmi është kështu:

"Nuk ka të adhuruar tjetër përveç Allahut Një dhe se me të vërtetë Muhamedi është rob dhe i dërguar i Tij".

Zoti në Kur'an thotë: "Thua: Ai, All-llahu është Një!" (Ihlas 1) "O ihtarë të librit

(Tevrat e Inxhil), e jani (të bashkohemi) te një falë që është e njëjtë (e drejtë) mes nesh dhe mes jush: të mos adhurojmë, pos All-llahut, të mos ia bëjmë Atij asnjë send shok, të mos konsiderojmë njëri - tjetrin Zotër pos All-llahut!" (Ali Imran 64) "Është e vërtetë se All-llahu nuk falë (mekatin) t'i bëhet Atij shok, pos këtij (mekati), të tjerat i falë atij që dëshiron. Ai që i përshkruan shok All-llahut, ai ka humbur dhe bërë një largim të madh (prej të vërtetës)". (Nisa 116)

Një ngjashmëri me shehadetin është paraqitur në Bibël, ku tregohet për besimin e pastër në një Zot, citoj: "Dëgjo, Izrael, Zoti, Perëndia ynë, është një i vetëm". (Ligji i Përtërirë 6:4) "Dhe Jezusi u përgjigj: "Urdhërimi i parë i të gjithëve është: "Dëgjo, o Izrael: Zoti, Perëndia ynë, është i vetmi Zot". (Marku 12:29) "Dhe kjo është jeta e përjetshme, të të njohin ty, të vetmin Perëndi të vërtetë, dhe Jezu Krishtin që ti ke dërguar". (Gjoni 17:3)

Këtu tregohet qartë Njëshmëria në Allahun xh.sh., dhe Jezusi është i dërguar prej Tij, ashtu siç është dërguar edhe Muhamedi pas Jezusit, ashtu edhe bibla tregon qartë shenjat e ardhjes së Muhamedit, ku në të cilën do të flasin njëherë tjetër rreth Muhamedit në Bibël.

2. Namazi

Namazi është edukim shpirtërorë, lutje e krijesës ndaj Krijesit, falënderim ndaj Allahut xh.sh. duke i kryer obligimet ndaj Tij. Pastrim nga mëkatet, është rruga e ngadhënjimit dhe shpëtimit, pastrim shpirtërorë nga anomalitë e ndyta. Namazi është shërim zemërorë dhe ilaç shpirtërorë, këto i vërteton Allahu në Kur'anin Famëlartë ku thotë: "Është e sigurt se kanë shpëtuar besimtarët: ata të cilët janë të përlulur dhe janë të kujdesshëm gjatë faljes së namazit". (Muminun 1-2) "Dhe fale namazin në dy skajet e ditës, e edhe në orët e afërta (me ditën) të natës. S'ka dëshim se vepra e mira i shlyejnë ato të këqiat. Kjo është një

këshillë për ata që pranojnë këshillat". (Hud 114)

Mënyrën e të falurit e hasim edhe në disa vende në bibël, duke pasur parasysh sepse këtë lutje e kanë praktikuar edhe profetët tjerë. Le të bëjmë një krahasim në mes dy teksteve Biblës dhe Kur'anit.

a) Abdesi:

Abdes do të thotë larja e disa pjesëve të trupit të caktuar me qëllim të falurit namaz ose të lexuarit Kur'an, etj. Allahu në Kur'an thotë: "O ju që besuat! Kur doni të ngriteni për të falur namazin, lani fytyrat tuaja dhe duart tuaja deri në bërryla; fërkoni kokat tuaja, e këmbët lani deri në dy zogjtë. Nëse jeni xhunubë, atëherë pastrohuni (lahuni)!" (EL-Maide 6)

Edhe në Bibël tregohet se para se të hynin në tempull, altar, vend adhurrimit, njerëzit i pastronin disa pjesë të trupit, apo u pastronin në tërësi. Edhe pse të krishterët modern nuk e praktikojnë këtë, këto kanë qenë obligim edhe tek profetët e tjerë. Pali edhe pse ka bë ndryshime në predikimin e Jezusit, por prapë se prapë e ka praktikuar abdesin me besim dhe respekt. Citoj nga bibla ku thotë për këto gjëra: "Pastaj vuri legenin mi-dis çadrës së mbledhjes dhe altarit dhe e mbushi me ujë për t'u larë. Dhe me këtë ujë, Moisiu, Aaroni dhe bijtë e tij lanë duart dhe këmbët; kur hynin në çadrën e mbledhjes dhe kur i afroreshin altarit, ata laheshin, ashtu si e kishte urdhëruar Zoti Moisiu". (Exodi 40:30-32) "Atëherë Pali i mori me vete ata burra dhe, të nesërmen, pasi u pastrua bashkë me ta, hyri në tempull dhe deklaroi plotësimin e ditëve të pastrimit, dhe kur do të paraqitej oferta për secilin nga ata". (Veprat 21:26)

b) Thirrja për lutje:

Kur'ani thotë: "O ju që besuat, kur bëhet thirrja për namaz, ditën e zhumasë, ecni shpejt për aty ku përmendet All-llahu (dëgjojeni huthben, falni namazin), e lini shëblerj-

en, kjo është më e dobishme për ju nëse jeni që e dini". (Xhuma 9)

Bibla thotë: "Zoti i foli akoma Moisiut, duke i thënë "Bëj dy bori prej argjendi; do t'i bësh me argjend të rrahur; do t'i përdorësh për të thirrur asamblenë dhe për të lëvizur fushimet". (Numrat 10:1-2)

c) Për të hyrë në vend adhurrim duhet të zbathehi

Një ndër kushtet që duhet të bëjmë para se të falemi, në vendin e adhurrimit apo në xhami, së pari duhet të zbathehi sepse është një urdhër hyjnorë të cilët e praktikojnë besimtarët, sepse kemi urdhër nga i Madhi Zot, që të zbathehi, sepse për këtë është urdhëruar edhe Musaja a.s. siç tregohet në Kur'an po ashtu edhe në Bibël.

Kur'ani thotë: "E kur shkoi te Ai (zjarr), u thirr: O Musa! Vërtet Unë jam Zoti yt, hiq atë që ke mbathur (opinjet e nallet), se je në luginën e shenjtë Tuva". (Ta Ha 11-12)

Bibla thotë: "Perëndia tha: "Mos u afro këtu: hiq sandalet nga këmbët, sepse vendi në të cilin ndodhesh është vend i shenjtë". (Exodi 3:5) "Atëherë Perëndia i tha: "Hiq sandalet nga këmbët e tua, sepse vendi ku ti po qëndron është tokë e shenjtë". (Veprat 7:33)

Po ashtu tregohet, është dëshmi edhe në bibël, përveç veprimeve të namazit tek muslimanët meshkuj, por edhe për femra tregohet mënyra e adhurrimit, sidomos duke mbuluar kokën: "Edhe çdo grua, që lutet ose profetizon kokëzbuluar, turpëron kryet e saj, sepse është njëjlo sikur të ishte e rruar. Sepse në qoftë se gruaja nuk mbulohet, le t'ia presin flokët; por në qoftë se për gruan është turp të qethet a të rruhet, le të mbulojë kryet". "Gjykoni ndër veten tuaj. A i ka hije gruas t'i lutet Perëndisë pa u mbuluar?". (1 Korintasve 11:5,6,13)

c) Kibla:

Vendi kah i cili kthehemi me rastin e hyrjes në namaz

është kibla. Përpara njerëzit kur fillonin të luteshin drejtoreshin nga Jerusalemi, por në kohën e Muhamedit a.s. Allahu xh.sh. urdhëron që të kthehemi nga shtëpia e shenjtë Qabja e cila gjendet në Meke. Allahu xh.sh. në Kur'an thotë: "Ne shumë herë po shohim këmbëzimin e fytyrës tënde kah qielin, e Ne gjithqysh do të drejtojmë ty në drejtim të një kibleje (Qabja) që ti e do atë. Pra kthehu anës së xhamisë së shenjtë (Qabes), dhe kudo që të jeni (o besimtarë) kthehuni kah ajo anë. E atyre që u është dhuruar libri, ata e dinë sigurisht se kjo (kthesë) është e vërtetë nga Zoti i tyre. E All-llahu nuk mund t'i fshihet ajo që veprojnë ata". (Bekare 144)

Bibla thotë: "Kur Danieli..., hyri në shtëpinë e vet. Pastaj në dhomën e tij të sipërme, me ditaret e saj të hapura në drejtim të Jeruzalemit, tri herë në ditë gjunjëzohej, lutej dhe falënderonte Perëndinë e tij, siç e bënte zakonisht më parë". (Danieli 6:10)

d) Adhurimi:

Si Kur'ani ashtu edhe Bibla tregojnë se duhet ta adhurojmë vetëm Allahun, ti mos i bëjmë shok Atij. Të mos adhurojmë dikë tjetër në vend të Tij. Kur'ani thotë: "Është e vërtetë se All-llahu nuk falë (mekatin) t'i bëhet Atij shok, pos këtij (mekati), të tjerat i falë atij që dëshiron. Ai që i përshkruan shok All-llahut, ai ka humbur dhe bërë një largim të madh (prej të vërtetës)". (Nisa 116)

Bibla thotë: "Unë jam Zoti, Perëndia yt, që të nxori nga vendi i Egjiptit, nga shtëpia e skllavërisë. Nuk do të kesh perëndi të tjerë para meje. Nuk do të bësh skulpturë ose shëmbëlltury të asnjë gjëje që ndodhet aty në qiejt ose këtu poshtë në tokë ose në ujërat nën tokë. Nuk do të përkulesh para tyre dhe as do t'i shërbesh, sepse unë, Zoti, Perëndia yt, jam një Perëndi xheloz që dënon padrejtësinë...". (Exodi 20:2-5)

e) Besimi i vërtetë:

Kur'ani thotë: "Bënë kuf-

(mohuan të vërtetën) ata që thanë: "All-llah është ai, Mesihu, bir i Merjemes". E vetë Mesihu, (Isai) tha: "O beni israil, adhuronie All-llahun, Zotin tim dhe Zotin tuaj, sepse ai që i përshkruan Zotit shok, All-llahu ia ka ndaluar (ia ka bërë haram) atij Xhennetin dhe vendi i tij është zjarri. Për mizorët nuk ka ndihmës. Gjithashu bënë kufr (mosbesim) ata që thanë: "All-llahu është i treti i treve". S'ka në gjithësi tjetër pos një All-llahu, e nëse nuk pushojnë nga ajo që thanë (tre zotëra), do t'i kapë dënimin i dhembshëm, ata që nuk besuan prej tyre". (Maide 72-73)

Bibla thotë: "Dhe ja, iu afrua dikush dhe i tha: "Mësues i mirë, çfarë të mire duhet të bëj që të kem jetë të përjetshme?". Dhe ai tha: "Pse më quan të mirë? Askush nuk është i mirë, përveç një të vetmi: Perëndia. Tani në qoftë se ti do të hysh në jetë, zbato urdhërimet". (Mateu 19:16-17)

f) Përkulja (rukuja) dhe rënia në sexhde:

Kur'an thotë: "O ju që besuat, falni namazin me ruku dhe sexhde dhe vetëm Zotin tuaj adhuron. Bëni punë të mira (të dobishme), se do të gjeni shpëtim". (Haxhxh 77) "...ti i sheh kah përlulen (në rukuë), duke rënë me fytyrë në tokë (në sexhde), e kërkoni pre All-llahun që të ketë mëshirë dhe kënaqësinë e Tij ndaj tyre. Në fytyrat e tyre shihen shenjat e gjurmës së sexhdes. Përshkrimi i cilësive të tyre është në Tevrat dhe po ky përshkrim është edhe në Inxhil". (Fet'h 29) "Oj Mejreme, vazhdoje adhurimin ndaj Zotit tënd, bën sexhde dhe falu për Zotin bashkë me ata që falen!" (Ali Imran 43)

Ndër pjesët përbërëse të namazit është edhe përkulja (rukuja) dhe vënia e fytyrës në tokë (sexhdeja) ashtu siç përmendet në Kur'an përmendet edhe në Bibël ku gjithë profetët e kanë kryer këtë adhurim, më poshtë po i përmendim disa nga profetët:

Bibla tregon:

1) Abrahami: "Atëherë Abrami përluli fytyrën në tokë dhe Perëndia i foli...". (Zanafilla 17:3) "Kur shërbëtori i Abr-

ahamit dëgjoji fjalët e tyre u përlul për tokë përpara Zotit". (Zanafilla 24:52)

2) Moisiu dhe Aaroni: "Atëherë Moisiu dhe Aaroni u larguan nga asambleja për të vajtur në hyrje të çadrës së mbledhjes dhe ranë përmbys me fytyrën për tokë; dhe lardia e Zotit iu shfaq atyre". (Numrat 20:6) "Atëherë Zoti u foli Moisiut dhe Aaronit, duke u thënë: "Ndahuni nga kjo asamble dhe unë do t'i zhduk në një çast". Por ata ranë përmbys me fytyrën për tokë dhe thanë: "O Perëndi, Perëndia i frymëve të çdo mishi! Sepse një njeri i vetëm ka mëkatuar, a duhet të zemërohesh ti me të gjithë asamblenë?". (Numrat 16:20-22) "Dhe Moisiu nxitoi të përkulet deri në tokë, dhe adhuroi". (Exodi 34:8)

3) Elija: "...por Elija u ngjiti në majë të Karmelit, u përkul deri në tokë dhe vuri fytyrën midis gjunjëve..." (1 Mbretërve 18:42)

4) Jozeu: "...Atëherë Jozeu ra përmbys para tij" (Jozeu 5:14)

5) Ezra: "Ezra bekoi Zotin, Perëndinë i madh, dhe tërë populli u përgjigj: "Amen, amen", duke ngritur duart; pastaj u përkulën dhe ranë përmbys me fytyrë për tokë përpara Zotit". (Nehemia 8:6)

6) Solomoni: "Kur Salomoni mbaroi së drejtuar Zotit tërë këtë lujtë dhe kërkese, ai u ngrit para altarit të Zotit ku ishte gjunjëzuar me duart e shtrira në drejtim të qiellit". (1 Mbretërve 8:54)

7) Davidi: "Ejani, të adhuroni dhe të përkulemi; të gjunjëzohemi përpara Zotit që na ka bërë". (Psalmet 95:6)

8) Jezusi: "Por ai tërhiqej në vende të vetmuara dhe lutej", " Jezusi po lutej në vetmi", "dhe ra në gjunj dhe lutej", "shkoi në mal për t'u lutur, dhe e kaloi natën duke iu lutur Perëndisë" (Lluka 5:16/ 9:18/ 22:41/ 6:12), "Dhe, si shkoi pak përpara, ra me fytyrë për tokë dhe lutej" (Mateu 26:39) "Dhe, si shkoi pak përpara, ra përmbys përtokë dhe lutej". (Marku 14:35)

(Vijon)
Senad Makoviq

Sherri nga zhurmashinjtë

Habitem se si gjithnjë e më shumë po shtohet mllafi i muslimanëve ndaj jo besimtarëve apo besimtarëve shumë të dobët kur ata po shajnë dhe fyejnë Islamin dhe muslimanët. Habitem me naivitetin e muslimanëve që e demonstrojnë me këtë. E çka mund të pritet nga të padrejtët përveç padrejtësisë, nga mashtruesit gënjeshtër nga arrogantët fyerje dhe nga pabesimtarët mohim. Moria e habive të mia përfshiu edhe Papën. Nuk u habita me fjalët e tij rreth Islamit, por u habita me kërkesën e muslimanëve që ai të kërkojë falje. A thua para se Papa të kërkojë falje nga ne duhet të kërkojë falje nga Zoti që është një e jo tre dhe nga Muhamedi a.s. që ishte i Dërguari i Zotit e jo filozof! Ç'rëndësi ka për mua që mohuesi i së vërtetës të lavdërojë të Vërtetën. A më rëndësi ka bindja apo deklamimi hipokrit? Po sikur Papa të thoshte që Islami është feja e paqes, që Muhamedi a.s. është i dërguari i Zotit, dhe që Zoti është një, kush do besonte që ai thotë atë që e mendon dhe e beson. Kurse kështu fjalët e tij që i thotë thjeshtë argumentojnë atë se çfarë ai dhe ata mendojnë dhe besojnë.

E kuptoj qëllimin e muslimanëve. Të mbrojnë Islamin është ajo për çka ata ngrehin zërin. Por unë pyes se çfarë është misioni i muslimanit; të mbrojë Islamin nga të tjerët apo t'ju mësojë Islamin të tjerëve? Qëllimi i muslimanëve është i sinqertë por edhe naiv. Brohorisin kur intelektualët, për hir të së vërtetës e jo për hir të Zotit e mbrojnë Islamin. Thotë: unë nuk e praktikoj fenë por e dua atë prandaj edhe e mbrojtë. Zoti e mbrori Islamin, neve e jetojmë atë, e të jetosh në Islam do të thotë të jetosh në paqe dhe t'i thërrasësh të tjerët në paqe. Kështu bëri i dërguari i fundit i Zotit. Kështu duhet të bëjmë edhe neve. "Mos i dëgjo jobesimtarët e hipokritët dhe mos u veshin mundimeve të tyre ndaj teje, e mbështetu All-llahun se All-llahu është mbrojtje e mjaftueshme." (Kur'an 33:48) Në xhenet ka vend për të gjithë ata që duan ta besojnë të vërtetën. E ata që e mohojnë atë, dënimin i sigurt i pret. Habitem me muslimanët që me vrull po nguten t'i gjykojnë të gjallit dhe të ju përcaktojnë fatin e tyre për në botën tjetër. Ç'ishte misioni ynë, t'i shpëtojmë shpirtat nga zjarri apo t'i hedhim drejt e në të?!

Kur vdiq një burrë shteti u mërzita, jo më shumë për vdekjen e tij sesa për reagimin e disa muslimanëve, që veten e quajnë intelektual. "Ngordhi qeni" thanë ata, e unë si struci vrap të fshih kokën nga turpi në habinë e atyre që po jua mësoj Islamin, ç'vlerë ka shehadi pa etikën dhe moralin Islam? E sot bajraktarët e islamit po hapin fronte në të gjitha anët me llafologjinë e tyre përplot mllaf dhe vrer dhe shprehni rrugaçësh; ai zagari, qeni, trapi, kali, ... ai që leh, ai që pall. Të vërtetën e thonë, thonë ata por e vërteta e Zotit është mbi gjithçka: "Ju mos ua shani ata (zota) që u luten (idhujtarët), pos All-llahut, e (si hakmarrje) të fyejnë All-llahun nga armiqësia,

duke mos ditur (për madhërinë e Tij)." (Kur'an 6:108)

Dhe vazhdoj të habitem sa që kaloj në ankth. Tani shqetësohem më shumë se sa habitem kur i shoh disa që në emër të mbrojtjes se Islamit lëshojnë vrer mbi vëllezërit muslimanë. Më dhemb në shpirt kur shoh sa larg shkojnë nganjëherë në sharje, fyerje, etiketime saqë njëti i mirë i tyre humbet diku thellë në urretje, lëndime, e nganjëherë edhe vrasje. Ç'rëndësi kanë për mua fjalët e Papës kur vëllai mi thotë të njëjtat. As nuk janë të vetëdijshëm se sa injoranca e tyre dëmton pozitën e muslimanëve e cila edhe ashtu është për të ardhur keq. Kujt i shërben vepra e tyre dhe kë dëmtojnë ata? A nuk patën thënë të vjetrit se kush pëshhtynë lartë pëshhtynë vetveten. Por ja, ky është realiteti ynë trishtues që bën të të kemi frikë edhe nga hija e vetë.

Dhe në mënyrë të spikatur po argumentojnë se hoxhallarët qenkan injorantë, të dobët, frikakakë apo edhe spiunë. Në këto kohëra të vështira në vend se të japin kontributin e tyre në forcimin e institucioneve islame ata po i përdhosin dhe po i varrosin ato gjithnjë e më thellë. E quajnë vetën revolucionarë duke mos qenë të vetëdijshëm se janë sherraxhinjë. Ndonëse luftojnë për ideale Islame nuk e dinë se gjithnjë e më shumë po njollosin imazhin e tij si fe e paqes dhe po kontribuojnë në etiketimin e muslimanëve si besimtarë fanatikë dhe të prapambetur. Ata nuk janë asgjë më shumë sesa zhurmashinjtë që gjejnë mbështetje tek masat injorante si dhe tek intelektualët që heshtin para tyre.

Sot institucionet tona fetare, të dobëta, kanë nevojë më shumë sesa kurdoherë tjetër për ndihmë; nga ajo financiare deri tek fjala e mirë. Sikur lusim Zotin që të na ndihmojë lus zhurmashinjtë, ngatërrestarët, dallaveraxhinjtë dhe thashethemxhinjtë që të heshtin njëherë e përgjithmonë. Haram ju qoftë fjala e tyre.

Omer Kajoshaj

Objektet fetare dhe historike Islame ne Ulqin (II)

Para hyrjes jugore të Kalasë është barutana turke nga shekulli XVIII e mbuluar me kalote. Të dhënat më të rëndësishme për këtë periudhë i përkasin udhëtarit turk të njohur me pseudonimin Evlia Çelebia, i cili në gëzimet e treta të shek. XVII ka vizituar Ulqin. Të dhënat e Çelebiut, tregojnë qartë për zhvillimin e Ulqinit të kohës, i cili kishte zgjidhur problemet themelore urbanistike. Në "Udhëpërshkrimin" (Putopis, fq.337), E. Çelebiu përmend xhaminë e Sulltan Mehmed-hanit, në Kalanë e Ulqinit.

Dyqanet ku prodhohej dhe shitje prodhimi zejtar, fillojnë të shoqërohen edhe me dyqane për shitje. Rrjeti i përafërt i dyqaneve prej vitit 1830-1840, në Ulqin kishte 150 dyqane. Krahas dyqaneve përdhese, në shekullin XVIII dhe XIX, fillojnë të ndërtohen dyqane dykatëshe. Pazari i qytetit të Ulqinit ndien nevojën e ndërtimit të sahat-kullës për disiplinimin e kohës së punës. Kulla e larte e sahatit me kambana shfaqet në Pazarin e Ulqinit në vitin 1754.

Rritja e mëtejme demografike e popullsisë së Ulqinit në vitet e para të pushtimit osman, na jep këto të dhëna: Ulqini në vitin 1614 kishte 300 shtëpi dhe 800 familje ushtarake. Në mes ushtarëve ishin 300 ullafoxhi. Gjatë kohës së sundimit venedikas në Ulqin, në vitin 1669, vetëm në Varosh jetonin 1000 banorë. Në fillim të shekullit XVIII, sipas konsullit venedikas të Durrësit P. Roza, Ulqini ishte një qytet me 10000 banorë. Po ashtu, sipas konsullit, Ulqini kishte një ekuipazh prej 4000-5000 vetash, do me thënë detare.

Në fund të shekullit XVIII, Felix de Bozhur, tregonte se Ulqini kishte 6000 banorë, aq sa kishin në atë kohë qytetet Shkodra dhe Du-

rrësi. Autorët H. Thesprotu dhe A. Psalidha në veprën: "Geographia Albanias kai Epeiru ex anekdotu", Janin, 1964, fq 33, shkruajnë: "Edhe Ulqini ka një kështjellë të fortë në grykën e portit, të armatosur me topa dhe me komandantë garnizoni". Historiani turk i shekullit XIX, A. Lytvi, shkruan: "Kështjellat (në Shqipëri) u ndërtuan qëmoti për sigurimin e vendit. Mirëpo, në disa vise si në Ohër, Elbasan, Dukagjin, Prizren e Shkup, ato e kanë humbur qëllimin dhe për më tepër janë bërë fole qëndrese kundër qeverisë....Prandaj qeveria vendosi (nga viti 1832) shembjen e tyre, duke lënë vetëm disa nga ato që janë brigjeve të detit si në Shkodër, Ulqin e Tivar.

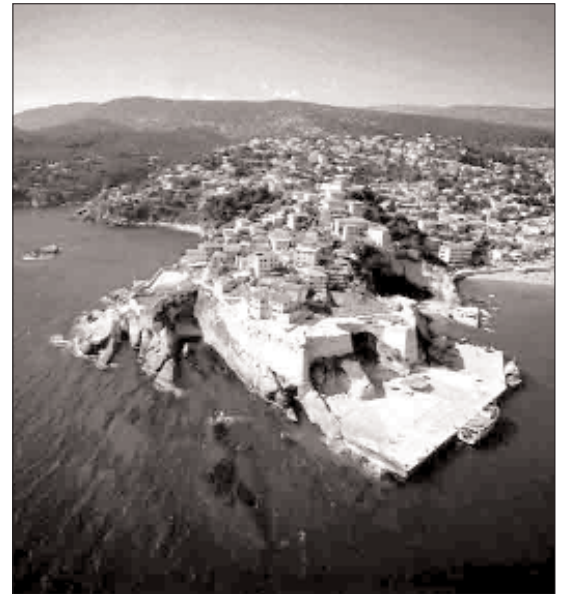
Shtëpia fortese, veçanërisht ajo e tipit kulla, ku dallohet kalaja me sarajet, kullat e larta prej guri dhe banesa dykatëshe, të pajisura me kopshte dhe oborre të shtresave të pasura të borgezisë qytetare dhe të aristokracisë feudale çifligare, ushtarake dhe klerikale. Deri në fund të shekullit XV, rëndësi të dorës së parë pati Kalaja e fortifikuar, pranë së cilës kishte edhe lagje të jashtme. Prandaj në fillim të shekullit XVII, kryesisht me investimet e feudaleve të mëdhenj u ndërtuan xhamitë, që i përmendëm më parë. Këto ndërtime, do të luajnë më vonë një rol të rëndësishëm në krijimin e lagjeve të reja banimi dhe në tiparet urbanistike të qytetit të hapur, i cili kishte tani një perspektivë të gjerë përpara.

Rritja e fuqisë ekonomike të Ulqinit dhe theksimi i funksionit të tij, bënë që pazari, si qendra ku realizohej prodhimi dhe shitja e prodhimit zejtar, të pësojë një rritje të shpejtë. Kështu sheshet e merrnin emërtimet nga më të ndryshmet, si: Pazari i bagëtime, i peshkut, etj. Shekulli XVII, shënon një etapë me rëndësi

në zhvillimin e qytetit të Ulqinit të mesjetës së vonë, i cili fuqizon dukshëm rolin e qendrës së prodhimit dhe këmbimit. Rritja e mëtejshme demografike, rritja e veprimtarisë ndërtimore, zgjerimi i qytetit të hapur me lagje të reja banimi.

Së bashku me ndërtesat e kultit, xhamitë, kishat, medresetë, banjat publike dhe kullat etj., këto dalloheshin nga të parat dhe binin në sy për bukurinë, madhështinë dhe vendosjen e tyre në pjesët më të dukshme. Shtëpi fortese e tipit kulle, është Kulla e Balshajve, Pallati i Beqirbegut, Pallati i Bajazidit, Kulla Qyldel Zades, ajo e Rronjës turkut, Kulla e Elezit Elezages Banushages, Kulla Ymer-Begut etj. Çezmat (krojet) dhe pusët publike zakonisht ndërtoheshin në sheshet e pazarëve dhe pranë xhamive, për të përmbushur edhe nevojat funksionale të riteve fetare. Në kalanë e Ulqinit dallohen këto kroje: kroi turk i vitit 1749, që e ndërtoi Halilag Skura dhe kroi i Rophanës, kalasë.

Sferat e ujit paraqesin ndërtim të lashta, aq të përhapura, veçanërisht në Kalanë e Ulqinit ku sigurimi i ujit me mënyra të tjera, më pak të kushtueshme, ishte i vështirë. Sferat si rezervuarë që grumbullojnë ujërat e reshjeve, nëpërmjet ulluqeve nga çatitë e ndërtimeve të ndryshme janë një dukuri e zakonshme për Kalanë e Ulqinit të fortifikuar. Për arsye strategjike, kalaja që ngrihet mbi lartësi shkëmbore, bën të vështirë sigurimin e ujit të pijshëm, prandaj në shumë nga qytetet e fortifikuara, siç ishte Kalaja (e Ulqinit), ndërtimi i sferave kolektive, ka qenë një dukuri e zakonshme. Po ashtu ndeshim gjerësisht ndërtimin e sferave individuale në trupin e shtëpisë dhe rrallë jashtë saj. Veçanërisht i përhapur ka qenë ndërtimi i këtyre rezervuarëve ujëmbledhëse në Ka-

lanë e Ulqinit. Aty dallohen sterc të ujit: Taphanet e Shkallas (dy rezervuare me ujë) dhe Saranxhi Jaho-Begut. Ujësjellësit, si vepra të rëndësishme për furnizimin me ujë, kanë qenë të njohura në periudhën e mesjetës së vonë në qytetin e Ulqinit, pikërisht në Kala. Ndër ta mund të përmendim: Pusin e Çinarit dhe Pusin e Latinit në Lima (në të Metën), që furnizonte kalanë e Ulqinit. Gjurmë ujësjellësi janë gjetur gjatë kërkimeve arkeologjike. Ky ujësjellës ka pasur gjatësinë 3,5 km.

Sundimi i gjatë osman që ndikoi në jetën shoqërore e kulturore të vendit, la gjurmë të thella në strukturën urbanistike dhe arkitektone të Kalasë së Ulqinit. Ulqini, i mbyllur brenda mureve të Kalasë së vjetër, kishte një numër të kufizuar shtëpish, të vendosura mbi një sipërfaqe të vogël të banuar në formë trekëndëshi, të ndara me mure të larta në mes tyre dhe të ndërrera nga rrugët e ngushta që përfundonin tek portat e mëdha të kësaj qyteze me histori të lashtë mijëra vjeçare.

Nga arkitektura dhe objektet e tjera publike në Kalanë e Ulqinit, përmendim këto: Tabja (ku ndodhet sot Pallati i Venedikut); Kishllahi Turkut (këtu ka banuar ushtria turke); Xhebehanet e Turkut;

Gubatit (qyp shkëmbor i thelluar në ponten e Saranxhit; gjendet te shtëpia e dikurshme e Hilmi Nimanbegut dikur shtëpia e Musa Nag Resulages; Sallatashi (gjendet te Kroni i Kalasë); Buma si Kishllah (me katër gurë e Zejnel-ag Caces); Pazari i Gjytetit; Shkallani; Tophanet e Shkallas (dy rezervuare me ujë); Vendi i Topit të Ramazanit (ndodhet afër murit "Johani Bolani"-Shkallaja e Sipërme); Ujësjellësi; Karvani i Beqiragve (njësi shtëpish të bashkuara me njëra tjetër); Taphana Ahmet-agve (Duli Sutes Ahmetages); Shkalla e virgjineshëve Ilire; Guri Kalit Beqir-Begut (të Pallati i Venedikut); Tabja e Rukijes Resulages; Saranxhi Jaho Begut; Bedeni i Kanunës (ku ndodhet restoranti "Teuta" i Jakup Nimanbegut; Themeli i shtëpisë në Taphane; Viranet e Hava Xhurës (oborri pranë shtëpisë së Ali Peshkut); Shtëpia Hankanonja; Fusha Çaban Begut; Kroni Halil Skures; Mejtëpi; Kisha dhe Xhamia e Kalasë; Kroni i Kalasë (afër portës veriore, që e ndërtoi Halilag Skura); Rruga Beqiragve; Rruga e Fushës Topit (ndodhet nën shtëpinë e Maksut Bushatit); Fusha Qehajes (ndodhet në fund të Taphanes së Kalasë); Kisha e Ilirëve; Kroni i Taphanes Kalasë etj.

Dr. Maksut Xh.
Haxhibrahimi

Vlera e diturisë

Dituria është rruga drejt njohjes së vërtetë të Allahut dhe përfitimit nga të mirat e rruzullit tokësorë.

Islami e ngrit diturinë në majat më të larta, qoftë kjo dituria fetare apo dituritë të kësaj bote, ato shkencore. Në Kur'anin Famëllartë gjejmë një numër ajetesh të cilat tregojnë se Allahu xh.sh. i jep rendësi diturisë dhe e këshillon njeriun ta kërkojë atë, të mësojë dhe të bëhet i ditur, sepse kjo do i ndihmojë atij që ta gjejë rrugën e drejtë, rrugën e shpëtimit.

All-lahu xh.sh. thotë: **“Dhe thuaj o Zoti im ma shoto diturinë” (TaHa: 114)** gjithashtu , shumë ajete të tjera kanë zbritur si dhe hadithe sherif të cilat ftojnë njeriun që të vejnë në punë trurin për shqyrtimin e dukurive të ndryshme që na rrethojnë. Po perëndim këtu se çfarë thotë All-lahu xh.sh. në suren Ali Imran ajeti 190 **“Vërtet në krijimin e qiejve dhe të tokës dhe në këmbimin e ndërsjellët të ditës dhe natës, ka padyshim tregues për ata që kanë mend.”** Apo ajeti 4 i sures Ankebut ku thotë: **“Thuaj udhëtoni nëpër tokë dhe shikoni se si filloi krijimi”**.

Në Kur'anin Famëllartë gjejmë mjaft ajete të cilat ftojnë në kërkime dhe hulumtime shkencore në dukuri dhe fenomene të ndryshme të rruzullit tokësor sikur malet dhe mineralet, detërat dhe krijesat që gjenden në to, botën bimore e atë shtazore, dallimet në ngjyrën e lëkurës tek njerëzit si dhe gjuhët e shumta, ndryshimi i kulturave e shumë gjërave të tjera , e të gjitha këto me qëllim që të arrijmë natyrshmërinë e rregullit që ka vendosur All-lahu xh.sh. në këto krijesat të Tij, dhe çdo gjë për të mirën e njeriut dhe që në fund njeriu të realizojë dy qëllime kryesore e që janë:

Besimi i njeriut në njësinë e All-lahut dhe plotfuqinë e Tij dhe se All-lahu xh.sh. është i vetmi të cilit i takon adhurimi dhe se nuk ka Zot tjetër veç Tij

Qëllimi i dytë është që njeriu të përfitojë nga këto rregulla gjatë jetës së tij, si ai ashtu edhe shoqëria në të cilën ai jeton.

Kurani famëllartë sjell argumente të qarta edhe për mohuesit dhe mosbesimtarët e këtë nëpërmjet ajeteve që tregojnë mrekullitë shkencore. Aty përmbledhen dituritë e hershme, të tashmet si dhe ato që ende nuk janë zbuluar.

All-lahu xh.sh. e krijoi njeriun dhe e nderoi atë duke e veçuar nga krijesat e tjera, e bëri atë mëkëmbës të Tij në tokë, nënshtrij çdo gjë për të dhe vuri në shërbim të tij. Por, në të njëjtën kohë urdhëroi njeriun që të përdori mendjen në hulumtimin dhe zbulimin e mrekullive hyjnore, rregullat e gjithësisë dhe të përfitojë nga çdo gjë që All-lahu xh.sh. e krijoi pikërisht për njeriun. Kështu njeriu do njohë Madhësitinë e Krijuesit dhe do kryej sa më mirë detyrën e tij me të cilën është obliguar.

Nga këtu shohim se Kurani Famëllartë nuk bën dallime mes diturive e degëve të ndryshme të saj. Dituria është burimi kryesor nga ku besimi forcohet, e cila siguron fitoren në këtë botë si dhe në botën tjetër..

Anila Canaj

Fjala përshëndetëse e muftiut të BI në MZ, Jusuf ef. Gjoka, në Simpoziumin përkujtitor mbi rahmetli H. Hfz. Shyqyri ef. Bakallin, mbajtur në Ulqin, më 25.11.2006., në sallën e Bibliotekës së qytetit

Njeri i përkushtuar besimit dhe arsimit

Bismil-lahir-rrahmanir-rahim

Në emër të Allahut, Mëshiruesit, Mëshirëbërësit, Bëmirësit të përgjithshëm. Falënderimet dhe adhurimet i takojnë vetëm Allahut, salavatet dhe selametet qofshin mbi të dërguarin e Tij Muhammedin s.a.v.s.

Kam kënaqësi dhe nder të veçantë që si mufti i BI në MZ t'ju përshëndes të gjithëve, e sidomos zotëri Dr. Gani Kara-managën dhe të gjithë organizatorët e këtij tubimi përkujtitor për një figurë të veçantë të këtij qyteti dhe mbarë popullatës islame në Mal të Zi.

Rahmetli Haxhi Hafiz Shyqyri Bakallin e kujtoj sot si imam në fshatin tim në Dinoshë, ku ka shërbyer plot 16 vjet, në kohërat më të vështira për islamin dhe njerëzit e besimit. E kujtoj pikërisht si pari si njeri të përkushtuar për besimin, arsimin dhe shkencën. Një prej

deshmive të aktiviteteve të tija në këtë drejtim ishin vizitat që ai iu bënte shtëpive të besimtarëve ku këshillonte dhe motivonte prindërit që fëmijët e vet t'i arsimojnë dhe t'i shkollojnë. Sot po ndiej mirënjohje dhe kënaqësi të veçantë, por e kam edhe me borxh ta falënderoj, se pikërisht për mua u bë shkak që ta regjistroj Medresen dhe të vazhdoj shkollimin e lartë në shtetet arabe. Unë sot dhe përjetë do të jem mirënjohës për këtë

udhëzim dhe përkrahje. Mirësitë e tija dhe meritat për islamin i dijmë të gjithë ne që i kujtojmë ato kohëra. Ai ishte prijësi ynë dhe nderë për të gjithë, e sidomos për vendlindjen e tij, Ulqinin. Ulqini i ka dhënë islamit alima dhe hafiza. Për ata Muhammedi a.s. ka thënë: “Alimat janë trashigimtarët e pejgamberëve”, ndërsa për hafiza ka thënë: “Më të ndershmit e ummetit tim janë ato që e ruajnë Kur'anin përmendësh!” Pra, njëri nga hafizat e fundit nga këto treva ishte Hafiz Shyqyri Bakalli. Dhashtë Zoti xh.sh. që në të ardhmen e afërt të kemi hafiza të rinj, por për t'i realizuar këto shpresa, duhet ta njohim dhe ta kujtojmë me nderë e respekt të kaluarin tonë dhe figurat e ndritura.

Për këtë edhe jemi tubuar sot këtu në Ulqin. Allahu e shpërbleftë hafizin tonë me xhennetin firdaus. Lutemi për shpirtin e tij - një EL FATIHA.

Lajm

Shkarkimi, në kuadër të reformës

TIRANË- Komuniteti Mysliman Shqiptar ka sqaruar dje nëpërmjet një njoftimi për shtyp arsyt e shkarkimit të Myftiut të Shkodrës, Bashkim Bajraktari. Komuniteti e ka cilësuar këtë shkarkim si ndryshim që kryhet në kuadrin e reformës institucionale, duke hedhur poshtë zërat për lidhje me çështjen e pronave. "Pas shqyrtimit të kandidatave alternative për postin e myftiut u ven-

dos që Ndrçim Sulejmani, aktualisht imam i xhamisë Ebu Bekër i plotëson të gjitha kushtet statutorë që të emërohet Myfti i Shkodrës", tha dje Komuniteti Mysliman. Përveç shkarkimit në emër të reformës, drejtuesit e Komunitetit Mysliman nuk sqaruan asnjë arsye që i shtyu ata të shkarkojnë Bashkim Bajraktarin nga drejtimi i Myftinisë së Shkodrës. (Shekulli, 17/11/2006)

Vjerska pouka u podgoričkoj Osmanagića džamiji

Učenje o islamu uz razonodu

Novoosnovani hor za lejtul Kadr u Osmanagića džamiji

Vjerska pouka u džamiji Osmanagića u Podgorici, uz pomoć Alaha, dž. š., sve više dobija na obimu nastave i broju polaznika, koji žele proširiti znanje o islamu. Mekteb je podijeljen u dvije grupe, u kojima ima djece i omladine od 5 do 17 godina. Mekteb, koji je ranije brojao oko petnaestoro djece, nesebičnim angažmanom imama, Ferida ef. Orahovca, za nekoliko mjeseci prerastao je u grupu sa oko 100 polaznika.

Radi lakšeg praćenja nastave, od brojnih dobrotvora, djeca su dobila TV pri-

jemnik, DVD i CD plejer. Treba naglasiti i akciju vrijednih džematlija, koji su dobrovoljnim prilozima pomogli da se kupe i ugrade dva klima-uređaja u Osmanagića džamiji, od kojih je jedan poklonio hadži Hajrudin Alković.

Tokom proteklog ramazana, vjeroučitelj je sa mladim polaznicima osnovao hor džamije Osmanagića, koji je za 27. noć, u prepunoj džamiji, izveo veoma sadržajan vjerski program. Program je ponovljen i za bajramsko jutro. Po završetku, svi

učesnici dobili su po CD sa snimljenim programom, jer je prethodno obezbijedena kamera i profesionalno ozvučenje. Za tu priliku imam je obezbijedio i kostime za učesnike hora.

U okviru slobodnih aktivnosti mekteba, česti su organizovani izleti imama sa djecom. Posebna radost za djecu bila je jednodnevna posjeta Starom Baru. Tu smo naišli na prijatno gostoprimitstvo ljudi i imama Adema ef. Mustafića, koji nas je upoznao sa znamenitostima Starog grada Bara, od rimskog doba do do-laska islama na ove prostore. Putovanje je obezbijedilo preduzeće Alivodić-Baston iz Podgorice, odnosno vlasnik, Jusuf Alivodić.

Uparedo sa mektebskom nastavom, počela je s radom prva generacija polaznika učenja Kur'anskog pisma za djecu i odrasle. Na osnovu uzrasta, oko 130 polaznika ovu nastavu pohađa u tri grupe. Uz Allahov blagoslov, narednih mjeseci očekuju se i prvi učaci Kur'ana iz našeg džemata i grada.

Mirsad Asović

U izdanju IZ Crne Gore, odnosno "El-Kelimeh"-a

„Palestina“ i „Svojsva robova Milostivog“

Tokom novembra, u izdanju Islamske zajednice Crne Gore, izašla je knjiga Haruna Yahye, "Palestina", koju je sa engleskog jezika preveo Džemo Redžematović. Knjiga tretira aktuelna pitanja u vezi Palestine i njenog napaćenog naroda i daje moguća rješenja.

Takode, u izdanju ID "El-Kelimeh" izišla je i knjiga "Svojsva robova Milostivog". Au-

tor je uvaženi šejh Jusuf el-Karadavi, a knjigu je preveo Džemo Redžematović. Knjiga sadrži dvanaest hutbi koje su mali dio njegove velike zbirke hutbi od četiri toma (80 hutbi). Čitaoci ELIF-a imali su priliku da dio ovih hutbi pročitaju u redovnoj rubrici „Sa minbere“. Obje knjige dostupne su u prodajnim mjestima Odbora Islamske zajednice.

Akcija prikupljanja pomoći za familiju Kurgaš iz Bijelog Polja

Šestočlana porodica u 8 kvadrata

Bijelo Polje - Safet i Hajruša Kurgaš sa četvoro maloljetne djece iz bjelopoljskog naselja Dolac - Nedakusi, uskoro bi mogli da sadašnji dom - furgon od kamiona od osam kvadrata, zamijene novim krovom nad glavom.

Safet, bivši radnik fabrike "Imako", koji je nakon 20 godina ostao bez posla, egzistenciju porodice obezbjeđuje nadničanjem, a tek nedavno je uspio da reguliše socijalnu pomoć. Bjelopoljac Almer Mekić, vlasnik TV studija "Čapo-Sap", pok-

renuo je inicijativu za prikupljanje pomoći, zahvaljujući kojoj je, pored neuslovnog prostora, počeo da se gradi novi skromni dom za Kurgaše. Pored domaćih, animirani su i donatori iz inostranstva, a značajnu pomoć pružile su Opština i lokalna islamska zajednica.

Estradni umjetnik Šako Polumenta posjetio je porodicu Kurgaš i uručio im novčanu pomoć. On je pozvao kolege i sve ljude dobre volje da pomognu takve i slične akcije.

(Vijesti)

Odbor Islamske zajednice Bijelo Polje, shodno Odluci broj 225/06 od 21.11.2006.god. raspisuje

KONKURS

za radno mjesto mualime pri Odboru IZ-e Bijelo Polje.

Pored opštih uslova kandidatkinja treba da ispunjava i sljedeće:

- Završen fakultet islamskih nauka;
- Da nema smetnji za postavljanje od strane Mešihata IZ-e u Crnoj Gori.

Uz molbu dostaviti:

- Kratku biografiju (ne više od dvije kucane strane A4 formata);
- Dokaz o stručnoj spremi (original ili ovjerena fotokopija diplome);
- Saglasnost o premještanju od Rijaseta BiH, Mešihata IZ-e u Crnoj Gori ili Mešihata IZ-e Sandžaka (ukoliko je u radnom odnosu);
- Preporuke od relevantnih islamskih institucija.

Napomena:

- Prednost imaju kandidatkinje koje su familijarne i sa radnim iskustvom.
- Kandidatkinje koje uđu u uži izbor će biti pozvane na razgovor.
- Konkurs ostaje otvoren do popunjavanja ovog radnog mjesta.

Sve prijave slati na adresu:

Odbor Islamske zajednice Bijelo Polje
ul. Šukrije Mededovića bb
84000 Bijelo Polje
Kontakti za detaljnije informacije:
tel/fax: +381 (0) 84 431 067
e-mail: oizbp@yahoo.com

Odbor Islamske zajednice Bijelo Polje, shodno Odluci broj 224/06 od 21.11.2006.god. raspisuje

KONKURS

za radno mjesto imama u džem'atu Dobrakovo.

Pored opštih uslova kandidat treba da ispunjava i sljedeće:

- Najmanje završenu medresu;
- Da nema smetnji za postavljanje od strane Mešihata IZ-e u Crnoj Gori.

Uz molbu dostaviti:

- Kratku biografiju (ne više od dvije kucane strane A4 formata);
- Dokaz o stručnoj spremi (original ili ovjerena fotokopija diplome);
- Saglasnost o premještanju od Rijaseta BiH, Mešihata IZ-e u Crnoj Gori ili Mešihata IZ-e Sandžaka (ukoliko je u radnom odnosu);
- Preporuke od relevantnih islamskih institucija.

Napomena:

- Prednost imaju kandidati koji su familijarni i sa radnim iskustvom.
- Kandidati koji uđu u uži izbor će biti pozvani na razgovor.
- Konkurs ostaje otvoren do 15.01.2007.god.

Sve prijave slati na adresu:

Odbor Islamske zajednice Bijelo Polje
ul. Šukrije Mededovića bb
84000 Bijelo Polje
Kontakti za detaljnije informacije:
tel/fax: +381 (0) 84 431 067
e-mail: oizbp@yahoo.com

Dopunjena Rezolucija Rijaseta BiH o tumačenju islama

Na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu, 8. novembra, održana je Konferencija za novinare povodom sjednice Rijaset Iz BiH, na kojoj je, uz ostalo, Rijaset razmatrao i neke pojave tumačenja islama i u vezi s tim dopunio svoju Rezoluciju od 27. marta 2006. god. Rezoluciju je predstavio generalni sekretar Rijaset, Muhamed ef. Salkić, nakon čega je na pitanja novinara odgovarao reisu-lulema dr Mustafa ef. Cerić.

Na Konferenciji za novinare bili su prisutni i zamjenik reisu-luleme, hafiz Ismet ef. Spahić i predsjednik Glavnog odbora Udruženja ilmijje Iz u BiH i šef Kabineta reisu-luleme, Muharem Hasanbegović.

Posredstvom agencije MINA, ELIF u cjelosti prenosi dopunjenu Rezoluciju Rijaset a o tumačenja islama:

REZOLUCIJA

(ADDENDA)

Rijaset Islamske zajednice o tumačenju islama

Neka je hvala Allahu, dž.š., Koji daje da svijet bude ispunjen svakim dobrom, Koji nas je na to uputio, jer da nas Allah nije tome naputio, ne bismo bili upućeni. Neka je najiskreniji salavat i selâm na onog kojeg je Allah, dž.š., poslao kao milost svjetovima, i kao dokaz ljudima, uzorit nad učitelj – Muhammed, istinoljubivi i pouzdani. I neka je salavat i selâm na njegovu časnu obitelj, njegove časne i poverljive ashabe; i neka je salavat i selâm na sve koji su ih slijedili do Dana dužnoga.

I

Allahovom milošću dobri Bošnjani su primili islam u petnaestom stoljeću po Miladu i od tada do danas njihovi potomci vjerno čuvaju i hrabro nose taj amanet. U 2013. god. bit će tačno petstotina i pedeset godina otkako su se dobri Bošnjani upoznali sa šehadetom – *Nema boga osim Allaha i Muhammed je Allahov poslanik.*

Onoliko koliko su bili vezani za osmansku carevinu, toliko su bosanski muslimani ostali vjerni Islamskoj zajednici nakon što su ostavljeni da sami čuvaju vjeru i njegovu kulturu u kojoj je prepoznatljivo načelo univerzalne vjere u Jednog Boga i u kojoj je prisutna svijest o ummetu.

Muslimani su, dakle, univerzalni ummet zato što je islam univerzalna vjera utemeljena na dva osnovna principa:

Prvo, Allah, dž.š., je prvi i zadnji za sve što postoji. Samo je Bog, koji nije rodio i nije rođen, i kojem ništa i niko nije ravan, vrijedan poštovanja i obožavanja. Samo je On sudija. Svi se na kraju Boga, dž.š., vraćamo.

Drugo, islam se temelji na

univerzalnom moralnom imperativu: "pozivaj na dobro i odvraćaj od zla." A to znači: vjeruj iskreno; govori istinito; radi pošteno; i ponašaj se moralno. Nemoj vjerovati lažno; nemoj govoriti neistinito; nemoj raditi nepošteno; i nemoj živjeti nemoralno.

Tokom duge i burne povijesti ummet je bio izložen velikim potresima zbog napada izvana, ali i zbog slabosti iznutra. Ne zanemarujući silu vanjskih napada, danas je mnogo opasnija "sila" koja ummet potresa iznutra. Ta sila je opasna zato što bezočno kida korijene na kojima raste i razvija se univerzalni ummet. Nema drugog puta da se ta sila zaustavi, već da se ummet sjeti ove hazreti Omerove mudrosti: *- Bili smo niko i ništa, pa nas je Allah islamom uzdigao. I zato kad god smo tražili uzdignuće mimo islama, Allah bi nas vario tamo gdje smo bili – niko i ništa* (Rivajet: Ibn Ebi Šubejbe).

Tome treba dodati i zapažanje Enes ibn Malika, koji je rekao: *- Nema napretka za ummet osim da shvati da ono što je bilo dobro na početku, dobro je i na kraju, a to su Allahova knjiga i Alejhisselamov sunnet.* To znači da za nas nema drugog puta, već da se svi držimo za jedno - Allahovo uže - da se ne udaljavamo jedni od drugih, da se ne razjedinjemo, da se ne razbijamo... (Kur'an, Al Imran:103)

II

Opet, Allahovom milošću bosanski muslimani su prihvatili instituciju islama u devetnaestom stoljeću i na taj način sačuvali univerzalnu vjeru u Jednog Boga i ostali vjerni principu univerzalnog ummeta. Zato je Islamska zajednica dar Božji kojeg se ne smije nijekati, niti ga se smije obeščasćivati. Ko to ne razumije, ne može suditi o bosanskim muslimanima; ko to ne poš-

tuje, nema pravo ničim bosanske muslimane učiti - ni vjeri koju oni znaju, ni vjernosti ummetu koju oni čvrsto drže.

Imajući sve to na umu, Rijaset Iz-e u BiH potvrđuje svoju Rezoluciju o tumačenju islama donesenoj na šesnaestoj redovnoj sjednici od 27. safera, 1427/27. mart, 2006. u kojoj se kaže:

Rijaset Iz-e je već duže vrijeme suočen sa pojavom neprimjerenog tumačenja islama od nekih pojedinaca i grupa koje uzemiravaju muslimane i od postojećeg dobra koje se ogleda u jedinstvu *kelime-i tevhida* i *tevhid-i kelime* potiče se fitneluk koji vodi razdoru i raskolu među muslimanima.

Rijaset Iz-e je odlučan u namjeri da zaštiti originalnost vjekovne tradicije Iz-e u BiH koja se pokazala životnom u svim prilikama kroz koje su prolazili bosanski muslimani zadnjih stoljeća, posebno u kriznim trenucima za njihov opstanak kakva je bila zadnja agresija na našu zemlju i naš narod. Stoga, Rijaset Iz-e poziva imame, hatibe i muallime da u svom radu u džamiji, mektebu, školi i na bilo kojem drugom javnom mjestu budu dosljedni u tumačenju institucionalnog učenja islama na temeljima Kur'ana, Sunneta i našeg bosansko-hercegovačkog iskustva.

Rijaset Iz-e poziva sva udruženja i sve organizacije sa islamskim predznakom u BiH da predstavljaju Rijaset Iz-e svoje programe rada koji imaju veze sa islamom i muslimanima kako bi se ti programi uskladili sa općim načelima rada i djelovanja i time pomoglo da slika o islamu i muslimanima bude adekvatna i da se zna ko je za što odgovoran.

Rijaset Iz-e vjeruje da u Bosni i Hercegovini nema tako ekstremnih pojedinaca ni ekstremnih grupa koje mogu narušiti je-

dinstvo muslimana koje se očituje kroz duhovni okvir Iz-a u BiH. Pa ipak, Rijaset Iz-e je svjestan da neki događaju u svijetu oko muslimana imaju odraza i na stanje duha kod bosanskih muslimana.

Rijaset Iz-e osuđuje svaku vrstu klevete i etiketiranja bilo koga u Iz-i, posebno na osnovu mezhebske ili ideološke predrasude. Iz-a je jedinstvena u svom doktrinarnom i institucionalnom učenju islama i odbija bilo kakve podjele po mezhebima. Rijaset Iz-e poziva muslimane Bosne i Hercegovine, Sandžaka, Hrvatske, Slovenije i bošnjačke dijaspore da ne nasijedaju krivim i zlonamjernim informacijama, već da imaju povjerenje u organe i institucije Iz-e.

III

Zapažajući i nakon Rezolucije Rijaset Iz-e neprimjerenu agresivnost pojedinaca i grupa u tumačenju islama, posebno u Sandžaku gdje je došlo i do fizičkog obračuna među muslimanima;

Slušajući neumjesne ocjene o Islamskoj zajednici od ljudi koji nemaju puno životno iskustvo islama u Bosni i Hercegovini;

Osjećajući opasnost od sračunate podjele i razdora među bosanskim muslimanima, Rijaset Iz-e u BiH na svojoj redovnoj dvadesetoj sjednici održanoj u utorku 16. ševvala, 1427/ 7. novembra, 2006. godine donosi:

ADDENDU

na Rezoluciju Rijaset Iz-e od 27. safera, 1427/27. marta, 2006.

1. Rijaset Iz-e daje punu podršku Mešihatu Iz-e u Sandžaku u provođenju Rezolucije Rijaset a o tumačenju islama, te poziva imame, hatibe, muallime i muderrise u Sandžaku da budu savjesni i odgovorni u čuvanju i njegovanju vjerske i kulturne tradicije muslimana.

2. Rijaset Iz-e očekuje od države Bosne i Hercegovine da poštuje ljudska prava svih svojih državljana bez obzira na vjeru, naciju i porijeklo.

3. Nije moralno vršiti diskriminaciju prema ljudima koji su nam pomagali, ali, isto tako, nije šerijatski opravdano stalno prigovarati za dobro koje se učini, jer Uzvišeni Allah u Kur'anu Časnom kaže: "Lijepa riječ i oprost su bolji od dobročinstva kojeg prati vrijeđanje..." (Kur'an, 2:263).

4. Rijaset Iz-e osuđuje izjave u kojima se omalovažava Iz-a u BiH i vrijeđa bosanska ulema. To nije samo protivno duhu islamskog morala, već je i protiv mira i sigurnosti bosanskih muslimana. Islamska zajednica u BiH nema namjeru dokazivati svoju pravovjernost nikome osim Bogu dž.š., a ponajmanje onima koji su gluhi da čuju i slijepi da vide da je Iz-a i njezina ulema simbol časti i ponosa ummeta.

5. Rijaset Iz-e nalaže imamima, hatibima, muallimima, muderrisima i profesorima u Iz-i da se na vrijeme i pravilno informiraju o stavovima Rijaset Iz-e o bitnim pitanjima za duhovno jedinstvo muslimana, te da te stavove dosljedno provode u praksi. Rijaset Iz-e još jednom ponavlja da oni koji na bilo koji način unose nemir u džamije pod izgovorom provođenja "prave vjere" nisu dobri namjerni ljudi. Sve džamije su vlasništvo Iz-e i niko ne može ništa raditi u džamiji bez znanja i nadzora imama džamije.

6. Rijaset Iz-e je isušivo uložio napora u očuvanju časti i ugleda bosanskih muslimana u najtežim vremenima da bi dozvolio da to sada neko narušava zbog nagovornosti ljudi koji nemaju ni znanja, ni osjećanja za sudbinu islama i muslimana u našoj zemlji.

7. Ovih dana se u cijeloj Europi odvijaju intenzivne rasprave o važnosti institucionalnog učenja islama u čemu Bosna i Hercegovina može biti dobar primjer. Rijaset Iz-e je spreman ponuditi stoljetno iskustvo institucionalnog učenja islama i na taj način pridonijeti boljem razumijevanju među vjermama i kulturama u Europi. Poštujući slobodu mišljenja i izražavanja i cijeneći kritiku koja potiče napredak Iz-e, Rijaset Iz-e poziva sve medije, intelektualce i druge meritorne pojedince u društvu da pomognu Iz-i na tom putu.

8. Ovu Rezoluciju će čitati hatibi na džumi-namazu u svim džamijama, dok će muderrisi Rezoluciju objasniti učenicima i studentima u svim medresama i na svim fakultetima Iz-e, te strogo se pridržavati njezinog slova i duha kao oficijelnog stava Rijaset Iz-e u BiH.

9. Allahu Svemogućem, osnaži nas na putu pozivanja na dobro i odvraćanja od zla! Amin!

Sarajevo,
17. 10. 1427h / 08. 11. 2006
Reisu-lulema,
dr Mustafa Cerić

Na proširenoj i tematskoj sjednici Rijasetu IZ BiH u Lukavcu

Formirana Komisija za praćanje primjene Rezolucije o tumaćenju islama

Sarajevo, 17. novembar 2006. (MINA) – Pod predsjedavanjem reisu-l-uleme dr Mustafe Cerića, Rijaset IZ-e je održao dvodnevnu proširenu i tematsku sjednicu u Lukavcu o temi "Duhovno stanje i perspektive muslimana". Muftije iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Sandžaka i Slovenije, dekani fakulteta IZ-e iz Sarajeva, Zenice i Bihaća, te šefovi glavnih službi Rijasetu podnijeli su detaljan izvještaj o duhovnom stanju muslimana, sa osvrtom na značaj Rezolucije IZ-e o tumaćenju islama.

Iako se može reći da nije narušen postojeći red i poredak IZ-e, u izvještajima muftija izneseni su mnogi detalji koji ukazuju da postoje grupe i pojedinci koji nijesu u punom skladu sa tradicionalnim vjerovanjem i uobičajenom praksom bosanskih muslimana.

Zaključujući da bi neke pojave mogle imati štetu za duhovno jedinstvo muslimana, Rijaset IZ-e je formirao Komisiju za praćanje primjene Rezolucije o tumaćenju islama i s tim u vezi još jednom poziva sva udruženja i sve organizacije

sa islamskim predznakom u BiH da do 31. marta 2007. god. predstave Komisiji Rijasetu IZ-e svoje programe rada koji imaju veze sa islamom i muslimanima kako bi se ti programi uskladili sa opštim načelima rada i djelovanja i time pomoglo da slika o islamu i muslimanima bude adekvatna i da se zna ko je za što odgovoran.

Takode, Rijaset IZ-e je formirao Komisiju za akaid (islamsku doktrinu), koja će u roku od godinu dana napraviti stručnu analizu svih udžbenika iz islamske doktrine u medresama i fakultetima IZ-e u BiH. U tom smislu formirana je i Komisija Rijasetu za fikh (islamsko pravo), koja će napraviti uvid u teorijske pretpostavke i praktičnu primjenu ibadeta (obredoslovlja) u džamijama i na odgojno-obrazovnim ustanovama IZ-e.

Na sjednici Rijasetu IZ-e u Lukavcu iskazna je odlučnost svih učesnika da Rezoluciju o tumaćenju islama Rijasetu treba do kraja sprovesti radi reda i poretka u IZ-i, te mira i sigurnosti među muslimanima.

Saopštenje Rijasetu BiH povodom teksta prof. Rešida Hafizovića u Oslobođenju

Neprimjerene kvalifikacije

Sarajevo, 26. novembar 2006. (MINA) - Povodom teksta objavljenog u *Oslobođenju*, pod naslovom "Oni dolaze po našu djecu" u dodatku *Pogled* od 25. 11. 2006. god., br. 336, st. 2, kojeg je potpisao Rešid Hafizović, profesor akaida na Fakultetu islamskih nauka IZ-e u BiH, Rijaset IZ-e se oglosio saopćenjem u kojem se kaže:

Rijaset IZ-e je iznenađen neprimjerenom retorikom kojom se služi prof. Rešid Hafizović u analizi određenih pojmova i pojava u islamskoj povijesti, poput pojma "vehabizam".

Rijaset IZ-e poštuje akademsku slobodu svojih muderisa, profesora i učitelja, ali osuđuje neprimjerene kvalifikacije na račun bilo kojeg muslimanskog autoriteta. Nije primjereno da profesor akaida (islamske doktrine) na FIN-u IZ-e u BiH naziva bilo koga, a kamoli Imama Muhammeda Abd al-Wehhaba, "bezumnikom iz Nedžda". To nije u duhu islamskog morala, niti je to u duhu bosanske tradicije islama.

Prof. Rešid Hafizović ima pravo na slobodu mišljenja i govora, ali nema pravo na širenje krivih informacija. Krivo je govoriti a još više napisati: "Oni (vehabije) dolaze po našu djecu ... da uzmu kvavi danak". Treba pravo govoriti i to jasno napisati: "Oni nisu došli po našu djecu... da uzmu kvavi danak". Zna se ko dolazi po našu djecu da uzme kvavi danak. Isto tako treba da se zna da oni nisu "u našim upravnim i akademskim religijskim institucijama: u našim džamijama, našim medresama, našim akademijama, posvuda". I još nešto, oni nisu počinili genocid u Srebrenici i širom naše domovine. Zna se ko je to činio.

Rijaset IZ-e osuđuje neprimjerene kvalifikacije prof. Rešida Hafizovića na račun Kraljevine Saudijske Arabije koja je neizmjereno pomogla našoj zemlji i našem narodu kad je bilo najteže. Nije u duhu akademskog digniteta, niti je u

duhu bosanskog kućnog odgoja, davati paušalne sudove o bilo kome, a kamoli o saudijskom kralju, kao čuvaru dva sveta hrama – Mekke i Medine.

Rijaset IZ-e se ograđuje od neprimjerenih kvalifikacija prof. Rešida Hafizovića i traži od njega da poštuje pravila rada Fakulteta islamskih nauka IZ-e u BiH. Rijaset IZ-e je još 1993. god. donio jasnu fektvu o dužnosti poštivanja hanefijskog mezheba u mektebima, džamijama, medresama i fakultetima IZ-e, te na svojoj tematskoj i proširenoj sjednici u Lukavcu to još jednom jasno ponovio.

Dva ekstrema ne čine jedno dobro. Prema tome, Rijaset IZ-e će insistirati na očuvanju "islamske tradicije Bošnjaka", kao ustavne kategorije IZ-e u BiH, ali bez vrijeđanja bilo koga i bez nasilja protiv bilo koga. Prema izvještajima muftija i dekana na proširenoj sjednici u Lukavcu, Rijaset IZ-e se uvjerio da nema niti jedne džamije, mekteba, medrese, akademije i fakulteta IZ-e gdje se naučava bilo šta što je u suprotnosti sa "islamskom tradicijom Bošnjaka". No, da bi se otklonila i najmanja sumnja, Rijaset IZ-e je formirao komisije koje će napraviti analizu duhovnog stanja u IZ-i, sa posebnim osvrtom na programe i udžbenike medresa i fakulteta.

Rijaset IZ-e poziva imame, hatibe, muderise i profesore da se sustegnu od pretjeranosti (*tefrît*) i nedotjeranosti (*ifrât*) u svom govoru i radu. Ne od jučer, naša sudbina je na žici, koja je tanja od dlake i oštrija od sablje. Zato sudbinu ne treba izazivati tamo gdje se žica može prekinuti na štetu naše vjere i domovine. Više nego ikada, danas nam je potreban glas razuma i slovo mudrosti o našoj unutarnoj toleranciji. Bilo koja isključivost za nas je karjune opasna.

Molimo Allaha dž.š. da nas pomogne da govorimo iskreno i radimo pravo!, kaže se u saopćenju Rijasetu IZ u BiH.

Promocija Đozinih izabranih djela

U Velikom atriju Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu, 15. novembra, održana je promocija Izabranih djela Huseina ef. Đoze.

O Izabranim djelima Huseina ef. Đoze govorili su profesori FIN-a: prof. dr Rešid

Hafizović, prof. dr Adnan Silajdžić, prof. dr Fikret Karčić, prof. dr Hilmo Neimarlija i prof. dr Ismet Bušatlić. Moderator promocije bio je mr Almir Fatić.

Izabrana djela Huseina ef. Đoze u pet knjiga izišla su

u izdanju Fakulteta islamskih nauka i Rijasetovog izdavačkog centa El-Kalema. Husein ef. Đozo je, između ostaloga, bio jedan od osnivača Islamskog teološkog fakulteta (danas Fakultet islamskih nauka) u Sarajevu 1977. godine.

Naredio deportaciju?

Nekadašnji načelnik Centra bezbednosti u Herceg Novom, Milorad Ivanović, izjavio je pred sudom da je deportaciju bosansko-hercegovačkih muslimana 1992. iz Crne Gore u Republiku Srpsku naredio tadašnji ministar crnogorske policije, Pavle Bulatović. Ivanović, jedan od osumnjičenih za deportaciju više desetina osoba koje su ubijene u Republici Srpskoj, kazao je da su u BiH "bez ikakve diskriminacije vraćeni u Srbi i muslimani, od 18 do 60 godina", koji se nisu odazvali vojnom pozivu tadašnjih vlasti, prijenela je podgorička štampa. Prema Ivanovićevim riječima, naredba bivšeg ministra crnogorske pol-

icije Bulatovića "proistekla je iz političke volje i naredbe tadašnjeg državnog vrha Crne Gore".

Ivanović je u svjedočenju naveo da se nekadašnji ministar policije Republike Srpske, Mićo Stanišić, 1992. godine obratio telegramom ministarima unutrašnjih poslova Crne Gore i Srbije i tražio izručenje građana koji se nisu odazvali vojnom pozivu. "Nesporno je da je Srbija vratila više desetina odbjeglih vojnih obveznika iz BiH, a nije mi poznato da je u toj republici, zbog izvršenja takve naredbe, pokrenut krivični postupak protiv funkcionera MUP-a Srbije", kazao je nekadašnji načelnik policije u Herceg Novom, navodi štamp-

pa. Prema dosadašnjim podacima, iz Crne Gore su u BiH deportovane 83 osobe, uglavnom bosansko-hercegovački muslimani, koji su se početkom rata na prostoru bivše Jugoslavije zbog mobilizacije "sklonili" u Crnu Goru. Državno tužilaštvo Crne Gore pokrenulo je ove godine istragu protiv šest službenika crnogorske policije u vrijeme deportacije koji su osumnjičeni za "ratni zločin protiv civilnog stanovništva". Sudeње za deportaciju počelo je poslije tužbi porodica deportovanih koje su tužile Crnu Goru i njeno ministarstvo unutrašnjih poslova, zahtijevajući višemilionsku odštetu.

Nakon pobjede na izborima za Kongres, demokrate imaju šansu da osvoje Bijelu kuću

Amerika odlučila da želi promjenu

Jutarnji list, Zagreb

Amerika je odlučila da želi promjenu, da želi da je demokrate vode u novom smjeru, riječi su kojima se nova predsjednica Kongresa SAD Nensi Pelosi obratila javnosti, nakon prvih izbornih rezultata. U demokratskim izbornim štabovima se slavilo burno, jer gotovo da su zaboravili šta je to izborna pobjeda. Stranka koja je pretrpjela ozbiljne probleme u pet godina predsjedničkog mandata Džordža Buša uspjela je da se konsoliduje i, uprkos bolnom porazu Džona Kerija 2004. godine, pronade unutrašnju snagu da se profilira kao pravi konkurent i politička snaga koja nudi odgovore na najbolnja pitanja današnjeg američkog društva. Naruku im je išla i začuđujuća neodgovornost sadašnje američke administracije koja je i dalje pod snažnim uticajem radikalnih konzervativaca koje personifikuju odlazeći ministar obrane Donald Ramsfeld i potpredsjednik Dik Čejni, glavni arhitekti invazije na Irak.

Buš je pak snažno uzdrmao ugled republikanaca svojim indolentnim ponašanjem, nakon uragana Katrina koji je poharao Nju Orleans, a niz skandala, koji su potom uslijedili, doveli su do toga da je početkom ove godine Buša podržavalo jedva nešto više Amerikanaca nego Ričarda

Na čelo Kongresa dolazi Nansi Pelosi, iskusna političarka jasnih i liberalnih stavova, Hilari Klinton je pomela konkurenta u Njujorku, Barak Obama je zvijezda u usponu, a javljaju se i nova imena - u trenutku direktnih sukoba SAD i islamskog svijeta u Kongres ulazi prvi musliman u američkoj istoriji, naravno, iz demokratskih krugova

Niksona neposredno prije nego je dao ostavku nakon afere Watergate, a potpredsjednik SAD Dik Čejni uvjerljivo je najnepopularnija osoba možda i u istoriji američkih administracija. Republikanci su shvatili ozbiljnost situacije i Buš je pristao da stranci na raspolaganje stavi svoju "sivu eminenciju", Karla Rouva, arhitektu oba trijumfa na predsjedničkim izborima. Međutim, ni nedvosmislene sposobnosti ovog moćnog čovjeka iz sjenke, nijesu bile dovoljne da se trend preokrene. Duboka zaglubljenost u pijesku iračkih pustinja, sada već obilato natopljenim krvlju američkih vojnika, postala je ključna politička tema. Postalo je jasno da je zbog Iraka nafta skupa, i to tako da se skupoća počela prelamati na leđima američkih vozača. A to u SAD ljudi ne vole.

Pred republikanskom su sada administracijom dvije godine kohabitacije, prvi put nakon šest godina mirne vladavine. Bušova poruka da neće pristati na povlačenje iz Iraka, nažalost, ne daje puno nade da će suživot republikanske vlade i demokratskog Kongresa proći u miru.

Demokrate, međutim, imaju priliku da relativno mirno grade platformu za osvajanje i Bijele kuće. Na čelo Kongresa dolazi Nansi Pelosi, iskusna političarka jasnih i liberalnih stavova, Hilari Klinton je pomela konkurenta u Njujorku, Barak Obama je zvijezda u usponu, a javljaju se i nova imena - u trenutku direktnih sukoba

SAD i islamskog svijeta u Kongres ulazi prvi musliman u američkoj istoriji, naravno, iz demokratskih krugova.

Birači se nijesu dali zatražiti prijetnjama nacionalnoj bezbjednosti i najavama slabljenja američkog liderstva u svijetu. Upravo obrnuto, svjesni su da nove demokrate ozbiljno pristupaju problematici borbe protiv terorizma i da

nude nova rješenja. Kad je pak o međunarodnoj sceni riječ, Amerikanci su postali svjesni da ih svijet tretira kao ohole samovoljnike, i to ne samo njihovi neprijatelji, nego i saveznici.

Američki birači su otvoreno zatražili promjenu. Pred demokratama je izazov da tu klimu sačuvaju još dvije godine i osvoje Bijelu kuću. Međutim, i za SAD i za svijet važno je da i republikanci shvate da se moraju mijenjati i da njihova unutrašnja konsolidacija mora proći bez novih avanturističkih poteza. Oni bi pak bili ozbiljna prijetnja cijelom svijetu.

Prvi musliman u američkom Kongresu

Demokrata Kit Ellison prvi je musliman koji je uspio da, izbornom pobjedom nad suparnicima iz konzervativne Republikanske partije, postane član američkog Kongresa.

Elison je Afroamerikanac, kako danas glasi zvanično ime za Amerikance tamne boje kože. Ranije je pripadao hrišćanstvu, ali se kasnije preobratio u muslimansku vjeru.

Elison je, na izborima za Predstavnički dom Kongresa u američkoj saveznoj državi Minesoti, osvojio 56 odsto glasova i glatko pobijedio sva tri suparnika iz Republikanske

partije. Jedan od razloga njegove pobjede je činjenica da, kako je primijetila televizija Fox, u Minesoti živi znatan broj muslimana, od kojih su mnogi izbjeglice iz rata u Somaliji.

(Tanjug)

Kisindžer: Vojna pobjeda u Iraku nemoguća

Vojna pobjeda u Iraku više nije moguća, ocijenio je, 19. novembra, bivši američki državni sekretar, Henri Kisindžer. Po njegovom mišljenju, zato je neophodna nova politička strategija koja će uključiti i sve susjede Iraka, prije svega Iran, ali i regionalne sile kao što su Indija i Pakistan.

Kisindžer je televiziji Bi-Bi-Si (BBC) rekao da Amerika mora da ude u dijalog sa iračkim susjedima i pred-

ložio sazivanje međunarodne konferencije na kojoj bi učestvovali stalne članice Savjeta bezbjednosti i sve zemlje šireg regiona Bliskog istoka, kako bi se dogovorom došlo do kakvih-takvih političkih rješenja za Irak.

Dosadašnja američko-britanska strategija u Iraku očigledno nije uspjela, upozorio je Kisindžer, koji se protivio brzom i ranom povlačenju američkih i britanskih vojnika iz Iraka jer bi to, prije do-

nošenja bilo kakvog međunarodnog političkog dogovora, dovelo do "nove katastrofe".

Kisindžer je ocijenio da bi to bilo gore od onoga šta se desilo u bivšoj Jugoslaviji.

Međunarodni politički dogovor je jedino vidljivo rješenje, smatra nekadašnji američki državni sekretar, koji je upozorio da očekivanja da će iračka vlada uspjeti da silom uspostavi kontrolu nad zemljom, nijesu realna.

(Tanjug)

Izveštaj „Saveza civilizacija“ o najvećem svjetskom konfliktu

Kako pomiriti Zapad i muslimane

Uzrok jaza između muslimanskog svijeta i Zapada nije vjera, niti istorija, već dnevopolitički događaji i atmosfera uzajamnog straha koja još više potpiruje problem, osnovni je zaključak izvještaja grupe Savez civilizacija, koja je za UN napravila izvještaj o rastućem jazu između Zapadne civilizacije i muslimana.

Studiju je sačinilo 20 istaknutih predstavnika različitih kultura, među kojima su anglikanski nadbiskup, Desmond Tutu, i bivši iranski predsjednik, Muhamed Hatami. Izvje-

štaj je raden na inicijativu odlazećeg generalnog sekretara UN, Kofija Anana.

U zaključcima dostavljenim generalnom sekretaru ističe se da je izraelsko-palestinski sukob simbol postojećeg neslaganja i da vojne intervencije Zapada u zemljama poput Iraka i Avganistana i politika dvostrukih aršina u primjeni međunarodnih standarda i zaštite ljudskih prava znatno doprinose sve većem nezadovoljstvu i nepovjerenju među muslimanima.

Stručnjaci su pozvali me-

dunarodnu zajednicu da riješi krizu na Bliskom istoku i organizuje međunarodnu mirovnu konferenciju. Takođe su predložili da se izabere visoki predstavnik koji bi radio na popuštanju napetosti u kriznim situacijama i koji bi posredovao između pripadnika različitih kultura.

Autori izvještaja upozoravaju da produbljivanju jaza doprinosi i globalizacija, koju mnoge zajednice doživljavaju kao napad. „Oni smatraju da perspektiva blagostanja ima visoku cijenu, koja podrazu-

Anan: Politika uzrok jaza

Generalni sekretar UN, Kofi Anan, ocijenio je da je politika a ne religija uzrok jaza „Trebalo da počnemo ponovo da ukazujemo da problem ne leži u Kur'anu, Tori ili Bibliji. Problem nije u drugačijoj vjeri već u uvjerenjima i načinu na koji se za njih borimo“, istakao je Anan.

mijeva kulturnu homogenizaciju, raspadanje porodice, ugrožavanje tradicionalnog načina života i čovjekove sredine“.

Savez civilizacija je pozvao vladajuće partije u musliman-

skim zemljama da ubrzaju reforme i dozvole puno učešće opozicije u političkom životu. Kritikovao je i zapaljive izjave koje ponekad daju političke i vjerske vođe.

(CDC/GB)

Policajac musliman ne može da čuva Blera

Britanski policajac Amadžad Faruk odstranjen je iz obezbjeđenja premijera Tonija Blera, jer je musliman, objavljeno je u Londonu.

Faruk (39) je, kako navodi londonska štampa, bio pripadnik elitne grupe Skotland jarda za obezbjeđenje visokih ličnosti, uključujući i premijera Blera.

On je sada tužio Skotland jard zbog vjerske diskriminacije, jer su prema zakonu svi ljudi jednaki i imaju ista prava.

Odluka o njegovom odstranivanju je, tvrdi "Dejli telegraf", donijeta kada se saznalo da njegova dva sina, 11 i 9 godina, idu u džamiju u kojoj je imam osumnjičen za veze sa islamskim ekstremistima.

Faruk je, objašnjeno je, tako postao "prijetnja nacionalnoj bezbjednosti".

Uz to, ističe list, Faruk je morao da ode i zbog "zabrinutosti da bi njegovo prisustvo moglo da naljuti" Američku tajnu službu, koja u Londonu zajedno radi sa Skotland jardom.

Nedavno je Farukov kolega, Aleksander Omar Baša, odstranjen iz obezbjeđenja ambasade Izraela u Londonu, jer je privatno govorio da je protiv izraelskog bombardovanja Libana i zbog toga što u toj zemlji ima roduke.

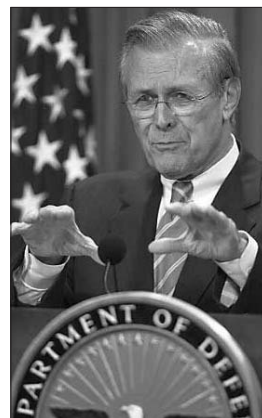
(Tanjug, 7. 11)

Zatvor za Ramsfelda

U Njemačkoj zatraženo krivično gonjenje Donalda Ramsfelda zbog torture kojoj su bili podvrgnuti uhapšeni muslimani

Za Donalda Ramsfelda, bivšeg američkog sekretara za odbranu i glavnog zagovornika rata u Iraku, po svemu sudeći, ostavka na koju je prisiljen zbog debakla Bušove stranke na kongresnim izborima nije jedina neugodnost s kojom će morati da se suoči ove godine. Naime, kako piše časopis Tajm, njemačkom federalnom tužilaštvu podnesen je zahtjev za pokretanje krivičnog postupka protiv Donalda Ramsfelda, američkog sekretara za pravosuđe, Alberta Gonzalesa, bivšeg direktora CIA, Džordža Teneta i još devet najviših američkih državnih, obavještajnih i vojnih činovnika.

Podnosioci zahtjeva su 11 Iraca, kao i saudijski državljani, Muhamed al Kahtani, koje su zbog sumnje da saraduju s Al Kaidom, američke vojne vlasti uhapsile i podvrgle "posebnom planu ispitiva-

nja", odobrenom lično od Ramsfelda. Podnosioci zahtjeva tvrde da se to svodilo na torturu te, koristeći njemačko zakonodavstvo i njegove odredbe o univerzalnoj nadležnosti, nastoje da Ramsfelda i vodeće američke činovnike, osude zbog nečovječnog postupanja.

Kao svog svjedoka, podno-

sioci zahtjeva naveli su američkog generala, Dženet Karpinski, koja je upravljala zatvorom Abu Graib, a koja je smijenjena nakon otkrića skandala o zlostavljanju zatvorenika u tom zloglasnom zatvoru. Ona u priloženim dokumentima tvrdi da su za zlostavljanja najviše odgovorni njeni pretpostavljeni, uključujući samog Ramsfelda.

Podnosioci zahtjeva su sličan zahtjev već podnijeli 2004. godine, ali ga je njemačko federalno tužilaštvo odbacilo uz obrazloženje da se nada da će američke vlasti same riješiti taj problem. U svom novom zahtjevu podnosioci tvrde kako je u protekle dvije godine postalo jasno da SAD neće voditi istragu ni postupak protiv Donalda Ramsfelda, te da su njegova ostavka i gubitak imuniteta daleko olakšali sprovođenje istrage njemačkim vlastima.

Ubijeno najmanje 150.000 civila

Irački ministar zdravstva objavio je podatak da je 150.000 civila ubijeno tokom rata u Iraku. Do sada nije objavljen nijedan službeni broj žrtava, a predviđanja su se kretala od 50.000 do 650.000, izvještava BBC. Ministar Ali al Šamari objasnio je da se objavljeni podaci zasnivaju na prosječno stotina tijela dnevno, koliko ih bude doneseno u iračke mrtvačnice i bolnice. U oktobru je britanski medicinski časopis The Lancet objavio studiju u kojoj je pisalo da je zbog rata gotovo 655.000 Iraca izgubilo živote.

Pentagon preispituje dosadašnju strategiju

Američki vojni zvaničnici preispituju strategiju administracije predsjednika Džordža Buša u okviru borbe protiv terorizma u Iraku i ostalim kriznim mjestima, prenosi Njujork tajms. Načelnik združenog štaba američke vojske, Pi-ter Pejs, okupio je tim vojnih zvaničnika koji će biti zaduženi za "novi pogled" na Irak, Avga-

nistan, kao i ostala mjesta, piše list, pozivajući se na zvaničnike Pentagona.

List navodi da je, u okviru šire ocjene strategije, jedna od ideja i povećanje broja pripadnika iračkih bezbjednosnih snaga, uz napore SAD da ih obuče i opreme, ali i uz regulisanje broja američkih snaga u Iraku.

Sad traže pomoć od Sirije i Irana

Pošto su demokratski zastupnici u Kongresu zahtijevali postepeno povlačenje američkih vojnika za četiri do šest mjeseci, američki predsjednik, Džordž Buš, održao je sastanak sa spoljopolitičkim stručnjacima komisije sastavljene od republikanaca i demokrata, koji rade na preporukama za američku strategiju u Iraku.

Britanski „Obzerver“ javlja da je premijer Toni Bler rekao predsjedniku Bušu, u dužem telefonskom razgovoru, da je potrebno uključiti iračke susjede Siriju i Iran u napore da se stabilizuje situacija u zemlji zahvaćenoj sektaškim nasiljem.

Buš je, dan ranije, nagovijestio da je spreman na novu strategiju u Iraku, pohvalivši novog sekretara odbrane kao „nosioca promjena“.

Zapadne diplomate kažu da „ne znaju kako će Britanija i SAD privoljeti Iran na saradnju, s obzirom na to da su već duže vrijeme najveći zagovornici sankcija za tu zemlju, zbog njenog nuklearnog programa“.

Predstavnik za štampu Bijele kuće, Toni

Snou, izjavio je da Grupa za proučavanje situacije u Iraku neće podnijeti predsjedniku završni izvještaj u predviđenom roku. „To tek slijedi, po planu koji će odrediti sama Grupa“, rekao je on.

Na čelu Grupe za Irak nalaze se bivši republikanski državni sekretar, Džejs Bejker, i bivši demokratski kongresmen, Li Hamilton, a u njoj su i bivši sudija Vrhovnog suda, Sandra Dej O’Konor i Robert Gejts, bivši šef CIA koji je zamjenio Donalda Ramsfelda.

Američki senator, Karl Levin, koji će najvjerovatnije postati predsjednik Komiteta za oružane snage u Senatu, izjavio je da Amerikanci podržavaju kratkoročni okvir povlačenja.

Iranske vlasti razmotriće svaki zvanični zahtjev SAD za uspostavljanje dijaloga i učestvovanje u rješavanju problema na Bliskom istoku i u Iraku, izjavio je portparol Ministarstva spoljnih poslova Irana, Mohamad Ali Hoseini.

(CDC/JS)

Gnjev muslimana u Holandiji

Muslimani u Holandiji uputili su kritike na račun vladinog predloga da se muslimankama zabrani nošenje u javnosti burke i sličnih velova kojima se pokriva lice. Muslimanske organizacije u Holandiji kažu da bi ova zabrana dovela do otuđenja i osjećaja progonjenosti među milion holandskih muslimana.

Holandska vlada smatra da nošenje burke predstavlja narušavanje javnog reda i bezbjednosti. Do ovog predloga vlade došlo je samo nekoliko dana uoči izbora, na kojima se očekuje pobjeda vladajuće koalicije desnog centra. Predložena zabrana odnosila bi se na nošenje burke na ulici, u javnom prijevozu, u

školama i na sudovima u Holandiji. I drugi oblici pokrivanja lica, poput kaciga čiji stakleni dio zaklanja lice, takode će biti obuhvaćeni zabranom.

Imigracioni ministar, Rita Verdonk, koja je poznata po odlučnoj politici u ovoj oblasti, izjavila je da je važno da svi građani Holandije „mogu da vide i identifikuju jedni druge, kako bi se promovisali integracija i tolerancija“. Prošle godine, većina poslanika holandskog parlamenta izjasnila se u korist uvođenja zabrane pokrivanja lica.

Procijenjuje se da 6 odsto od 16 miliona Holandana čine muslimani.

Nigerija dobila novog islamskog lidera

Sokoto - Novi Sultan Sokota i duhovni lider nigerijskih muslimana je pukovnik Sada Abubakar (53), brat sultana Mohamadua Makida, poginulog u avionskoj nesreći, 28. oktobra, sa još 95 putnika. Abubakar je jedno vrijeme bio nigerijski vojni ataše u Pakistanu. Kao i svi drugi sultani, Abubakar vodi porijeklo od Utmama Dan Fodia koji je predvodio džihad za širenje islama širom sjeverne Nigerije tokom 19. vijeka.

U gradu Sokotu na sjeveru Nigerije, ispred sultanove palate, istoga dana, okupilo se na hiljade ljudi koji su proslavljali imenovanje novog sultana. Pukovnik Abubakar je pozdravio masu građana prije nego što je otišao kod državnog guvernera Sokota, Atahira Bafarava, da mu se zahvali za imenovanje na mjesto dvadesetog sultana.

Abubakar je služio sa zapadnoafričkim mirovnim snagama u Sijera Leoneu, bio je na vrhu liste imenovanih i bilo je očekivano da guverner odabere baš njega. Sokoto halifat je osnovao Dan Fodio i postao je jedna od najvećih prekolonijalnih država Afrike. Posljednji sultan bio je veoma poštovan jer je pokušao da smanji tenzije između nigerijskih muslimana i hrišćanskih zajednica.

Ahmadinežad: Ne Iran, već Zapad treba da napravi ustupke

Predsjednik Irana, Mahmud Ahmadinežad, izjavio je, 20. novembra, da ne bi Iran, već Zapad, trebalo da napravi ustupke o nesuglasicama oko iranskog nuklearnog programa.

„Pravljenje ustupaka je neophodno u rješavanju bilo kog nesporazuma, ali zašto bismo ustupke činili mi“, rekao je Ahmadinežad na sastanku sa novinarima državne televizijske mreže IRIB.

Ahmadinežad je pozvao naciju da nastavi da prati „veliku misiju“ u razvoju zemlje opisujući islam kao najljepšu, najpotpuniju i najprogresivniju religiju na svijetu. U isto vrijeme on je naveo da Iran želi da instalira 100.000 centrifuga za obogaćivanje uranijuma, 40.000 više nego što je rekao nedjelju ranije da je planirano.

„Mi želimo da instaliramo 100.000 centrifuga i uz pomoć Boga Iran će naredne godine biti sposoban da proizvede onoliko nuklearnog goriva, koliko mu je potrebno“, rekao je Ahmadinežad, javila je iranska novnska agencija ISNA.

Iran planira da pokrene prvu nuklearnu centralu za proizvodnju energije 2007. godine, a iranska godina se, inače, završava 20. marta. Iran do sada ima dva lanca od 164 centrifuga, poznatih kao kaskade, kojima bi bile potrebne godine i godine da proizvedu materijal za izradu nuklearne bombe.

Teheran saopštava da će njegov sljedeći korak biti instalacija 3.000 centrifuga, u kojima za godinu dana može da se proizvede dovoljno materijala za jednu bojevu glavu.

dr Jusuf el-Karadavi

Stanke nakon Ramazana (II)

Sve je osim Njegovog Lica prolazno

Poraz grešnika na Bajramu

Oni koji se pokoravaju Allahu, dž.š., žive intervale radosti, a što se tiče grješnika, oni doživljavaju poraz za porazom i kajanje za kajanjem. Postaćima i klanjalcima su lica u vrijeme Bajrama svijetla, blistava i nasmijana, dok su grješnicima koji ne daju pravo Ramazanu, a nose muslimanska imena i žive među muslimanima lica crna i žalosna. Koliko mi je samo došlo pisama i telefonskih poziva u kojima se žene žale na svoje muževe i sinovi na svoje očeve da se iftare u danima Ramazana i u njima traže da ime se toči alkohol! Zar ovo nije nezgoda i da u našim redovima postoje ljudi koji se mrse u toku Ramazana, a da njihovi sinovi poste!? Koliko djece od sedam do osam godina su postili Ramazan, a vidimo čovjeka u godinama da u toku Ramazana jede i pije. Njegova supruga i sin ga od toga upozoravaju i podsjećaju na dužnost posta, ali se on ne opamećuje niti pouku prima. Zar to nije nesreća? Nesreća je što postoje među nama ljudi slični ovom primjeru. Njih društvo treba bojkotirati i sankcionirati kako bi ih vaspitali. Ljudi se u takvom slučaju moraju osjećati kao da sa sobom nose virus AIDS-a i ANTRAX-a.

Oni nemaju Ramazana, niti Bajrama. Bajram nije njihov, već onih koji su postili i klanjali.

Nastavak s pokornošću nakon Ramazana

Musliman kojem je Allah dozvolio da bude Njemu poslušnik ima pravo radovati se, ali ima pravo na još jedno veselje i radost: taj trenutak je veselje zbog dozvole da bude pokoran i ustrajan na putu pokornosti. Mora biti sretan što je prigrabio korist od Ramazana kojeg je postio. Ramazan je tebi kao baterija, pa okoristi se tom baterijom na tvojem putu ka Allahu. Ramazana ti je podario popudbinu, pa se okoristi tom putnom opskrbom. Ne trebaš biti vezan za Allaha samo u Ramazanu.

Ne trebaš učiti Kur'an samo u toku Ramazana, a potom ga ostaviti u vitrinu sve do sljedećeg Ramazana. Ne dolikuj ti ići u džamiju za vrijeme Ramazana, a zatim to prekinuti sve do sljedećeg Ramazana. Tvoja aktivnost nekad se smanjuje to je prirodno, ali ti Ramazan tu aktivnost uvećava. Ramazan je sajam pokornosti i dućan dobrim ljudima. Ali prekidanje bogoslužja nakon Ramazana nije dopušteno. Ko je obožavao Ramazan, Ramazan je umro, a ko je obožavao Allaha, pa On je živi koji ne umire. Postojanost i kontinuitet u pobožnosti je odlika vjernika. Poslanik, a.s. je vrlo često učio ovu dovu:

"O ti koji vladarš srcima, mo je srce učvrsti u Tvojoj vjeri."

Jedna od dova onih koji su učvrstili svoja stopala u nauci je sljedeća: *"Gospodaru naš, ne dopusti srcima našim da skrenu, kada si nam već na pravi put ukazao, i daruj nam Svoju milost; Ti si, uistinu, Onaj koji mnogo daruje!"* (Alu Imran: 8)

Dakle, nemoj zalutati nakon što si bio na pravom Putu, niti nemoj posrnuti nakon što si bio istrajan na Allahovom Putu, već ostani u stalnoj pokornosti Allahu.

Allah, dž.š., je rekao u Kur'anu: *Onima koji govore: "Gospodar naš je Allah" pa pošlje ostaju na ovom svijetu, a i na onom; u njenu ćete imati sve ono što duše vaše zažele, i što god zatražite – imaćete, bićete počašćeni od Onoga koji prašta i koji je Milostiv."* (Fussilet: 30-32)

Meleki se spuštaju nad njima, nad onima koji su rekli Allah nam je Gospodar i na tome su ustrajali. To su rekli na smrtnom času i meleki su ih tada obradovali Džennetom i opštim dobrom. Ovi ljudi zaista zaslužuju da se neposredno prijete smrti obraduju Džennetom: *«One kojima će meleki duše uzoriti – a oni čisti, i kojima će govori: "Mir vama! Udite u džennet zbog onoga što ste činili!»* (An-Nahl: 32)

Kada bi Poslanik, a.s., radio neki posao, onda bi ga adekvatno završio, odnosno permanentno bi ga radio. Poslanik, a.s., bi govorio: *"Allahu najdraže djelo je ono koje se stalno čini, pa makar bilo i malehno."* Vrlo je važno da se na svojem radu ustraje, a ne da se prekine. Nemoj biti ambiciozan, da bi nakon toga bio pasivan i indolentan. Nemoj tako postupiti. Odvoji tvoje vrijeme za Allaha, namaz, Kur'an, mesdžid i za činjenje dobrih djela i posjećivanje svoje braće i rodbine. Nemoj izgubiti ono to si za vrijeme mjeseca Ramazana zaradio. Čuvaj dobro tu veliku opskrbu i popudbinu.

"Opkrbi se za ono što je neizbježno,

jer je smrt stjecište robova, želiš li biti drug narodu koji ima opskrbu, a da tada ti budeš bez opskrbe."

Ono što se posebno izdvaja jeste da ti neće niko udijeliti dio svoje opskrbe na Ahiretu. Svaki čovjek je čuvaj svoje opskrbe i neće se sa njom razbacivati, niti će je dijeliti ocu, majci, djetetu, niti bratu. Svaki će govoriti šta će biti sa mnom, šta će biti sa mnom: *O ljudi, bojte se Gospodara svoga i strahujte od Dana kod roditelja djetetu svome neće moći nimalo pomoći, niti će dijete moći svome roditelju imalo pomoći! Allahova prijetnja je istinita, pa neka vas nikako život na ovom svijetu ne zavara i neka vas u Allaha šejtan ne pokoleba.* (Lukman: 33)

Dragi muslimanu, čuvaj ono što si zaradio u vrijeme Ramazana. Ustraj na tom putu sjećanja pa makar i u manjem intenzitetu, ali ustraj u činjenju dobra.

Budi pobožnjak, a na samo Ramazandžija

Islam ne želi od čovjeka da bude samo sezonac, ili da bude poslušnik Allahu samo u određenim mjesecu, a da zatim to potpuno prekine. Dobri prethodnici bi govorili: *"Ružan li je ovaj narod koji ne zna za Allaha, osim u vrijeme Ramazana. Budi pravi pobožni čovjek, a ne*

moj biti samo Ramazandžija." To znači da ne trebaš biti pobožan samo u Ramazanu, već moraš biti pobožan u svakom mjesecu. Povećaj pokornost i aktivnost u Ramazanu, ali nastavi sa pokornošću Allahu, dž.š., i nakon mjeseca Ramazana. To će biti indikacija da ti je Allah prihvatio post i namaz. Dakle, signal prihvaćanja dobroćinstva, jeste spremnost činjenja i drugog dobroćinstva. Tako Alah, dž.š., veli u Kur'anu: *"A zar se čovjek ne sjeća da smo ga još prije stvorili, a da nije bio ništa?"* (Merjem: 67)

"A onaj koji roditeljima svojim kaže: "Th, što mi prijetite da ću biti ožvljen kad su prije mene toliki narodi bili i nestali!" - a oni, zazivajući Allaha u pomoć, govore: "Teško tebi, vjeruj, Allahova prijetnja će se, doista, obistinuti!" On odgovara: "To su izmišljotine naroda drevnih!" (Muhammed: 17)

A signal kazne za učinjeno zlo djelo jeste činjenje zala nakon toga. To je kazna prije one ahiretske, ali ako Allah htjedne i bude tobom zadovoljan pružiće ti priliku da se pokaješ i da dobro jedno za drugim činiš.

Draga braćo, Ramazan je protekao i biće nam svjedok u našu korist, ili svjedok protiv nas. Molim Allaha, dž.š., da nam bude ovo prvo i da nam bude zagovornik, jer se u predaji navodi sljedeće: *"Post i Kur'an će se na sudnjem Danu zalagati za rob. Post će reći: Gospodaru, ja sam mu zabranio hranu i strast pa primi moje zagovaranje. A Kur'an će reći: Branio sam mu spavanje noću, pa primi moje zagovaranje za njega. Pa će Allah njihove zagovore primiti."*

Post šest dana Ševvala

Zbog kontinuiteta bogoslužja i nastavka veze sa Allahom, dž.š., i nakon Ramazana, ono što je islam propisao, a Poslanik, a.s., na to potaknuo, jeste post šest dana mjeseca Ševvala. U tom smislu poslanik, a.s., veli: *"Ko isposti Ramazan, zatim post šest dana Ševvala, kao da je čitavu godinu postio."* Tumačenje ovog hadisa nam dolazi u drugom hadisu gdje Poslanik, a.s., kaže: *"Allah je učinio da za jedno dobro djelo desetstruko nagradi, tako biva jedan mjesec posta kao deset mjeseci, post šest mjeseci nakon Ramazana biva nagrada kao za dva mjeseca, tako da se dobiva zbir od jedne potpune godine."* Dakle, mjesec Ramazana se računa kao post od deset mjeseci, a šest dana kao dva mjeseca i taj zbir čini cijelu godinu posta, odnosno

12 mjeseci. Pa ako čovjek tako nastavi svake godine, isto kao da je postio cijelo vrijeme.

Islam želi od čovjeka da nakon farza klanja nafilu isto kao što klanja farz, pa nakon toga klanja sunnet. Dva rekata prije sabaha, dva prije podne namaza i poslije namaza, dva rekata nakon akšama i dva rekata nakon jacije. Čemu svi ovi suneti služe? Oni služe da bi se nadoknadile greške i lapsusi. To je dakle slično preventivnom kreditu koji nadoknađuje greške u farzu. S druge strane on je na suprotnoj strani tvojih ružnih djela, jer je kredit tvojih ružnih djela veliki i zahtijeva nešto što će im biti u opoziciji. I sa treće strane ti suneti te više približavaju Allahu, dž.š.

"Moj rob mi se približava nafilama sve dok ga ne zavolim, a kada ga zavolim, postanem njegov sluh kojim čuje, njegov vid kojim vidi, njegova ruka kojom prihvaća, njegov noga kojom hodi. Ako Me zamoli, udovoljit ću mu, a ako zatraži Moju zaštitu, zaštitit ću ga."

Zbog čega je Allah propisao šest dana Ševvala. Neki učenjaci vele da treba postiti dva dana nakon Bajrama, a drugi vele da je bitno da se post u toku ševvala. Nije neophodno da se isposte iz jednog maha, već može naizmjenično. Sve je ovo radi kontinuiteta činjenja bogoslužja i radi zadržavanja vjernikove veze sa Allahom i da se ona nikada ne prekine. Takvo je stanje vjernika: on je ustrajan u pokornosti i činjenju dobra. Ne prestaje to činiti niti se njiše lijevo i desno, jer stalno molit Allaha da ga uputi na pravi Put. On razumije riječi Allaha koje su upućene Poslaniku: *«Ti idi pravim putem, kao što ti je naredeno, i neka tako postupi i vjernici koji su uz tebe, i obijesni ne budite, jer On dobro vidi ono što radite.* (Hud:112)

Musliman se stalno trudi da bude od onih za koje Allah, dž.š., veli: *Oni koji govore: "Naš Gospodar je Allah!" – i istraju na pravom putu, neka se ničega ne boje i ni za čim nek ne tuguju! Oni će stanovnici dženneta biti, i u njemu će vječno boraviti, i to će im biti nagrada za ono što su radili.* (Al-Ahkaf: 13-14)

Ovo kažem i molim Allaha, dž.š., da meni i vama oprosti.

Molite Ga za oprost, jer je On Milostivi i oprašta.

Molite Ga odazvat će vam se!! (Kraj)

Iz knjige „Džumanski biseri“

Preveo:

Džemo Redžematović

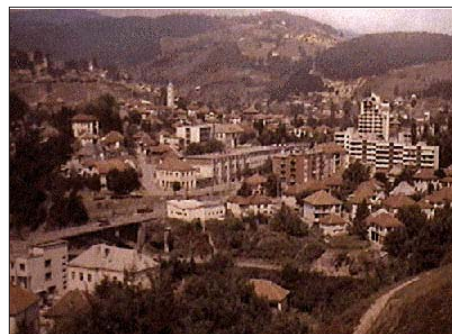
Zahida od Akova

"Nesrećni insan i kad okom trepne pogriješi, a kamoli kad tuđu zemlju drži za svoju, a svoju za tuđu."

Iako je prošao skoro čitav vijek, bolnu sudbinu crnogorskim muhadžerima nijesu uspjeli promijeniti ni vrijeme ni mjesto. Davne 1878. godine, hiljade muslimana uputilo se na put bez povratka, uglavnom u Tursku, ostavljajući za sobom sve ono za čime će čeznuti cijelog života. Kolone s muhadžerima nastavljaju se i nakon Balkanskih ratova. U skoro svim gradovima Turske prisutni su muhadžeri iz balkanskih zemalja. Najbrojniji su u Istanbulu, Izmiru i Bursi. Ima ih takođe u Adani, Ada-Pazaru, Balikesiru, Edrenima...

Zahida Babajić imala je samo godinu dana kada je počeo njen muhadžirluk. Rođena je 1912. godine u Bijelom Polju. Teškoće na koje je nailazila, ostavile su trajni trag. Stigli su u Istanbul odakle su ih prebacili u Izmir. Izmir je tada bio okupiran i Zahidin otac bio je primoran da ide u borbu. Zahidina majka sa

malom djecom, đeverom i njegovom porodicom, ostala je sama na jednoj livadi, gdje su postavili šator i živjeli privremeno. U zemlji je vladala glad i bolest. Jednom prilikom djeca su dobila trovanje i jedva su se spasila, sjeća se Zahida. Ni dan danas ne zna odakle joj ožiljak na lijevoj ruci, za koji pretpostavlja da je od metka. Kasnije, u Izmiru, dobili su stan. Nakon osnovne škole Zahida odlazi u Nigde na školovanje. Nakon završetka školovanja udaje se. Bila je među prvim školovanim ženama u novoj Turskoj. Muž joj je bio poslanik u Skupštini Republike Turske. Za svoto vrijeme Zahida nije zaboravila svoje rodno mjesto, narod i jezik. Prilikom moje posjete, Zahidine oči ispunile su se suzama. Jer, prvi put u životu sreća je nekog iz svoje zemlje, nekog ko govori njen jezik i ko priča o njenom rodnom Akovu. "Zaista je naš život u gurbetu težak, i što sam starija sve mi je teže...", kaže stara Zahida, koja danas ima 94 godine i sa ćerkom živi u Ankari. Najteže je Zahidi što nema ovdje rodbine, a rođake u Bjelom Polju ne poznaje. Svoje

Zahida je odselila iz Bijelog Polja 1911. godine

staračke dane ispunjava namazom, dovama i čitanjem knjiga. Sjeća se Zahida i lijepih trenutaka, posebno kada je otac pjevao uz gusle. Na kraju mi je i sama otpjevala pjesmu iz djetinstva:

"Hvalio se žuti limun kraj mora
ima l' ljepšeg momka od mene?
Ima! Begovče momče..."

Zamolimo Allaha dz.š da Zahidi podari zdravlja i da proživi još godina u rahatluku.

Ajdin Rakić

Internet bijes na sudu u Velikoj Britaniji

U Velikoj Britaniji se desio prvi slučaj "web-bijesa", odnosno prvi registrovani slučaj u kome je internet diskusija na kraju dovela do fizičkog nasilja u punom smislu te riječi. Paul Gibbons, 47-godišnjak iz južnog dijela Londona će biti osuđen tokom novembra nakon priznanja da je fizički napao i povrijedio čovjeka iz Esekse.

U Yahoo chat sobi "Islam 10" njih dvojica su imali burnu diskusiju, ali Gibbons je na kraju optužio sagovornika

da laže. Potom je ušao u svoja kola, vozio oko 100 kilometara dok nije pronašao "sagovornika", na koga je nasrnuo i nanio mu lakše tjelesne povrede tupim predmetom, odnosno drškom alatku koju je pri tome držao u ruci. Ono što šefovi policije naglašavaju jeste kako je lako otkriti identitet sagovornika i njegovu adresu stanovanja u internet pričaoenicama i apeluju da se nešto učini po tom pitanju, naročito pošto je lako moguće da se slično desi sa djecom.

Jusuf Islam objavio novi album

Pjevač Jusuf Islam, koji se šezdesetih proslavio kao Ket Stivens, izdao je svoj prvi album otkako je, prije 29 godina, prihvatio islamsku vjeru i napustio komercijalnu muziku.

Album "An other cup" je pušten u prodaju u Velikoj Britaniji u isto vrijeme kada i singl "Heaven/Where true love goes", a u muzičkim prodavnicama u SAD pojavio se u utorak.

Diskografska kuća koja je izdala album opisala ga je kao "dirljiv i bezvremen, poput klasika koji su inspirisali čitavu jednu generaciju".

Jusuf Islam je rekao da će njegovo novo ostvarenje biti blisko poznavacima njegovih nekadašnjih hitova.

"Kada je moj sin ponovo unio gitaru u kuću, to je bila prekretnica", ispričao je nedavno muzičar Bi-Bi-Siju (BBC). "To je pokrenulo talas novih ideja i melodija koje će biti bliske mnogim ljudima."

Pjevač grčkog porijekla, koji danas ima 58 godina, stekao je međunarodnu slavu šezdesetih i sedamdesetih hitovima kao

što su "Wild World", "Moonshadow", "Father and Son" i "My Lady d'Arbanville".

Ket Stivens je 1977. preuzeo islamsku vjeru nakon što je pročitao Kur'an. Promijenio je ime i napustio muzičku scenu.

Jusuf Islam, koji je oženjen i ima petoro djece, posljednjih godina je značajna ličnost muslimanske zajednice u Velikoj Britaniji. Osnovao je islamsku školu u Londonu. (Beta)

Mobilni od milion eura

Ruski milioner Ilgar Rustamov kupio je drugu na poklon luksuzni mobilni telefon vrijedan milion eura. Mobilni, koji proizvodi švajcarska firma Goldviš, prodavao se na aukciji u Kanu, na jednom skupu milionera.

Rustamov je poklonio unikatni telefon svom prijatelju Moskovljaninu, a on će ga dati svojoj supruzi. Telefon nije ništa "posebno" - nema kameru, kalendar i mnoge druge funkcije, koje su danas standard. Međutim, izrađen je od zlata i prekriven 120- karatnim dijamantima. Prema Ginisu, riječ je o najskupljem telefonu na svijetu.

POEZIJA

Pored mezara

Hafizu Hasanu Hadžiablahoviću

U Tuzima rodio se hafiz Hasan
Blagorodan volio svoj vatan

Položio hifz u Stambolu
Izučio hadis i sunet Poslanikov

Stekao znanja iz Ilmu-dina
Upalio svjetlost u mubarek grudima

Čista srca i čvrstog imana
Podigao visoko bajrak Islama

Branio ljude tri vjere
Od bolesti i šejtanove zavjere

Bio je vjeran i odan Kuranu
Plašio se grijehu i haramu

Evo stojim kraj njegova mezara
Zarasila mu uz nišan trava

Selman Ljačević

Allah je najveći

Jedne džume
s Begove džamije
U ime Boga Milostivog
Samilosnog
učio je mujezin
Allah je najveći.

Marširaju
zelene zastave
i sijaju zvijezda
i polumjesec.

Jurišaju harfovi
i elifi
kratke sure
i ajeti Božji
salavati
i tekbiri sjajni.

Safovi imama
i mujezina
osvijetljeni
Svjetlom Kur'ana
Piju rosu
iz sure Jasina...

Islam Šabović

TRAGOM NEKADAŠNJIH DŽAMIJA

Džamije u Spužu

Sultan Ahmedova džamija u Spužu

Ova mala varoš locirana je sa lijeve i desne obale rijeke Zete, na par kilometara nizvodno od Danilovgrada.

Kada su Osmanlije zauzeli ovo područje, podigli spušku tvrđavu i uspostavili vlast, počelo je da se širi podgrade. U tom periodu Spuž je postao orijentalna kasaba u kojoj su prepoznatljivi elementi orijentalne arhitekture. To se posebno izražavalo izgradnjom džamija sa umjetničkim vrijednostima. Po pravilu, Sultan je izdavao direktive za izgradnju nekog grada, odnosno varoši. U najviše slučajeva i prva džamija sagrađena u novoj varoši bila je carska ili sultanova. Ime su davali po caru ili sultanu koji je u tom periodu stajao na čelu osmanske uprave. U razvoju sličnih kasaba i varoši značajnu ulogu imali su vakufi koji su održavali ove objekte. I spuške džamije imale su svoje vakufe. Ovdje su živjele brojne muslimanske porodice koje su imale posjede u Pješivcima, osobito u Polju, oko rijeke Zete. U Dolu ima bistijer-

na za vodu koju su gradili muslimani. U Selištima sa Zagorkom ima toponima koji podsjećaju na muslimane: Zotovina, po begu Zotoviću, Kučevina, po imenu Kučevića iz Spuža, Trnovica, po Trnoviću iz Spuža, na Čalanovici bila je kula Abdula Durovića iz Spuža. U Gornjim Kokotima i u Lekićima spuški muslimani imali su svoju zemlju. Beri su bili svojina poznate spuške porodice Mećikukića. Spuškome kadiluku pripadala je i Crmnica, pa su spuške age dolazile za porez u Crmnicu. Pored ostalih bratstava ovdje su živjeli Mačići, Kolarevići i drugi. Od 200 muslimanskih porodica, koliko ih je bilo u Spužu, poslije Berlinskog kongresa 1878. nije ostala ni jedna.

Sudeći po pismu nadbiskupa Zmajevića, od 20. novembra 1704. godine, Spuž je te godine gradio Hodaverdi-paša Mahmutbegović (Begoli - Pećanac) po fermanu Sultana Ahmeda III. U tom se periodu podiže cio lanac utvrđenja i gradova u ovim krajevima: Podgorica, Žabljak, Spuž, Medun, Nikšić, Trebinje, Klobuk, Gacko i dr. Tada je u Spužu sagrađena džamija na ime ovog Sultana kao i u dru-

gim mjestima koje su podizane u doba njegove vladavine (Trebinje, Bugojno, Kulen Vakuf i dr).

Njeni službenici primali su platu iz državnog prihoda, jer u početku nije imala svoga vakufa.

Godine 1939. nije imala krova, ali je uz nju još stajala munara.

Husein-agina džamija u Spužu

Ova džamija bila je u centru Spuža, na dijelu grada koji se zvao Ada, prije 1136/1723. godine, kada je ubijen njen osnivač Husein-aga Mećikukić, kapetan spuške tvrđave. Naspram džamije bili su konaci ove poznate porodice.

Na zidu džamije koja je 1939. godine bila bez krova, ali se uz nju još držala munara, moglo se još prepoznati uklesana "rub-tahta" i natpis sa imenom "Ahmed Muhhtar Brusevi" i godina 1286/1869-70.

Džamija je u potpunosti srušena u toku Drugog svjetskog rata.

Na njenom mjestu sagrađena je privatna kuća. Ovoj džamiji su pripadali neki stambeni objekti u Spužu.

Ostaci temelja džamije u Mahali, u Spužu

Džamija ispod puta prema Martinićima - Spuž (u Mahali)

Na lijevoj obali Zete, oko 200 metara zapadno od ulaza na most, ispod puta prema Martinićima, bila je treća spuška džamija. Ko je i kada sagrađio ovu džamiju, nije poznato. Godine 1939. nije imala ni krova ni munare. I danas ovu lokaciju mještani nazivaju: džamija.

Od nje postoje kameni temelji, obrasli u žbunje.

Zemljište na kome se nalazila nije ni u čijem vlasništvu.

Džamija u Grliću - Spuž

Muslimani su živjeli i imali svoje kuće i po polju, dalje od Spuža. Tako se u selu Grliću, u Kosovom Lugu, u koritu Zete, vidio 1920. godine klečni zid neke stare zgrade, koja se tu survala, usljed odronjavanja obale. Mjesto zovu Odžina Mahala i pričaju da je ta zidina bila nekad džamija i da je u Odžinoj mahali bilo muslimansko naselje. Ko je i kada sagrađio ovu džamiju za sada nije poznato, kao ni to ko su bili njeni službenici i da li je imala svoga vakufa.

U Grliću je bio agaluk dizdar-age spuškog, pa bi moglo biti da je on osnivač džamije.

Bajro Agović

Preko 100 miliona webova

Najnovija istraživanja na koja se pozivaju svjetske agencije pokazuju da je na Internetu postavljeno preko 100 miliona web stranica.

U oktobru je otvoreno više od 3,5 miliona web stranica, pa je tako nastavljen dinamičan rast zabilježen ove godine i dostignuta brojka od 100 miliona. Ove godine otvoreno je 27,4 miliona novih web sajtova, što je veliko povećanje u odnosu na prošlu kada je registrovano 17 miliona. U maju 2004. godine, broj stranica iznosio je 50 miliona, a 1995. kada je Neterfact počeo sa radom, postojalo je samo 18 hiljada sajtova.

Ekspanziji sajtova najviše doprinose blogovi i stranice malih kompanija, a najveći rast bilježe Amerika, Njemačka, Kina, Južna Koreja i Japan. Procjenjuje se da je za veliki rast web stranica zaslužna lakoća njihovog otvaranja i registracija.

ELIF uvršten u Međunarodnu ISSN bazu

Posredstvom Centralne narodne biblioteke i ISSN centra za Crnu Goru, islamske novine ELIF dobile su Međunarodni standardni broj za serijske publikacije - ISSN 1800-6175.

Dobijanjem ISSN broja ELIF je ušao u Međunarodnu ISSN bazu čije je sjedište u Parizu. ISSN sa jedinstvenim bar-kodom i naslovom serijske publikacije služi za njenu identifikaciju na internacionalnom nivou.

